

UNIVERZITA PARDUBICE
FAKULTA EKONOMICKO-SPRÁVNÍ

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2009

Bc. Michal Svoboda

**Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní**

**Přímé zahraniční investice v České republice: Analýza a důsledky pro
rozvoj regionu Kolín**

Bc. Michal Svoboda

**Diplomová práce
2009**

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Ústav ekonomie
Akademický rok: 2008/2009

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Michal SVOBODA**
Studijní program: **N6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Ekonomika veřejného sektoru**

Název tématu: **Přímé zahraniční investice v České republice: Analýza a důsledky pro rozvoj regionu Kolín**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Osnova:

- 1) Úvod
- 2) Přímé zahraniční investice (PZI) (vymezení, efekty PZI, investiční pobídky)
- 3) Příliv PZI do České republiky (odraz ve vývoji makroekonomických ukazatelů)
- 4) PZI Toyota Peugeot Citroën Automobile Czech, s.r.o. (TPCA)
- 5) Průmyslová zóna Kolín-Ovčáry a byty pro zaměstnance TPCA (financování)
- 6) Vliv PZI TPCA na rozvoj Kolínska
- 7) Efekt jednorázového přílivu PZI TPCA na trh práce, tvorbu nových pracovních míst a vznik nových podnikatelských příležitostí v okrese Kolín
- 8) Vliv provozu závodu TPCA na životní prostředí a dopravní situaci na Kolínsku
- 9) Závěr

Cíle:

- 1) Vysvětlit pojem přímá zahraniční investice (PZI); analyzovat efekty, které PZI vyvolávají (přínosy a rizika PZI); poukázat na hlavní fakta související s přílivem PZI do České republiky od r. 1990 do r. 2008.
- 2) Analyzovat náklady města Kolín na podporu projektu TPCA a vyčíslit vzniklé závazky.
- 3) Analyzovat přínosy PZI TPCA pro rozvoj regionu.
- 4) Analyzovat efekt jednorázového přílivu PZI TPCA na různé ukazatele trhu práce v okrese Kolín.
- 5) Upozornit na negativní dopady provozu závodu TPCA na město Kolín a okolní obce.

Rozsah grafických prací:
Rozsah pracovní zprávy: cca 50 stran
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

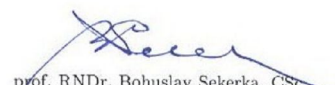
- 1) DINGA, M. *The Impact of Territorially Concentrated FDI on Local Labor Markets: Evidence from the Czech Republic*. CERGE-EI Working Paper Series no. 348. Praha: CERGE-EI, 2008. 47 s. ISSN 1211-3298.
- 2) SRHOLEC, M. *Přímé zahraniční investice v České republice: teorie a praxe v mezinárodním srovnání*. 1. vyd. Praha: LINDE nakladatelství s.r.o., 2004. 171 s. ISBN 80-86131-52-1.
- 3) *Průmyslová zóna Kolín – Ovčáry: podklady k soutěži Průmyslová zóna roku 2004*. Kolín: MěÚ Kolín, 2004. 5 s. Bez ISBN.
- 4) *Zpráva o situaci na trhu práce v roce 2007 v okrese Kolín*. Kolín: ÚP Kolín, 2008. 48 s. Bez ISBN.
- 5) CzechInvest. <<http://www.czechinvest.org/>>.
- 6) TPCA. <<http://www.tpca-cz.com>>.

Vedoucí diplomové práce: doc. Ing. Jolana Volejníková, Ph.D.
Ústav ekonomie
Datum zadání diplomové práce: 16. června 2008
Termín odevzdání diplomové práce: 1. května 2009

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.
děkanka

L.S.

prof. RNDr. Bohuslav Sekerka, CSc.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 9. července 2008

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 8. 4. 2009

Michal Svoboda

Poděkování

Děkuji paní doc. Ing. Jolaně Volejníkové, Ph.D. za cenné rady a připomínky při psaní této práce. Rovněž děkuji pracovníkům Městského úřadu Kolín, jmenovitě paní Ing. Ivetě Horákové a panu Ing. Petru Villnerovi, a dále mluvčímu společnosti Toyota Peugeot Citroën Automobile Czech, s.r.o. Radku Kňavovi, za informace a materiály, které mi k tématu této práce poskytli.

V neposlední řadě děkuji svým rodičům, kteří mě po celou dobu studia podporovali.

ANOTACE

Práce se zabývá problematikou přímých zahraničních investic, jejich efekty a faktory přílivu do České republiky. V praktické části jsou podrobně analyzovány důsledky přílivu přímé zahraniční investice společností Toyota Motor Corporation a PSA Peugeot Citroën (TPCA) pro rozvoj regionu Kolín. Diskutována je efektivnost udělených investičních pobídek.

KLÍČOVÁ SLOVA

přímé zahraniční investice; investiční pobídky; TPCA; Kolín; rozvoj regionu; míra nezaměstnanosti

TITLE

Foreign Direct Investment in the Czech Republic: Analysis and Effects on Development in the Kolín Region

ANNOTATION

The work focuses on the questions of foreign direct investment; the effects of foreign direct investment on local economy and factors responsible for foreign direct investment inflow to the Czech Republic. In the practical part of the work, I analyse the effects of Toyota Motor Corporation and PSA Peugeot Citroën (TPCA) foreign direct investment inflow on the Kolín region's development. The question of the effectiveness of investment incentives as a means of attracting TPCA foreign direct investment is also discussed.

KEYWORDS

foreign direct investment; investment incentives; TPCA; Kolín; region development; unemployment rate

Obsah

Úvod.....	9
1. Úvod do problematiky přímých zahraničních investic	11
1.1 Vymezení PZI	11
1.2 Teorie nadnárodních společností, důvody pro realizaci PZI	13
1.2.1 Eklektické paradigma	13
1.2.2 Teorie fragmentace	14
1.2.3 Další faktory motivující realizaci PZI	14
1.3 Rozdělení PZI	14
1.4 Efekty přímých zahraničních investic v hostitelských ekonomikách	16
1.4.1 PZI a hospodářský růst	18
1.4.2 Technologický transfer prostřednictvím PZI	19
1.4.3 Dopady PZI na trh práce	21
1.4.4 PZI v platební bilanci	22
1.5 Lokalizační faktory PZI	23
1.6 Investiční pobídky	24
2. PZI v české ekonomice	26
2.1 Hlavní motivy zahraničních investorů pro investování v ČR	26
2.2 Dopady PZI na českou ekonomiku	27
2.2.1 Postavení PPZK v české ekonomice	27
2.2.2 Produktivita práce PPZK vs. domácích podniků	28
2.2.3 Vliv PZI na běžný účet platební bilance ČR	29
2.2.4 Relace mezi HND a HDP	31
2.2.5 Dopady PZI na českou ekonomiku - závěr	32
2.3 Systém investičních pobídek v ČR a agentura CzechInvest	32
2.3.1 Systém investičních pobídek v ČR	32
2.3.2 Agentura CzechInvest - institucionální základna pro podporu zahraničních investic	35
2.3.3 Průmyslové zóny	36
3. PZI společností Toyota Motor Corporation a PSA Peugeot Citroën v ČR	38
3.1 Vznik joint-venture TMC a PSA, rozhodnutí o lokalizaci v ČR	38
3.2 Charakteristika PZI TPCA	38
3.3 Poskytnutá veřejná podpora PZI TPCA	40
3.4 Dosavadní historie společnosti TPCA (chronologický přehled)	42
3.5 Důsledky světové finanční krize pro TPCA	44
4. Průmyslová zóna Kolín-Ovčáry a byty pro zaměstnance TPCA (financování)	46
4.1 Právní dokumenty formulující podmínky realizace projektu TPCA pro město Kolín	46
4.2 Průmyslová zóna Kolín – Ovčáry	47
4.2.1 Financování výkupu pozemků pro PZKO	50
4.2.2 Financování stavby PZKO	50
4.3 Byty pro zaměstnance TPCA	52
4.3.1 Financování stavby bytů	53
4.3.2 Nájemné v bytech pro zaměstnance TPCA	55
4.4 Závazky města Kolína v důsledku výstavby PZKO a bytů pro zaměstnance TPCA	55
5. Vliv PZI TPCA na rozvoj regionu Kolín	62
5.1 Vymezení a charakteristika regionu Kolín	62

5.2 Příspěvek TPCA k hrubému regionálnímu produktu.....	64
5.3 Tvorba podnikatelských příležitostí, přelévání technologických znalostí.....	65
5.4 Zvyšování kvalifikace místní pracovní síly.....	66
5.5 Příjmy do rozpočtu města Kolína.....	68
5.6 Demonstrační efekt.....	69
5.7 Ostatní dopady.....	69
5.7.1 Migrace za prací, zvýšení kupní síly obyvatel, nárůst kriminality.....	70
5.7.1.1 Migrace za prací.....	70
5.7.1.2 Zvýšení kupní síly obyvatel.....	73
5.7.1.3 Kriminalita.....	74
5.7.2 Stimulace bytové výstavby, revitalizace areálu bývalých kasáren.....	75
5.7.3 Investice do dopravní infrastruktury.....	76
5.8 TPCA jako partner v rozvoji Kolínska.....	77
5.9 Vliv PZI TPCA na rozvoj regionu Kolín - shrnutí.....	79
6. Vliv PZI TPCA na trh práce v okrese Kolín.....	80
6.1 Pojmy a ukazatele trhu práce.....	80
6.2 Situace na trhu práce v okrese Kolín.....	81
6.2.1 Odvětvová charakteristika regionální ekonomiky.....	81
6.2.2 Vliv geografické polohy na trh práce.....	82
6.2.3 Ekonomické subjekty.....	82
6.2.4 Nezaměstnanost.....	83
6.2.5 Volná pracovní místa.....	85
6.2.6 Zaměstnávání cizinců.....	86
6.3 Vliv PZI TPCA na trh práce v okrese Kolín.....	87
6.3.1 Zaměstnanost.....	87
6.3.1.1 Tvorba nových pracovních míst.....	88
6.3.1.2 PZI a nezaměstnanost - regionální pohled (obecně).....	91
6.3.1.3 Vliv PZI TPCA na snížení míry nezaměstnanosti v okrese Kolín.....	93
6.3.1.4 PZI a volná pracovní místa - regionální pohled (obecně).....	97
6.3.1.5 Vliv PZI TPCA na počet VPM v okrese Kolín.....	98
6.3.1.6 Vliv PZI TPCA na zaměstnanost v okrese Kolín - závěr.....	99
6.3.2 Produktivita práce.....	99
6.3.3 Mzdy.....	100
7. Vliv PZI TPCA na dopravu a životní prostředí v regionu.....	103
7.1 Dopady provozu závodu TPCA na dopravu v Kolíně.....	103
7.2 Dopady provozu závodu TPCA a souvisejících provozů na životní prostředí.....	104
7.2.1 Zvýšená doprava na průtahu městem.....	104
7.2.2 Napojení PZKO na dálnici D11.....	104
7.2.3 Proces posuzování vlivů výstavby a provozu závodu TPCA na životní prostředí a veřejné zdraví (EIA).....	105
Závěr.....	107
Seznam použité literatury.....	113
Seznam zkratk.....	117
Seznam grafů.....	119
Seznam obrázků.....	119
Seznam tabulek.....	119

Úvod

Téma diplomové práce jsem si vybral pro jeho aktuálnost: v ekonomickém tisku se pravidelně dočítáme, že Česká republika v ukazateli přímých zahraničních investic v poměru k HDP či v poměru na jednoho obyvatele patří na přední příčky v nejširším celosvětovém srovnání. Přímé zahraniční investice jsou přitom jedněmi označovány jako "spása" pro tuzemskou ekonomiku, přičemž se v souvislosti s nimi hovoří zejména o růstu důvěryhodnosti země, jejího zapojení do mezinárodních produkčních a prodejních sítí, o tvorbě nových pracovních míst a o přílivu nedluhových zdrojů financování národních investic; jiní naopak varují před možnými riziky přímých zahraničních investic, jimiž jsou stále rostoucí vliv nadnárodních korporací, které jsou nositeli přímých zahraničních investic, možné vytěsňování a likvidace menších domácích firem, vznik duální ekonomiky a odliv zisků do zahraničí. Jaký postoj k přímým zahraničním investicím tedy zaujmout?

Dalším důvodem, proč jsem si vybral téma přímých zahraničních investic, je to, že jako obyvatel města Kolína bezprostředně pociťuji pozitivní i negativní důsledky přílivu jedné z největších přímých zahraničních investic "na zelené louce" do ČR, závodu na výrobu automobilů společností Toyota Motor Corporation a PSA Peugeot Citroën (TPCA) v Ovčárech u Kolína, a mám tak cennou příležitost ověřit si teoretické poznatky v praxi.

Vzhledem k tomu, že přímá zahraniční investice TPCA byla ze strany vlády ČR a města Kolína podpořena různými formami investičních pobídek a podpor, nabízí se v této práci prostor pro zhodnocení efektivnosti poskytnuté veřejné podpory. O oprávněnosti a smysluplnosti poskytování investičních pobídek zahraničním investorům je mezi stoupenci rozdílných přístupů k hospodářské politice státu vedena zásadní polemika. Jedni tvrdí, že investiční pobídky jsou účinným nástrojem k překonání ekonomické deprese, zvýšení exportní výkonnosti, řešení regionálních problémů nezaměstnanosti či transferu know-how a moderních technologií; kritici udílení pobídek zahraničním investorům je označují za neopodstatněné přerozdělování, kterým stát podporuje velké nadnárodní firmy na úkor občanů a domácích firem. Zásadní otázka v případě Kolína zní: převýší přínosy přímé zahraniční investice TPCA pro region náklady na její přilákání?

Cílem této práce je:

- 1) Vysvětlit pojem přímá zahraniční investice, na základě poznatků získaných studiem odborné literatury uvést pozitivní a negativní efekty, které přímé zahraniční investice vyvolávají v hostitelských ekonomikách a uvést argumenty týkající se

poskytování investičních pobídek; vysvětlit, jaké jsou faktory lokalizačního rozhodnutí zahraničních investorů pro investování v České republice, zhodnotit důsledky přílivu přímých zahraničních investic pro českou ekonomiku a charakterizovat systém investičních pobídek v České republice.

- 2) Vyčíslit náklady (rozpočtové výdaje) města Kolína na pobídky poskytnuté společností Toyota Motor Corporation a PSA Peugeot Citroën, resp. jejich joint-venture TPCA; analyzovat důsledky pobízení investora v oblasti dluhového zatížení města Kolína.
- 3) Analyzovat jednotlivé pozitivní a negativní důsledky (přínosy a náklady) přílivu/lokalizace přímé zahraniční investice TPCA pro rozvoj regionu Kolín a jeho obyvatele.
- 4) Analyzovat dopad přílivu/lokalizace přímé zahraniční investice TPCA na trh práce v okrese Kolín.
- 5) Upozornit na dopady provozu závodu TPCA na situaci v dopravě a na kvalitu životního prostředí v regionu Kolín.

Práce je rozdělena do sedmi kapitol. První kapitola přináší úvod do problematiky přímých zahraničních investic. Druhá kapitola se zabývá přímými zahraničními investicemi v České republice. Třetí kapitola obsahuje charakteristiku přímé zahraniční investice společností Toyota Motor Corporation a PSA Peugeot Citroën (TPCA) u středoevropského Kolína. Čtvrtá kapitola zkoumá financování výstavby Průmyslové zóny Kolín-Ovčáry a bytů pro zaměstnance TPCA. Pátá kapitola zkoumá vliv přímé zahraniční investice TPCA na rozvoj regionu Kolín, a to tak, že se postupně zaměřuje na její jednotlivé efekty. V šesté kapitole je provedena analýza dopadů přímé zahraniční investice TPCA na trh práce v okrese Kolín; klíčovou otázkou je, o kolik se snížila okresní míra nezaměstnanosti. Sedmá kapitola se zabývá otázkou dopadů stavby a provozu závodu TPCA na dopravu a životní prostředí v regionu Kolín. V Závěru jsou zhodnoceny přínosy a náklady (újm) spojené s přímou zahraniční investicí TPCA pro region Kolín a samostatně pro město Kolín. Chci zdůraznit, že cílem práce není zkoumat či hodnotit důsledky přílivu přímé zahraniční investice TPCA na celostátní úrovni.

Jako hlavní metody vedoucí k naplnění vytyčených cílů jsou využity analýza a syntéza, metoda prostorového a časového srovnávání, statistické metody a popis.

1. Úvod do problematiky přímých zahraničních investic

Cílem úvodní kapitoly je vymezit přímé zahraniční investice (PZI), vysvětlit důvody pro realizaci PZI a provést rozdělení PZI, dále pak poukázat na efekty, jež PZI mají na hostitelské ekonomiky. Závěrečná část je věnována výčtu lokalizačních faktorů PZI a polemice týkající se kontroverzního tématu investičních pobídek.

1.1 Vymezení PZI

Pojem **investice** označuje „tok výdajů, jehož cílem je zvýšit nebo udržet kapitálovou zásobu.“¹ Jde tedy o výdaje, které neslouží bezprostředně ke spotřebě, nýbrž k zabezpečení budoucích toků. Jinými slovy, investování je vzdání se určité současné hodnoty (která je jistá) za účelem získání budoucí hodnoty (která je nejistá).

Investice je ekonomická operace, která **splňuje následující kritéria:**

- určitý **ekonomický přínos** (dosažení budoucího zisku),
- **časová určitost** (na rozdíl od běžné obchodní transakce či půjčky s okamžitou splatností má investice odložený výnos),
- nese s sebou určité **podnikatelské riziko**.

Investice můžeme členit podle různých kritérií. Z hlediska zaměření této práce je nejrelevantnější dělení investic na **přímé** a **portfoliové**.

Pro vymezení **přímých investic** využijeme definici Durčákové a Mandela²: "*Přímé investice jsou investice, při nichž zahraniční investoři získávají takový podíl na základním kapitálu podniku v hostitelské zemi, který jim umožňuje významný vliv na řízení podniku.*" Přímá investice je založena na **dlouhodobém vztahu mezi investorem a jeho investicí**. Jedná se o investice, při nichž **investor získává nejméně 10 % podíl na základním kapitálu (na hlasovacích právech) podniku**.

Portfoliové investice definují Durčáková a Mandel jako "*nákupy zahraničních dlouhodobých dluhových instrumentů (např. obligací, depozitních certifikátů, hypotečních listů atd.) nebo zahraničních majetkových cenných papírů (např. akcií zahraničních firem),*

---

¹ FIALOVÁ, Helena. *Malý ekonomický výkladový slovník*. Praha: A plus, 2004, s. 77.

² DURČÁKOVÁ, Jaroslava, MANDEL, Martin. *Mezinárodní finance*. Praha: Management Press, 2007, s. 265.

pokud není cílem tohoto nákupu kontrola a řízení podniku."³ Hlavním cílem portfoliových investic je **vytvoření optimální struktury aktiv příslušného subjektu z pohledu výnosnosti, rizikovosti a likvidity**. V další části zaměříme pozornost na přímé investice, resp. přímé zahraniční investice (PZI).

OECD definuje **přímé zahraniční investice** takto: „*Přímá zahraniční investice odráží záměr rezidenta jedné ekonomiky (přímý investor) získat trvalou účast v subjektu, který je rezidentem v ekonomice jiné než ekonomika investora. Trvalá účast implikuje existenci dlouhodobého vztahu mezi přímým investorem a přímou investicí a podstatný vliv na řízení podniku. Přímá investice zahrnuje jak původní transakci mezi oběma subjekty, tak všechny následující kapitálové transakce mezi nimi a mezi afilovanými podniky, zapsanými i nezapsanými v obchodním rejstříku.*“⁴ Devizový zákon č. 219/1995 Sb. vymezuje v § 1 písm. j) PZI jako **investice do jiné země za účelem získání podílu na kmenových akciích nebo rozhodovacích pravomocích ve výši alespoň 10 %**.

Za součást přímé zahraniční investice je považován kromě podílu na základním jmění také reinvestovaný zisk a ostatní kapitál, zahrnující úvěrové vztahy s přímým investorem.

Složení přímé zahraniční investice tak můžeme vyjádřit vztahem:

$$\text{PZI} = \text{základní kapitál} + \text{reinvestovaný zisk} + \text{ostatní kapitál}.$$

Základní kapitál zahrnuje vklad nerezidenta do základního kapitálu společnosti (základní kapitál v pobočkách, všechny podíly v dceřiných a přidružených společnostech).

Reinvestovaný zisk je podíl přímého investora (v poměru k přímé majetkové účasti) na hospodářském výsledku nerozděleném formou dividend. Platí vztah: Reinvestovaný zisk = zisk běžného roku po zdanění + nerozdělený zisk z minulých období – ztráta běžného roku – neuhrazená ztráta z předchozích let – dividendy.

Ostatní kapitál zahrnuje přijaté a poskytnuté úvěry, včetně dluhových cenných papírů a dodavatelských úvěrů, mezi přímými investory a jejich dceřinými společnostmi, pobočkami a přidruženými společnostmi. Tyto úvěrové vztahy jsou zachyceny v mezipodnikových pohledávkách a závazcích.

---

³ DURČÁKOVÁ, Jaroslava, MANDEL, Martin. *Mezinárodní finance*. Praha: Management Press, 2007, s. 305.

⁴ *Přímé zahraniční investice 2006*. Praha: ČNB, 2008, s. 1.

1.2 Teorie nadnárodních společností, důvody pro realizaci PZI

Odpověď na otázku, co vede firmy k tomu, aby místo exportu zboží do zahraničí založily v zahraniční svou pobočku nebo koupily zahraniční podnik, se pokoušejí nalézt **teorie nadnárodních společností a mezinárodní produkce**. Ve své práci se jimi podrobně zabývá např. Kareš⁵. Z mnoha teorií, které na téma PZI postupem let (s měnícími se podmínkami ve světové ekonomice) vznikly, bych v této kapitole rád zmínil alespoň **Dunningovo eklektické paradigma** (které v sobě spojuje jednotlivé předchozí přístupy od neoklasické teorie mezinárodního obchodu až po teorii transakčních nákladů) a **teorii fragmentace**.

1.2.1 Eklektické paradigma

Autorem této teorie z roku 1977 je John H. Dunning. **Internacionalizaci firmy** podmiňuje získáním **tří druhů výhod** (tzv. OLI paradigma):

1. Vlastnická výhoda (Ownership advantage)

Vlastnická výhoda se pojí ke konkrétní firmě. Jedná se např. o výsadní přístup k určitým zdrojům nebo trhům, dominantní postavení na trhu, jedinečná technologie nebo know-how.

2. Místní výhoda (Locational advantage)

Místní výhoda se váže na konkrétní zemi. Jedná se např. o levnou pracovní sílu, dostatek přírodních zdrojů, kvalitní právní systém, nízké daně nebo velký trh.

3. Internalizační výhoda (Internalisation advantage)

Internalizační výhoda stojí na eliminaci transakčních nákladů využitím hierarchie (organizace uvnitř firmy) namísto trhu, který má nedostatky.⁶

Jednotlivé fáze jsou spolu propojeny a mohou se **navzájem multiplikovat**. Dunningovo eklektické paradigma spojuje pohled klasické teorie mezinárodního obchodu

---

⁵ KAREŠ, Ondřej. *Multinacionální korporace – analýza vlivu jejich přítomnosti na české podniky skrze spillover efekty*. Praha: Univerzita Karlova, 2007, s. 5-22.

⁶ **Teorie internalizace** chápe moderní korporaci jako soubor organizačních inovací zaměřených ke snížení transakčních nákladů. Zdůvodňuje výhodu hierarchie (firmy) oproti využití tržního mechanismu konceptem omezené racionality, oportunistického chování a specifických aktiv používaných ve výrobě. Pokud jsou např. trhy s meziprodukty nedokonalé, existuje motivace internalizovat je v rámci korporační hierarchie. V rámci konceptu internalizace je zdůrazňována role právního rámce, dostatku informací a důvěry mezi partnery, které snižují transakční náklady. (KAREŠ, Ondřej. *Multinacionální korporace – analýza vlivu jejich přítomnosti na české podniky skrze spillover efekty*. Praha: Univerzita Karlova, s. 11-12.)

s teorií firmy. Umožňuje pochopit souvislosti různých oblastí a druhů internacionalizace a chování nadnárodních společností vůbec.

1.2.2 Teorie fragmentace

Většina starších modelů mezinárodního obchodu uvažuje pouze oblast finálních produktů. S rozvojem nových komunikačních, organizačních a technických možností, společně s liberalizací světového trhu se ale objevuje možnost **rozdělení produkčního řetězce do fází**, které je možno uskutečnit **na různých místech, různými vlastníky nebo obojí**. **Fragmentace výroby výrazně zvyšuje prostor pro specializaci** jednotlivých účastníků a tím umožňuje **zvyšování efektivity**, např. prostřednictvím úspor z rozsahu.

Fragmentace umožňuje vstup menších firem do odvětví a tím **posiluje konkurenci**. Fragmentace může být **výhodná i pro jednotlivé země**. Např. rozvojové země se mohou zpočátku zaměřit pouze na vybrané oblasti výroby a postupně přecházet k náročnějším fázím. Zapojení do mezinárodních produkčních sítí jim může usnadnit přístup k moderním technologiím.

1.2.3 Další faktory motivující realizaci PZI

Další možné faktory motivující realizaci PZI, jež nebyly explicitně obsaženy ve výše uvedených teoriích, nabízejí Durčáková a Mandel⁷:

- odbourání nákladů spojených se zahraničním obchodem,
- snížení devizového rizika,
- diverzifikace vstupů, výstupů a zisku či
- následování obchodních partnerů.

1.3 Rozdělení PZI

PZI můžeme rozlišovat podle více kritérií. **Míra kontroly zahraničního vlastníka** určuje rozsah autonomie rozhodování podniku s PZI. Rozlišujeme dva typy podniků: v prvním případě má zahraniční investor **menšinový podíl** a o kontrolu se dělí s domácím vlastníkem; druhým typem podniků pod zahraniční kontrolou jsou ty, kde má zahraniční

---

⁷ DURČÁKOVÁ, Jaroslava, MANDEL, Martin. *Mezinárodní finance*. Praha: Management Press, 2007, s. 269.

investor **kontrolní vlastnický podíl**. Míra autonomie podniků s PZI také záleží na motivu vstupu a globální strategii mateřské nadnárodní firmy.

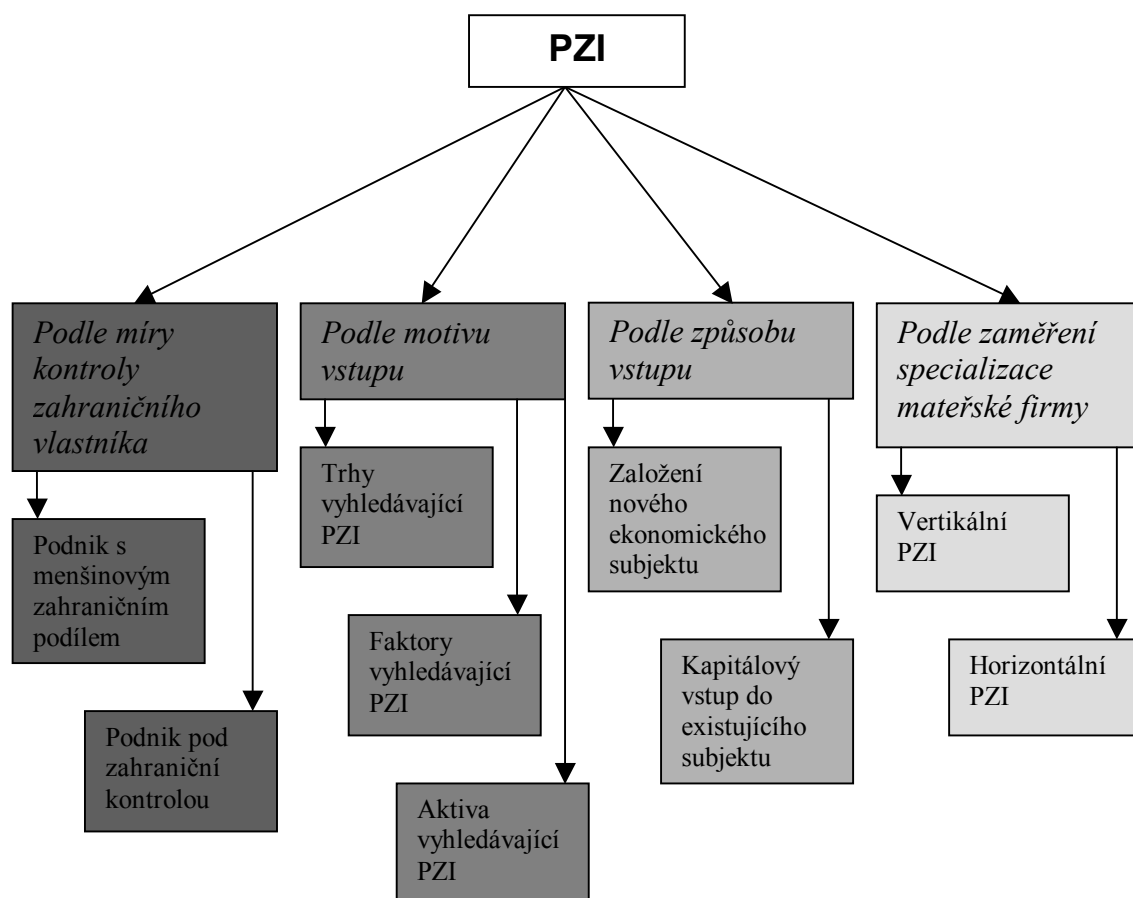
Podle **motivu vstupu** rozlišujeme **trhy, faktory a aktiva vyhledávající PZI** (viz OLI paradigma - místní výhoda). **Trhy vyhledávající PZI** jsou převážně motivovány zvýšením podílu na trhu hostitelské země a snížením nákladů spojených s jeho zásobováním ve formě cel či dopravních nákladů. Cílem **faktory vyhledávajících PZI** je nákladově optimalizovat výrobní proces. Motivem pro umístění investice je vybavenost místa výrobním faktorem, např. v podobě levné pracovní síly. Faktory vyhledávající PZI jsou zpravidla vývozně orientované. Cílem **aktiva vyhledávajících investic** je ovládnutí specifických aktiv, např. v podobě patentů a obchodních značek. Výhodnost investice může zvýšit kombinace více motivů vstupu.

Podle **způsobu vstupu PZI do hostitelské ekonomiky** rozlišujeme **založení nového ekonomického subjektu (investice na zelené louce) a kapitálový vstup do již existujícího subjektu (fúze a akvizice)**. **Investice na zelené louce** umožňuje realizovat projekt přesně podle záměrů nadnárodní firmy. Zahájení produkce je však zpožděno o dobu nutnou na výstavbu nového závodu, najmutí a zaškolení pracovníků či administrativní překážky. **Kapitálový vstup do již existujícího subjektu** znamená okamžité převzetí jeho tržního podílu, produkční kapacity i aktiv. Dochází k němu v případech, kdy přebíraný podnik disponuje specifickou konkurenční výhodou (technologie, obchodní značka, distribuční kanály či vyškolení pracovníci).

Hledisko **zaměření specializace mateřské firmy** vychází z fragmentace produkčního řetězce. Produktově specializované nadnárodní firmy provádějí převážně **vertikální PZI** (přesun částí podniků do nákladově příznivých zemí), zatímco procesně specializované nadnárodní firmy realizují především **horizontální PZI** (dodávky na trh v dané zemi – substitute dovozu z důvodu přístupu na trh a zefektivnění dodávek).

Obrázek 1 - Rozdělení PZI

Zdroj: Vlastní zpracování.

1.4 Efekty přímých zahraničních investic v hostitelských ekonomikách

Literatura zabývající se přínosy a riziky spojenými s přílivem PZI do hostitelské ekonomiky⁸ nejčastěji uvádí možné **efekty PZI**, jež jsou uvedeny v tab. 1:

⁸ Např. SRHOLEC, Martin. *Přímé zahraniční investice v České republice*. Praha: LINDE nakladatelství s.r.o., 2004. ZAMRAZILOVÁ, Eva, ŽDÁREK, Václav. *Přímé zahraniční investice a dopady na ČR – vybrané souvislosti* [online]. 2006 [cit. 2008-10-10]. Dostupný z WWW: <<http://mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/Zdarek.pdf>>

Tabulka 1 - Možné efekty PZI v hostitelské ekonomice

<i>Přínosy PZI</i>	<i>Rizika PZI</i>
<ul style="list-style-type: none"> ✓ doplňují doma nedostatečně generovaný finanční kapitál (nedostatek úspor)⁹ ✓ přispívají ke zvýšení produktivity výrobních faktorů ✓ stimulují hospodářský růst ✓ přispívají ke zvýšení exportního výkonu ✓ přispívají ke zvýšené tvorbě pracovních míst ✓ přinášejí daňové příjmy do rozpočtu ✓ umožňují přelévání technologických znalostí (technologické spillovers) ✓ podněcují zvýšení inovačních aktivit domácích firem ✓ pomáhají zapojit domácí firmy do mezinárodních produkčních řetězců ✓ zvyšují důvěryhodnost země pro zahraniční investory 	<ul style="list-style-type: none"> ✗ náklady na jejich přilákání nebo udržení formou různých podpor mohou překročit jejich přínos ✗ zvyšují závislost domácí ekonomiky na zahraničních investorech ✗ nesou s sebou riziko nepřátelského převzetí firmy s cílem odstranit konkurenci ✗ vedou ke vzniku duální ekonomiky ✗ vytěsňují z trhu méně efektivní domácí firmy ✗ repatriací zisků přispívají k prohloubení deficitu bilance výnosů běžného účtu platební bilance ✗ přispívají ke zhodnocování domácí měny, což vede k likvidaci marginálních domácích vývozců ✗ přeplácením svých zaměstnanců nutí domácí firmy rovněž zvýšit mzdy; mají-li domácí firmy nižší produktivitu práce ⇒ nižší rentabilita ⇒ potenciální růst nezaměstnanosti

Zdroj: Vlastní zpracování.

⁹ Tzv. kapacitotvorný efekt PZI v podobě růstu kapitálové zásoby ekonomiky.

Je třeba upozornit, že ekonomové nejsou v posuzování efektů PZI v kontextu jejich pozitiv a negativ zajedno. Navíc: dopady PZI na ekonomiku hostitelského státu se liší případ od případu, podle konkrétních podmínek. Vybraným efektům PZI budou věnovány následující kapitoly. V koncentrované formě budou uvedeny klíčové poznatky, obsažené v literatuře zabývající se problematikou PZI.¹⁰

1.4.1 PZI a hospodářský růst

Aby se méně rozvinutá země přiblížila ekonomické úrovni vyspělých států, musí posunout své **komparativní výhody směrem k aktivitám s vyšší technologickou a kvalifikační náročností, vyšší přidanou hodnotou a necenovou konkurenceschopností**. K růstu agregátní produktivity práce dojde tehdy, přesouvají-li se pracovníci od aktivit nebo odvětví s nižší produktivitou práce (přidanou hodnotou) k aktivitám nebo odvětvím s vyšší produktivitou práce (přidanou hodnotou). Aktivitami s vyšší přidanou hodnotou rozumíme zpravidla ty podnikové funkce, které jdou nad úroveň výroby a montáže. Pro určení dopadů PZI je klíčové odlišení průměrné produktivity daného odvětví ve vyspělých zemích a produktivity aktivit skutečně umístěných v dané hostitelské ekonomice (zda nadnárodní firma v ČR postaví pouze montážní závod, nebo i výzkumné a vývojové centrum). R&D¹¹ investice zůstávají výrazně geograficky koncentrovány v oblastech s odpovídající infrastrukturou a rozvinutým inovačním systémem.

Celkový efekt PZI na zvyšování ekonomické úrovně hostitelské země z velké části závisí **na stupni spolupráce zahraničních a místních (domácích) firem**. Rozlišujeme **tři stupně zapojení firem do globálních produkčních systémů**:

- **OEM** (Original Equipment Manufacture) – montáž standardizovaného produktu podle zadání odběratele – zahraniční nadnárodní firmy. R&D, design, marketing a distribuci realizuje odběratel.

---

¹⁰ JANÁČEK, Kamil. Zahraniční investice a trh práce. [online]. 2006 [cit. 2008-10-15]. Dostupný z WWW: <<http://www.cepin.cz/cze/prednaska.php?ID=666&PHPSESSID=aada7f3f99c3d799199b9bfc4389c60>>.

KRAL, Petr. PZI a jejich vliv na tempo dlouhodobého růstu v ČR [online]. 2004 [cit. 2008-10-15]. Dostupný z WWW: <http://www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/clanky_rozhovory/media_2004/cl_04_040219b.html>
SRHOLEC, Martin. *Přímé zahraniční investice v České republice: teorie a praxe v mezinárodním srovnání*. 1. vyd. Praha: LINDE nakladatelství s.r.o., 2004. ZAMRAZILOVÁ, Eva. *Přímé zahraniční investice v ČR: makroekonomické souvislosti*. Praha: Centrum ekonomických studií VŠEM, 2006.

¹¹ **Research and Development** - výzkum a vývoj.

- **ODM** (Own Design Manufacture) – místní firma si osvojuje i složitější procesní technologie a design. Odběratel nadále realizuje R&D, marketing a distribuci pod vlastní značkou.
- **OBM** (Own Brand Manufacture) – místní firma již zvládá i všechny nevýrobní fragmenty, stává se konkurentem svého původního odběratele.

1.4.2 Technologický transfer prostřednictvím PZI

PZI jsou považovány za významný **kanál technologického transferu**. Technologický transfer prostřednictvím PZI může probíhat buď přímým nebo nepřímým kanálem. **Přímý transfer** probíhá v rámci vazeb mezi zahraniční mateřskou firmou a domácí pobočkou. **Nepřímý transfer** vzniká obecněji při snižování technologické mezery mezi domácími a zahraničními firmami. Je na místě podotknout, že se nutně nejedná pouze o transfer pokročilých technologií, ale i manažerských praktik.

Král¹² uvádí čtyři hlavní kanály, tzv. **spillovery**, jejichž prostřednictvím dochází k šíření znalostí a dovedností:

1. **Demonstrační a imitační efekt** - domácí firma pozoruje a napodobuje způsob, jakým operují zahraniční firmy a tím se stává produktivnější a efektivnější.
2. Nadnárodní společnost **vyškolí místní zaměstnance a experty** v oblasti nových technologií, resp. organizačních a manažerských metod. Ti mohou poté najít pracovní uplatnění v místních firmách nebo začít sami podnikat.
3. Důsledkem příchodu nadnárodních společností na místní trh je **nárůst konkurence**. To může přinutit místní firmy, aby využívaly efektivněji své vlastní zdroje a přijímaly nové technologie.
4. Mimořádně důležitým kanálem jsou **vazby mezi nadnárodními společnostmi a jejichmi místními dodavateli a odběrateli**. Při zpětné vazbě nadnárodní firmy poskytují místním dodavatelům technickou asistenci nebo informace pro zlepšení jejich produktů a provádění inovačních procesů, poskytují trénink a poradenství v oblasti managementu a organizace a na druhé straně po nich požadují spolehlivé a včasné dodávky kvalitních produktů. Jsou-li domácí firmy schopny navázat produkční/obchodní vazby se zahraničními firmami, dochází k postupnému

---

¹² KRÁL, Petr. PZI a jejich vliv na tempo dlouhodobého růstu v ČR [online]. 2004 [cit. 2008-10-15]. Dostupný z WWW: <http://www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/clanky_rozhovory/media_2004/cl_04_040219b.html>

přelévání pozitivních efektů PZI i do sektoru domácích firem. Příliv PZI potom má multiplikační efekty (zvyšováním důchodu a zaměstnanosti). V opačném případě naopak může docházet k likvidaci domácích firem a k tzv. vytěšňovacímu efektu.

Velikost **technologické mezery** mezi domácími a zahraničními firmami je patrně klíčovou determinantou rozsahu realizovaných spilloverů. Velikost spilloveru závisí na kapacitě ekonomiky přijímající PZI absorbovat zahraniční pokročilé technologie (manažerské praktiky).

Jak již bylo uvedeno v kap. 1.2.2, **fragmentace produkčního řetězce** a vysoká míra **specializace firem** na jednotlivé jeho fáze jsou charakteristickými znaky dnešní světové ekonomiky. Díky tomu **roste prostor pro zapojení místních firem do globálního produkčního systému**. Velké nadnárodní firmy jsou v nevýhodě v těch fázích produkčního řetězce, které vykazují nízké úspory z rozsahu a které jsou schopny efektivněji produkovat malé a střední podniky. Nadnárodní firmy se tudíž rostoucí měrou obklopují dodavatelskou sítí procesně úzce specializovaných menších podniků zejména v sektoru podnikových služeb či ve výrobě komponent pro jejich finální produkty. Rostoucí význam outsourcingu¹³ otevírá prostor pro průnik domácích podniků do globálních produkčních systémů.

Bohužel, **nedostatek místních dodavatelů schopných plnit přísné standardy na kvalitu subdodávek je často hlavní překážkou plného využití rozvojové příležitosti dané ekonomiky plynoucí z přílivu PZI**. V takovém případě nadnárodní firmy své vstupy dovážejí nebo motivují své globální dodavatele k založení poboček. Navíc nastupuje jedno ze zásadních rizik spojených s přílivem PZI, kterým je **vznik duální ekonomiky**. Dualita spočívá v zaostávání domácího segmentu za segmentem firem pod zahraniční kontrolou. V ekonomice existuje na jedné straně prosperující sektor firem pod zahraniční kontrolou, na straně druhé slabší domácí firmy. Nejhlubším negativním projevem duality je **tzv. vytěšňující efekt** – silné zahraniční firmy vytlačují slabší domácí konkurenty z trhu.

Pro dlouhodobé dopady PZI na hostitelskou ekonomiku je zásadní, **zda se domácí firma kvalifikuje pouze jako dodavatel pro místní pobočku nadnárodní firmy či zda toho využije i k expanzi na globální trh**. Při růstu relativní mzdové hladiny je nutné počítat s tím, že řada PZI bude v budoucnu přesunuta. Jestliže se domácí podnik dokáže prosadit

---

¹³ Zkratka **Outside Resource Using**. Vyčlenění vybraných podnikových činností a jejich zajištění dodavatelským způsobem či kooperací s jinými firmami s cílem snížit výrobní náklady při koncentraci firmy na hlavní činnosti. (FIALOVÁ, Helena. *Malý ekonomický výkladový slovník*. Praha: A plus, 2004, s. 126.)

jako globální dodavatel nadnárodní firmy (což může být s ohledem na existujícími globální dodavatelské sítě obtížné), přítomnost místní PZI pro něj není nadále rozhodující a případný přesun této investice domácí firmu zásadně neovlivní. Pokud však domácí podniky dodávají pouze do místní pobočky nadnárodní firmy, její přesun znamená o to větší destabilizaci ekonomiky a zejména daného regionu či odvětví než v případě odlivu PZI bez vazeb na hostitelskou ekonomiku.

1.4.3 Dopady PZI na trh práce

V souvislosti s přílivem PZI bývá nejčastěji diskutován jejich dopad na trh práce, konkrétně jejich vliv na **zaměstnanost, produktivitu práce a výši mezd**.

Chceme-li objektivně zhodnotit **důsledky PZI pro vývoj zaměstnanosti**, musíme nezbytně uvažovat jejich komplexní dopady na trhu práce a kalkulovat s čistým přírůstkem zaměstnanosti v celé ekonomice. Mohli bychom očekávat, že PZI (a zvláště investice na zelené louce) **vedou k přírůstku nových pracovních míst**, a tedy ke zvyšování míry zaměstnanosti. Zkušenosti však ukazují, že s **výstavbou nových kapacit často dochází k zániku méně efektivních domácích firem**. A pokud efektivnější zahraniční podnik vytlačí z trhu nekonkurenceschopný domácí podnik, je možné, že vytvoří méně pracovních míst, než kolik jich musel zrušit původní domácí podnik (ovšem při vyšší produktivitě práce). Ekonomická úroveň země (HDP na obyvatele) tak může při rigidním trhu práce poklesnout. S přílivem PZI navíc někdy dochází k **“vysávání“ kvalifikovaných pracovníků ze stávajících podniků** (vytlačovací efekt přes trh práce). Domácí firmy jsou pak logicky nuceny omezovat činnost. Může dojít k situaci, že na trhu práce v regionech, kam se soustřeďuje příliv PZI, je nedostatek pracovníků v potřebné struktuře, což výrazně omezuje možnosti dalšího rozvoje daných podniků. **Dopady PZI na zaměstnanost mají obousměrný charakter**. V reálné ekonomice se kombinují a působí s různou intenzitou jednotlivých efektů v různých časových momentech.

Obecně se má za to, že **PZI mají pozitivní vliv na růst produktivity práce** (v podmínkách zemí jako ČR). Technologické, manažerské a marketingové know-how vede k vyšší produktivitě v podnicích vlastněných zahraničním kapitálem. PZI mají nepřímý pozitivní vliv na vývoj produktivity v daném odvětví, jestliže dochází k přelévání zahraničního know-how do domácích podniků (learning by watching, learning by doing).

Vyšší úroveň produktivity bývá doprovázena vyšší úrovní mezd. Vyšší hladina mezd v podnicích vlastněných zahraničním kapitálem způsobuje “mzdové vztlínání“, tzn.

že tlačí nahoru též mzdy v domácích podnicích. Jelikož domácí firmy dosahují většinou nižší úrovně produktivity, odráží se tento fakt v jejich nižší rentabilitě (to je ovšem může motivovat, aby se samy zlepšovaly).

Celkově lze vyslovit závěr, že zásadní není přímý dopad na vytváření nových pracovních míst prostřednictvím PZI, **ale schopnost ekonomiky adaptovat se na strukturální změny, které příliv PZI doprovázejí.** Trh práce je klíčovou oblastí, na které závisí schopnost domácí ekonomiky absorbovat zahraniční technologie, a tím intenzita technologického transferu.

1.4.4 PZI v platební bilanci

PZI se v platební bilanci vykazují jako položka finančního účtu v členění na investice do vlastního jmění, reinvestice zisků a ostatní kapitál. Rozlišují se PZI do zahraničí a příliv PZI do sledované země, jejichž saldo tvoří čistý příliv PZI.

Dopady PZI na obchodní bilanci a bilanci výnosů běžného účtu platební bilance se řídí životním cyklem PZI. Zaměříme-li náš pohled na zpracovatelský průmysl, kam typicky směřují PZI, můžeme obecně konstatovat, že vysoká vývozní výkonnost podniků pod zahraniční kontrolou (PPZK) bývá doprovázena i vyšší dovozní náročností v podobě dovozu strojů a meziproduktů. Tento rys je nejvýraznější u PZI na zelené louce v době jejich výstavby a před plným rozběhnutím výroby. V prvních letech po přílivu PZI můžeme tedy očekávat spíše jejich negativní dopad na saldo obchodní bilance. Pokud je však schodek obchodní bilance tažen zejména vysokou mírou investic (dovozem investičních statků), je možné předpokládat **růst vývozní výkonnosti a vyrovnaní schodku, resp. vytvoření přebytku obchodní bilance** v následujícím období. Kromě obchodní bilance **příliv PZI významně ovlivňuje i položky bilance výnosů v podobě pracovních příjmů cizinců, úroků z přijatých úvěrů v podnicích pod zahraniční kontrolou a zejména repatriovaných a reinvestovaných zisků PZI.** Obecným motivem pro PZI je využití investičních příležitostí v hostitelské ekonomice. Důsledkem je zvýšení vlastní ziskovosti zahraničních investorů, což se v platební bilanci projevuje **repatriací (odlivem) zisku do mateřské země nadnárodní firmy.** Hodnota repatriovaných zisků přitom může přesahovat hodnotu přílivu PZI.

Výše uvedené poznatky můžeme shrnout takto: **Pozitivní dopady PZI na obchodní bilanci hostitelských zemí jsou s určitým zpožděním doprovázeny růstem**

deficitu bilance výnosů. To může vytvářet rizikový prostor z hlediska vnější rovnováhy hostitelské ekonomiky.

V souvislosti se ziskem z PZI je na místě připomenout, že rozlišení na zahraniční a domácí vlastnictví určuje rozdělení důchodů z něho plynoucích pro tzv. rezidentské a nerezidentské subjekty a všechny transakce související s PZI v bilanci výnosů platební bilance se rovněž přímo odráží v **rozdílu mezi hrubým domácím produktem (HDP) a hrubým národním důchodem (HND)** v národních účtech. Je-li investovaný kapitál v zahraničním vlastnictví, přispívá sice k růstu produkční kapacity ekonomiky, a tudíž k růstu domácího produktu, je však zdrojem důchodů pro nerezidenty, a tudíž nezvyšuje národní důchod.

1.5 Lokalizační faktory PZI

Problematikou lokalizace firem se v obecné rovině zabývá prostorová ekonomie. Z literatury týkající se lokalizačních faktorů PZI¹⁴ vyplývá, že **v rozhodování investora o lokalizaci aktivit v dané zemi hrají roli zejména tyto faktory:**

- **politická stabilita** – forma vlády, politická svoboda, mezinárodní vztahy, vnitřní a vnější bezpečnost, revoluce, členství v mezinárodních organizacích,
- **institucionální stabilita** – transparentnost a vynutitelnost práva, daňový režim, administrativní procedury a korupce,
- **ekonomická stabilita** – míra inflace, orientace hospodářské politiky, vnější rovnováha, fiskální stabilita, kursová stabilita, regulace a stabilita bankovního sektoru a kapitálového trhu,
- **velikost trhu a charakteristika ekonomiky** – HDP, HDP/obyvatele, struktura ekonomiky, otevřenost ekonomiky, podnikatelské a investiční prostředí, kupní síla obyvatelstva, infrastruktura, příliv a stav PZI, aglomerační výhody (cluster) v konkrétním odvětví,
- **výrobní faktory** – cena v zahraniční měně, kvalita, produktivita, institucionální omezení, nerostné zdroje,
- **ostatní charakteristiky** – geografická poloha, kulturní blízkost, politika vůči PZI, privatizace, úspěšný příklad.

---

¹⁴ Např. VITURKA, Milan. *Zahraniční investice a strategie regionálního rozvoje*. Brno: ESF MU, 2000.

Do lokalizačních rozhodnutí investorů vstupuje množství faktorů i motivů, které se liší případ od případu. To ztěžuje, ne-li vylučuje možnost stanovení váhy jednotlivých faktorů. V závěrečné fázi výběru lokality, je-li suma všech ostatních faktorů téměř vyrovnaná, hrají jistou roli investiční pobídky.

1.6 Investiční pobídky

V zásadě existují tři **přístupy hospodářské politiky vůči zahraničním investorům:**

1. Vláda obecně odmítá použití průmyslové (investiční) politiky; liberální koncepce.
2. Vláda upřednostňuje hospodářský rozvoj založený na domácích firmách a příliv PZI reguluje.
3. Vláda chápe PZI jako zdroj rozvojového kapitálu, nových technologií a posílení vývozní výkonnosti ekonomiky; aktivně je láká pomocí investičních pobídek.

UNCTAD¹⁵ vymezuje **investiční pobídky** jako „*měřitelné výhody poskytnuté vládou konkrétním firmám či skupinám firem s cílem přimět je chovat se určitým způsobem.*“¹⁶ Investiční pobídky jsou formou veřejné podpory soukromým investorům.

Z pohledu hostitelských zemí (regionů) **jsou investiční pobídky nástrojem k:**

- překonání ekonomické deprese,
- zvýšení exportní výkonnosti,
- řešení regionálních problémů nezaměstnanosti,
- využití komparativních výhod s následnými pozitivními dopady na rozpočtové příjmy,
- transferu know-how a moderních technologií.

Formou investičních pobídek **vlády nakupují pozitivní externality od nadnárodních firem.** Existence pozitivních externalit by však měla být prokázána a pobídky by měly být poskytovány investicím, které jsou nejsilnějším zdrojem externalit

---

¹⁵ **United Nations Conference in Trade and Development** - Organizace spojených národů pro obchod a rozvoj

¹⁶ *Incentives and Foreign Direct Investment.* Geneva: UNCTAD, 1996. In: SRHOLEC, Martin. *Přímé zahraniční investice v České republice.* Praha: Linde, 2004. s. 129.

(ne těm, za které někdo nejsilněji lobbuje). Problémem je **obtížná měřitelnost externalit plynoucích z PZI**.

Současně je třeba brát na zřetel **politický rozměr investičních pobídek**. Příliv PZI vlády obvykle vydávají za svůj úspěch. Při lákání zahraničních investorů se pak poněkud "zapomíná" na posuzování ekonomické efektivity takové podpory, poskytované z veřejných prostředků soukromým subjektům.

Investiční pobídku lze poskytnout **přímo finanční podporou** (dotace na investiční výstavbu, na nákup pozemků a zavedení infrastruktury, na tvorbu pracovních míst apod.) nebo **nepřímo úlevou z požadavků státu vůči ekonomickým subjektům** (daňové a celní úlevy). Kladem systémů investičních pobídek jako nástroje hospodářské politiky je jejich transparentnost. Jsou dána jasná pravidla a oproti ad-hoc přístupu k jednotlivým projektům (v ČR do roku 2000) je omezen prostor pro korupci.

Pro veřejné finance představují investiční pobídky **náklady v podobě přímých dotací** na nově vytvořená pracovní místa či rekvalifikaci a **ztrát daňových výnosů** vlivem daňových úlev pobídkových investorů. Investiční pobídky představují prémii pro investory při generování čistého zisku, jenž může být repatriován ze země.

Udělování investičních pobídek má své zastánce i četné kritiky. Ti nejčastěji označují investiční pobídky za **neopodstatněné přerozdělování**, kterým stát podporuje velké nadnárodní firmy na úkor občanů a malých firem. Stát podle nich umělým výběrem škodí milionům firem a lidí, kteří pobídky ze své kapsy platí, i ekonomice jako celku. Investiční pobídky nepochybně způsobují nerovnosti v konkurenčním prostředí a tím **deformují trh**. Osobně jsem v zásadě proti poskytování investičních pobídek. Domnívám se, že na investičních pobídkách nejvíce "vydělávají" velké nadnárodní společnosti, zatímco státy usilující o přilákání jejich investic pomocí pobídek se tímto dobrovolně "ochuzují". Problém je, že prostor pro provádění autonomní hospodářské politiky vůči PZI je omezován konkurencí ostatních států při lákání PZI. Investiční pobídky jsou tak pro každou zemi "nutným zlem". Poskytované pobídky by alespoň měly reagovat na aktuální vývoj ekonomiky tak, aby podporovaly trendy, které jsou pro danou zemi důležité. Žádoucí je podpora takových investic, které přinášejí vyspělé technologie a know-how a představují pracovní příležitosti pro kvalifikované lidi.

2. PZI v české ekonomice

Cílem této kapitoly je objasnit hlavní motivy zahraničních investorů pro investování v ČR, zhodnotit vybrané důsledky PZI pro českou ekonomiku, charakterizovat systém investičních pobídek v ČR a vymezit působnost vládní agentury CzechInvest.

Komparací vývoje přílivu PZI do jednotlivých zemí regionu střední a východní Evropy se ve svých pracích podrobně zabývají např. Srholec¹⁷ a Zamrazilová¹⁸. Vzhledem k zaměření diplomové práce (a již tak širokému rozsahu) se v této kapitole nezabývám srovnáváním přílivu PZI do ČR a sousedních zemí a omezím se na konstatování, že ČR v minulých letech (zejména po zavedení systému investičních pobídek) patřila v mezinárodním srovnání mezi přední země střední a východní Evropy z hlediska relativního přílivu i zásoby PZI.

2.1 Hlavní motivy zahraničních investorů pro investování v ČR

Existující práce zkoumající převládající **motivы zahraničních investorů pro investování v ČR**¹⁹ uvádějí jako hlavní motivy **nízkou úroveň mezd vzhledem k produktivitě práce a vzdálenost od klíčových odbytišť v zemích EU**. Na prvním místě je uváděna role levných pracovních nákladů ve srovnání s ostatními státy jakožto rozhodovacího faktoru zahraničních investorů.

Jak ve své práci poukazuje Zamrazilová²⁰, v české ekonomice existuje výrazná **disproporce mezi úrovní ekonomické vyspělosti (relativní úrovní HDP na 1 obyvatele) a relativní úrovní mezd**, vyšší než v případě Maďarska, Polska či Slovenska. Jedná se o faktor, který musel sehrát důležitou roli při lokalizačních rozhodnutích zde působících zahraničních investorů. Avšak z dlouhodobého hlediska je akcentace levných pracovních nákladů v ČR (jakožto lokalizačního faktoru PZI) značně varovná. **Koncentrace investic typu výrobních závodů** (montoven), které jsou obvykle spojeny se středně vyspělou produkcí, se může stát **limitujícím faktorem přechodu ke kvalitativně a technologicky nejvyspělejším výrobám**.

---

¹⁷ SRHOLEC, Martin. *Přímé zahraniční investice v České republice*. Praha: LINDE nakladatelství s.r.o., 2004.

¹⁸ ZAMRAZILOVÁ, Eva. *Přímé zahraniční investice v ČR: makroekonomické souvislosti*. Praha: Centrum ekonomických studií VŠEM, 2006.

¹⁹ Např. BENÁČEK, Vladimír. Přímé zahraniční investice v české ekonomice. *Politická ekonomie*, 2000, roč. 48, č. 1, s. 7–24.

²⁰ ZAMRAZILOVÁ, Eva. *Přímé zahraniční investice v ČR: makroekonomické souvislosti*. Praha: Centrum ekonomických studií VŠEM, 2006. s. 5.

Specifickým zvýhodňujícím faktorem pro českou ekonomiku je **poloha v samém centru Evropy**. Poloha ČR dává zde operujícím investorům možnost proniknout současně na domácí i evropský trh, případně na vzdálenější východoevropské destinace.

Stav PZI v ČR ke konci roku 2007 v teritoriální a odvětvové struktuře je zachycen v přílohách A a B.

2.2 Dopady PZI na českou ekonomiku

Cílem této práce není do detailu analyzovat důsledky přílivu PZI do ČR, z toho důvodu se tato kapitola věnuje pouze vybraným dopadům PZI na českou ekonomiku. Cílem je stručně charakterizovat postavení PPZK v české ekonomice, poskytnout základní informace a hodnocení týkající se dopadů PZI na produktivitu práce a platební bilanci ČR a na relaci mezi hrubým národním důchodem (HND) a hrubým domácím produktem (HDP). Problematice vlivu PZI na míru nezaměstnanosti bude věnován prostor v 6. kapitole. Hodnocení intenzity a dopadů pozitivních spillover efektů na domácí podniky (jejich efektivnost a produktivitu) je možno nalézt např. v práci Krále²¹.

2.2.1 Postavení PPZK v české ekonomice

S tím, jak se od počátku 90. let (a především po roce 2000) rozšiřovalo zastoupení PPZK - jež lze se zjednodušením ztotožnit s podniky s PZI - v české ekonomice, narůstal podíl PPZK na hrubé přidané hodnotě (HPH) národního hospodářství. **Jestliže v roce 2000 nefinanční zahraniční podniky tvořily 16,2 % celkové HPH, v r. 2006 to bylo již 25,4 %.** Největší příspěvek k HPH náleží PPZK ve zpracovatelském průmyslu (6,4 % v r. 2000, 13,1 % v r. 2006) - viz tab. 2.

Ve srovnání let 2000 a 2006 se více jak sedmkrát zvýšil podíl PPZK na HPH v odvětví dopravy, skladování a spojů, dvakrát pak ve finančním zprostředkování a činnostech v oblasti nemovitostí a pronájmu, podnikatelských činnostech. Rovněž struktura zpracovatelského průmyslu se vlivem PZI podstatně změnila. **Vysoký růst podílu PPZK na HPH v rámci zpracovatelského průmyslu lze sledovat u výroby dopravních prostředků a zařízení (3,1 % v r. 2006 ve srovnání s 1,9 % v r. 2000).** Odvětví, jež vysokým tempem zvyšovala svůj podíl na HPH, odpovídala odvětvím s nejvyšší zásobou PZI (viz odvětvový pohled na stav PZI v ČR, příloha B).

---

²¹ KRÁL, Petr. PZI a jejich vliv na tempo dlouhodobého růstu v ČR [online]. 2004 [cit. 2009-02-03]. Dostupný z WWW: <http://www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/clanky_rozhovory/media_2004/cl_04_040219b.html>

Tabulka 2 - Podíly nefinančních PPZK na HPH ve vybraných odvětvích národního hospodářství (v b. c., %)

Odvětví	2000	2006
Zpracovatelský průmysl	6,4	13,1
z toho:		
Výroba potravin. výrobků a nápojů, tabák. výrobků	1,1	1,1
Děvař. průmysl, výroba papíru, vydavatelství, tisk	0,7	0,8
Rafinérské zpracování ropy, chemické, pryžové a plastové výrobky	1,2	2
Výroba ostatních nekovových minerálních výrobků	1,1	1
Výroba kovů a kovových výrobků	0,8	1,8
Výroba a opravy strojů a zařízení	0,5	1,1
Výroba elektrických strojů a zařízení	0,9	1
Výroba kancelářských strojů a počítačů, radiových, televizních a spojových zařízení	0,6	0,4
Výroba dopravních prostředků a zařízení	1,9	3,1
Obchod a opravy	3,4	4,2
Doprava, skladování a spoje	0,4	2,9
Finanční zprostředkování	1,2	2,5
Činnosti v oblasti nemovitostí a pronájmu; podnikatelské činnosti	1,4	2,7
Národní hospodářství	16,2	25,4

Pozn.: U finančního zprostředkování se nejedná o nefinanční podniky.

Zdroj: JEŘÁBKOVÁ, Zdenka. Přímé zahraniční investice – vybrané přínosy a náklady pro českou ekonomiku [online]. 2009 [cit. 2009-02-03]. Dostupný z WWW: <<http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/ckta120208.doc>>

V průměru za období let 2000-2006 subsektor zahraničních podniků ročně rostl o 21,6 % (měřeno ukazatelem HPH ve s. c. roku 2000). Naproti tomu celková HPH vytvořená domácími podniky rostla v průměru let 2000-2006 meziročně pouze o 3,2 %.²² PPZK táhly růst celkové HPH, když vykazovaly výrazně vyšší růst ve srovnání s domácími podniky. Tato skutečnost vypovídá o jejich **vyšší výkonnosti**.

2.2.2 Produktivita práce PPZK vs. domácích podniků

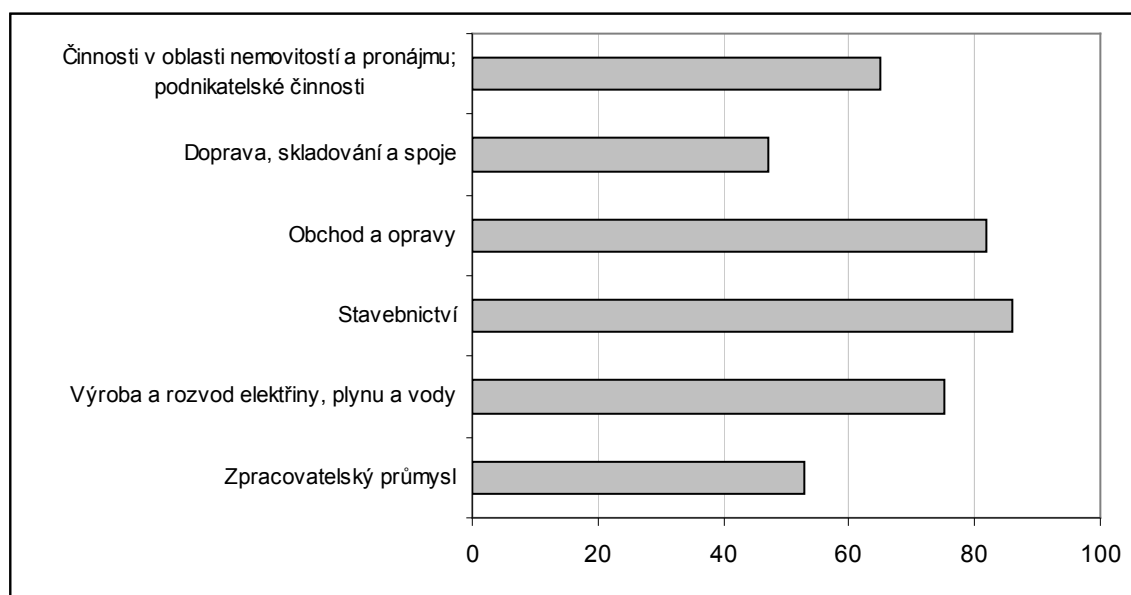
Produktivita práce²³ ve většině odvětví národního hospodářství dosahuje vyšší úrovně v PPZK než v domácích podnicích. Ve zpracovatelském průmyslu produktivita

²² JEŘÁBKOVÁ, Zdenka. Přímé zahraniční investice – vybrané přínosy a náklady pro českou ekonomiku [online]. 2009 [cit. 2009-02-03]. Dostupný z WWW:<<http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/ckta120208.doc>>

²³ **Produktivitu práce** lze vyjádřit jako míru využití zdrojů (vstupů) při tvorbě konečného produktu (výstupu). Obecně je vyjádřena podílem výstup/vstup za určitý časový interval. Produktivita práce se nejčastěji měří ukazatelem: **P = přidaná hodnota/počet pracovníků**. Dále můžeme produktivitu práce měřit např. pomocí výnosů na pracovníka, obrátu na pracovníka či cash flow na pracovníka.

práce domácích vůči zahraničním podnikům dosahovala v roce 2006 pouze 53 %. Vůbec největší rozdíl v produktivitě práce lze nalézt v odvětví dopravy, skladování a spojů, kde domácí podniky v roce 2006 dosahovaly méně než polovinu produktivity práce PPZK. Naopak ve stavebnictví dosahovala v r. 2006 produktivita práce domácích podniků vzhledem k produktivitě práce PPZK 86 %.

Graf 1 - Produktivita práce nefinančních domácích podniků ve vybraných odvětvích (nefinanční zahraniční podniky = 100)

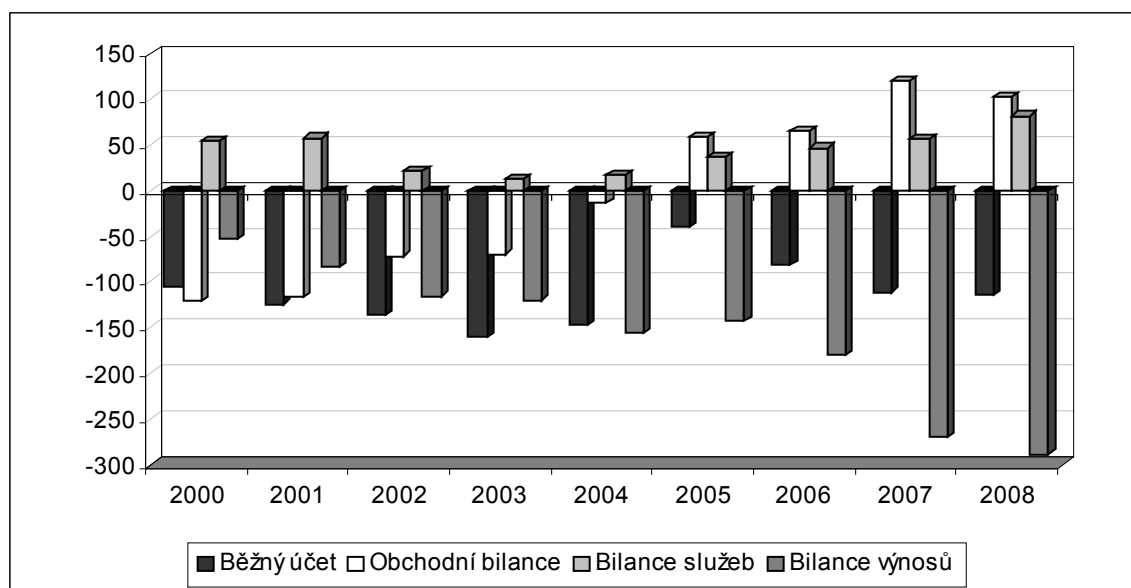
Zdroj: JEŘÁBKOVÁ, Zdenka. Přímé zahraniční investice – vybrané přínosy a náklady pro českou ekonomiku [online]. 2009 [cit. 2009-02-03]. Dostupný z WWW: <<http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/ckta120208.doc>>. Vlastní úprava.

2.2.3 Vliv PZI na běžný účet platební bilance ČR

Vliv PZI na vývoj vnější rovnováhy hostitelské ekonomiky a jejich výrazné strukturální efekty v oblasti platební bilance jsou v literatuře dobře popsány²⁴. **Investice vyhledávající efektivitu** bývají výrazně exportně zaměřené - a tedy **zvyšují vývozy hostitelských zemí. Pozitivní dopady PZI na obchodní bilanci hostitelských zemí** jsou zpravidla s několikaletým zpožděním doprovázeny **růstem deficitu bilance výnosů**, neboť růst výnosnosti PZI v kombinaci s rostoucí tendencí zahraničních investorů od reinvestic v první fázi PZI k repatriacím zisku (výplatě dividend) v další fázi vede k rychlému růstu výdajů bilance výnosů.

²⁴ Viz např. ZAMRAZILOVÁ, Eva. *Přímé zahraniční investice v ČR: makroekonomické souvislosti*. Praha: Centrum ekonomických studií VŠEM, 2006.

Graf 2 - Vývoj běžného účtu platební bilance ČR (v mld. Kč)

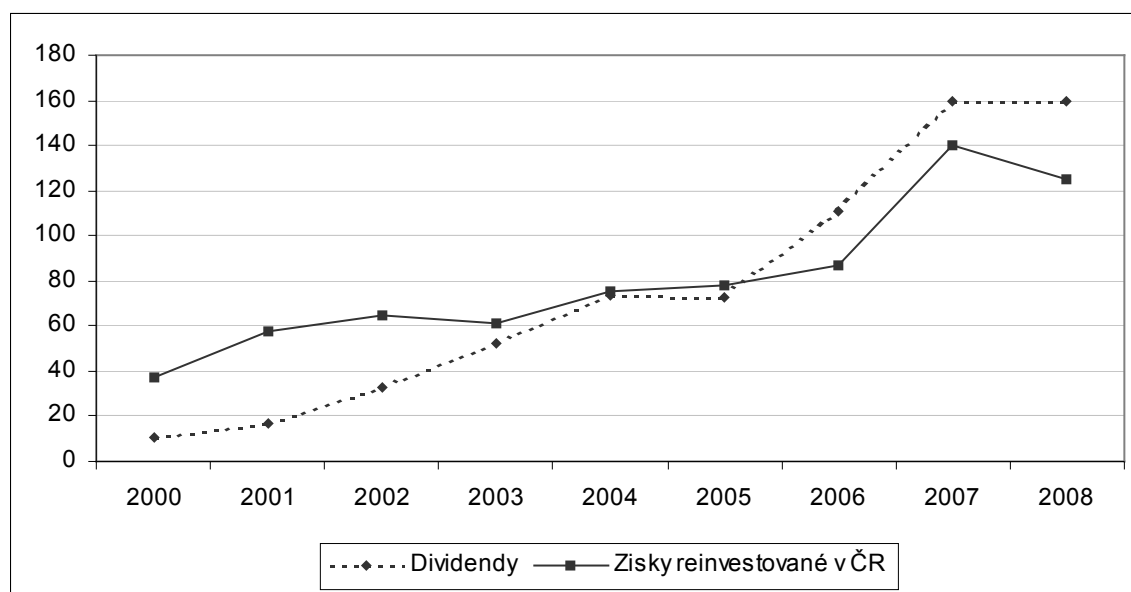

Zdroj: ČNB - Statistika platební bilance [online]. 2009 [cit. 2009-03-20]. Dostupný z WWW: <http://www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/platebni_bilance/>. Vlastní úprava.

Obchodní bilance se začala zlepšovat od roku 2001 a od roku 2005 je vykazován převis vývozu nad dovozem. Spolu s přebytkem bilance služeb obchodní bilance kryla rostoucí deficit bilance výnosů, jenž se začal výrazně prohlubovat od roku 2006. Od roku 2002 je bilance výnosů hlavním zdrojem deficitu běžného účtu. **Deficit běžného účtu v roce 2008 činil 113,9 mld. Kč. Největší debetní položkou byly výnosy z PZI ve výši 294,1 mld. Kč²⁵.**

²⁵ ČNB - Statistika platební bilance [online]. 2009 [cit. 2009-03-20]. Dostupný z WWW: <http://www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/platebni_bilance/>.

Graf 3 - PZI: Vývoj objemu dividend a reinvestovaných zisků v ČR (v mld. Kč)

Zdroj: ČNB - Statistika platební bilance [online]. 2009 [cit. 2009-03-20]. Dostupný z WWW: <http://www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/platebni_bilance/>. Vlastní úprava.

Graf 3 dokumentuje, že od roku 2006 jsou repatriované zisky (dividendy) z podniků s PZI v ČR v úhrnu vyšší než reinvestovaná část vytvořených zisků.

Vliv PZI na běžný účet platební bilance ČR můžeme shrnout takto:

- **Aktivní obchodní bilance od roku 2005** – pozitivní proexportní efekty PZI
- Zlepšování obchodní bilance je doprovázeno **tlakem na bilanci výnosů**
- Výrazně se prohlubující **deficit bilance výnosů od r. 2006** – růst výnosnosti PZI a repatriace zisků

Podrobně se vlivu PZI na vývoj běžného účtu platební bilance ČR věnuje např. Zamrazilová²⁶. Je zřejmé, že do budoucna je pro udržitelný vývoj běžného účtu platební bilance klíčová **proporce mezi růstem přebytku obchodní bilance a bilance služeb a růstem deficitu bilance výnosů**.

2.2.4 Relace mezi HND a HDP

Odliv repatriovaných zisků z PZI se promítá do relace HND a HDP. **Mezera mezi HDP a HND vykazuje s přílivem PZI - a rostoucím záporným saldem bilance**

²⁶ ZAMRAZILOVÁ, Eva. *Přímé zahraniční investice v ČR: makroekonomické souvislosti*. Praha: Centrum ekonomických studií VŠEM, 2006.

výnosů **rostoucí trend** z 1,0 % v roce 1996, na 2,5 % v roce 2000 a 6 % v roce 2007²⁷. Z hlediska růstu bohatství společnosti, a tedy životní úrovně obyvatel je pro malé ekonomiky s vysokým přílivem PZI podstatně relevantnějším ukazatelem HND než častěji používaný HDP. Není třeba dodávat, že rozšiřování daného rozdílu se odráží i v tempu růstu obou ukazatelů. **Růst životní úrovně v ČR měřený HND je nižší než růst měřený pomocí HDP.**

2.2.5 Dopady PZI na českou ekonomiku - závěr

Nejvyšší zásobu a pronikání PZI v rámci české ekonomiky zaznamenalo v období let 2000 - 2006 odvětví zpracovatelského průmyslu. V tomto i dalších odvětvích národního hospodářství **domácí podniky spíše ustupovaly, resp. snižovaly své podíly na HPH (v porovnání let 2000 a 2006). PPZK významně přispívaly k růstu české ekonomiky.** Tyto podniky se ve většině odvětví podílely na růstu HPH výraznější měrou než podniky domácí. Tento vývoj mohlo zapříčinit mj. i výrazné **zaostávání produktivity práce v domácích podnicích za PPZK.** To ukazuje existenci **duální ekonomiky** v ČR, tedy na zaostávání domácích podniků za zahraničními. **PPZK zvyšovaly exportní výkonnost české ekonomiky.** Negativně lze hodnotit, že **PZI vytvářely riziko ve formě zvýšené repatriace zisků a růstu deficitu bilance výnosů.** Pro další vývoj je nutné udržet proporce mezi jednotlivými složkami běžného účtu platební bilance.

2.3 Systém investičních pobídek v ČR a agentura CzechInvest

2.3.1 Systém investičních pobídek v ČR

Systém investičních pobídek je v ČR dle současné úpravy nastaven **rozdílně pro různé druhy investičních projektů.**

- Investoři zavádějící novou výrobu nebo rozšiřující stávající výrobu **v oblasti zpracovatelského průmyslu** mohou v případě investice vyšší než 100 mil. Kč získat **investiční pobídky** podle zákona o investičních pobídkách (podrobněji viz níže).
- Investiční podpory **v oblasti technologických center a center strategických služeb** se řídí pravidly Rámcového programu Ministerstva průmyslu a obchodu

---

²⁷ JERÁBKOVÁ, Zdenka. Přímé zahraniční investice – vybrané přínosy a náklady pro českou ekonomiku [online]. 2009 [cit. 2009-02-03]. Dostupný z WWW: <<http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/ckta120208.doc>>

České republiky (MPO) pro podporu technologických center a center strategických služeb. Zahrnují **dotace na podnikatelskou činnost a dotace na školení a rekvalifikaci**.

- V případě realizace projektů v **oblasti poskytování specifických služeb v regionech s nezaměstnaností za uplynulá dvě pololetí vyšší než 14 %** mohou investoři požádat o **finanční podporu** podle Programu na podporu tvorby nových pracovních míst.

Z hlediska zaměření této práce nás budou nejvíce zajímat **pobídky poskytované investorům v oblasti zpracovatelského průmyslu**. Aktivní podpora tohoto typu investic v ČR se datuje od r. 1998, kdy vláda ČR přijala usnesení č. 298, o investičních pobídkách pro zahraniční investory. Pobídky udělované investorům v **tzv. předzákonném režimu v letech 1998 až 2000** zahrnovaly:

- bezúročné půjčky na zřízení nových pracovních míst,
- bezúročné půjčky na školení či rekvalifikaci zaměstnanců,
- účelové dotace na platbu daně z příjmu právnických osob.

Poskytování investičních pobídek v ČR dále zásadním způsobem upravil zákon č. 72/2000 Sb., o investičních pobídkách. **Po r. 2000 proto již hovoříme o tzv. zákonném režimu**. Zákon č. 72/2000 Sb. byl podstatně změněn zákonem č. 19/2004 (tato změna do zákona včlenila pravidla poskytování veřejné podpory platná v ES a dále přinesla snížení minimálního limitu investice, sjednocení doby poskytování úlevy na dani a možnost podávat opravné prostředky k rozhodnutí o udělení pobídek). Zákon č. 72/2000 Sb. stanoví, že **investiční pobídky jako forma veřejné podpory mohou být poskytnuty nově vzniklé i existující společnosti, českému i zahraničnímu investorovi**.

Investičními pobídkami se dle zákona č. 72/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů, rozumí:

- **sleva na dani z příjmů právnických osob** po dobu 10 let pro nově založené společnosti nebo pro již existující právnické osoby,
- **převod technicky vybaveného území za zvýhodněnou cenu,**

- **hmotná podpora vytváření nových pracovních míst** (až do 200 000 Kč na zaměstnance),
- **hmotná podpora rekvalifikace nebo školení zaměstnanců** (až do 35 % nákladů na školení),
- **převod pozemků podle zvláštního právního předpisu**, evidovaných v katastru nemovitostí jako zemědělské pozemky a převod ostatních druhů pozemků, a to za ceny zjištěné podle zvláštního právního předpisu účinného ke dni uzavření smlouvy o převodu.

Zákon č. 72/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů, stanoví tyto **podmínky pro udělení investičních pobídek**:

- **Investice musí směřovat do odvětví zpracovatelského průmyslu**, buď do jednoho z high-tech odvětví, uvedených v zákoně nebo do jiného odvětví zpracovatelského průmyslu za předpokladu, že alespoň 50 % ceny výrobní linky budou tvořit náklady na pořízení vyspělého (high-tech) strojního zařízení.
- Musí se jednat o **zavedení nové výroby, rozšíření stávající výroby, či její modernizace** za účelem podstatné změny výrobku nebo výrobního procesu.
- **Investor musí investovat nejméně 100 mil. Kč** (před novelou 350 mil. Kč), v oblastech s mírou nezaměstnanosti nejméně o 25 % vyšší než je průměrná míra nezaměstnanosti v celé ČR je tento požadavek snížen na 60 mil. Kč a v oblastech s mírou nezaměstnanosti nejméně o 50 % vyšší než je průměrná míra nezaměstnanosti v celé ČR je limit investice snížen na 50 mil. Kč.
- **Nejméně polovina hodnoty investice musí být financována z vlastního jmění** (nelze použít vytvořeného zisku z této investice).
- Investor musí pořídit strojní zařízení zařazené do kapitol 84, 85 a 90 celního sazebníku v hodnotě nejméně 60 % celkové hodnoty pořízeného dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku.
- Navrhovaná výroba musí vyhovovat českým legislativním požadavkům na ochranu životního prostředí.

Žádosti o poskytnutí investičních pobídek jsou přijímány průběžně prostřednictvím agentury CzechInvest (viz následující kap.). Gestorem investičních

pobídek je Ministerstvo průmyslu a obchodu (MPO), s výjimkou pobídky poskytnutí slevy na dani, kde je gestorem Ministerstvo financí (MF), a pobídek poskytování hmotné podpory na tvorbu nových pracovních míst a hmotné podpory rekvalifikace nebo školení zaměstnanců, které jsou v gesci Ministerstva práce a sociálních věcí (MPSV). **Zdrojem financování je státní rozpočet.**

CzechInvest uvádí, že za více než deset let fungování systému investičních pobídek v ČR investoři realizovali s pomocí pobídek projekty za více než 531 mld. Kč, které vytvořily 118 tis. pracovních míst²⁸. Odpůrci investičních pobídek pochopitelně argumentují, že většinu z těchto PZI by ČR získala i bez "nespravedlivého" systému investičních pobídek. Jak uvádí Srholec²⁹, **v průzkumech provedených mezi pobídkovými investory v českém zpracovatelském průmyslu byly investiční pobídky označeny jako důležitý, nikoliv však nejvýznamnější lokalizační faktor.** Za hlavní lokalizační faktory investoři označili nízké pracovní náklady a kvalitu pracovní síly.

Novela zákona o investičních pobídkách navržená MPO, kterou v lednu 2009 schválila vláda a nyní (v březnu t. r.) její předlohu projednává Parlament ČR, počítá se zrušením podpory investic typu výrobních závodů. Podle novely by podporu mohla čerpat pouze technologická centra a centra sdílených služeb. MPO tak chce do země nadále lákat pouze perspektivnější projekty s vyšší přidanou hodnotou místo montoven hledajících levnější pracovní sílu. To je jistě racionální úvaha, na druhou stranu zrušení podpory pro výrobní závody postaví ČR v konkurenci okolních států do nevýhodné pozice, neboť nějakou formu pobídek nabízejí všechny sousední státy.

2.3.2 Agentura CzechInvest - institucionální základna pro podporu zahraničních investic

Zahraniční investice směřující do ČR se snaží stimulovat Agentura pro podporu podnikání a investic CzechInvest, státní příspěvková organizace podřízená MPO. Od roku 1992 má CzechInvest za úkol propagovat ČR jako ideální místo pro zahraniční investice a podporovat příliv PZI.

CzechInvest nabízí **zprostředkování možné finanční podpory investičním projektům.** Podpora je zacílena jednak na výrobní **projekty ve zpracovatelském průmyslu** dle zákona o investičních pobídkách (od této podpory se dnes již ustupuje), dále

²⁸ CzechInvest: Přislíbené investiční pobídky od dubna 1998 do 12. února 2009.

²⁹ SRHOLEC, Martin. *Přímé zahraniční investice v České republice*. Praha: LINDE nakladatelství s.r.o., 2004. s. 136.

zejména na **projekty do progresivních technologií a aktivit s vysokou přidanou hodnotou a velkým exportním potenciálem**. Podpora je poskytována **maximálně do výše stanovené regionální mapou intenzity veřejné podpory**. Výše podpory tedy závisí na regionu, ve kterém je investice realizována. CzechInvest je také kontaktním místem, které domácím i zahraničním podnikatelům poskytuje aktuální a odborné informace o veškerých formách podpory podnikání v ČR a možnostech jejího získání. V současné době se CzechInvest primárně zaměřuje na získávání PZI z oblasti **výroby, strategických služeb a technologických center**.

Služby CzechInvestu:

- informace o možnostech podpory pro malé a střední podnikatele,
- implementace dotačních programů financovaných EU a státem,
- formální poradenství k projektům,
- správa databáze podnikatelských nemovitostí,
- podpora subdodavatelů – správa databáze českých dodavatelských firem,
- pomoc při realizaci investičních projektů,
- zprostředkování státní investiční podpory,
- AfterCare – služby pro zahraniční investory, kteří již působí v ČR.

2.3.3 Průmyslové zóny

Snaha o řešení některých **závažných hospodářských problémů**, mezi něž lze zařadit **potřebu zvýšit export a devizový příjem, aktivizovat podnikatelskou iniciativu, zastavit úpadek velkých průmyslových center, restrukturalizovat ekonomiku určitých oblastí a řešit nezaměstnanost** (a současně proces internacionalizace kapitálu a výroby v rámci světové ekonomiky), vyústila v posledních desetiletích **k celosvětovému rozmachu zvláštních hospodářských zón**, zejména pak podnikatelských zón a vědeckotechnických parků. Nabídka těchto zón pro investování (můžeme se setkat s jejich různými podobami: průmyslové zóny, podnikatelské parky, technologické parky, logistické parky, integrované rozvojové areály apod.) představuje **formu specifické a velmi významné investiční pobídky**. Jako hlavní argumenty pro budování průmyslových zón v ČR označují jejich iniciátoři **ekonomický přínos v podobě nově vytvořených pracovních míst a efektů vyplývajících z výše investovaného kapitálu**.

Investice a přímo vytvořená pracovní místa mají **synergické efekty v podobě dalších pracovních příležitostí u subdodavatelů a navazujících služeb pro přicházející investory.**

Ačkoliv ve většině případů dávají podněty ke vzniku nových průmyslových zón místní samosprávy, nemohou tyto projekty realizovat pouze z vlastních zdrojů. **Pokud by průmyslovou zónu měla financovat pouze obec ze svého rozpočtu, znamenalo by to pro ni neúnosné zadlužení.** Z tohoto důvodu byly vytvořeny **dotační programy**, které připravuje a koordinuje agentura CzechInvest. V roce 1998 CzechInvest začal realizovat **Program na podporu rozvoje průmyslových zón.** Tento Program čerpal finanční prostředky **ze státního rozpočtu** a poskytoval podporu pouze zónám spojeným s investorem, který získal investiční pobídky, nebo strategickým projektům. V roce 2006 byl schválen nový **Program na podporu podnikatelských nemovitostí a infrastruktury**, díky kterému pokračuje podpora výstavby a rozvoje podnikatelských nemovitostí (převážně strategických průmyslových zón) a regenerace lokalit brownfields. Program je zaměřen na podporu projektů realizovaných ve všech hlavních fázích životního cyklu nemovitostí (projekty přípravy, výstavby, rozvoje a regenerace nemovitostí). Forma podpory je **přímá dotace, dotace na hrazení úroků z bankovních úvěrů nebo dotace na hrazení splátek jistiny z bankovních úvěrů formou návratné finanční výpomoci.**

V rámci Programu je **možné podpořit tyto výdaje:**

- kupní cena nemovitostí,
- projektová příprava a dokumentace,
- technická a dopravní infrastruktura,
- příprava území,
- výstavba či rekonstrukce podnikatelských objektů.

Od roku 1998 do roku 2007 bylo podpořeno celkem **103 průmyslových zón, kde investovalo zhruba 520 podniků, které zaměstnaly dohromady více než 88 tis. lidí.** Dle pravidelné statistiky obsazenosti zón podpořených ze státního rozpočtu jsou plochy zón v průměru obsazeny ze 70 %.³⁰

---

³⁰ CzechInvest - Průmyslové zóny [online]. 2009 [cit. 2009-02-02]. Dostupný z WWW: <<http://www.czechinvest.org/pz>>

3. PZI společností Toyota Motor Corporation a PSA Peugeot Citroën v ČR

Cílem třetí kapitoly je charakterizovat PZI společností Toyota Motor Corporation (TMC) a PSA Peugeot Citroën (PSA) v ČR a provést rozbor poskytnuté veřejné podpory PZI TPCA. Vysoce aktuálním tématem jsou možné dopady světové finanční krize na činnost společnosti TPCA. Důsledky přílivu PZI TPCA, přilákané s pomocí pobídek, resp. její lokalizace poblíž středočeského Kolína, jsou následně podrobně zkoumány v dalších kapitolách.

3.1 Vznik joint-venture TMC a PSA, rozhodnutí o lokalizaci v ČR

Dne 12. 7. 2001 podepsaly TMC a PSA **smlouvu o společném vývoji a výrobě nového malého vozu** s kódovým označením B-zero, s cílem sdílet a minimalizovat náklady na vývoj a výrobu. Projekt zahrnoval **stavbu nového společného výrobního závodu**. Vedoucím projektu byl jmenován Masatake Enomoto.

Výběr vhodné lokality probíhal půl roku, během kterého zástupci obou společností posuzovali mnoho lokalit po celé Evropě. 20. prosince 2001 TMC a PSA společně oznámily, **že si pro stavbu závodu s plánovanou roční produkcí 300 tis. automobilů vybraly středočeský Kolín**. V jeho prospěch rozhodla zejména **výhodná poloha uprostřed Evropy, blízkost důležitých trhů a napojení na hlavní dopravní tepny**. Důležitým faktorem byla bohatá tradice automobilového průmyslu v ČR jako předpoklad **dostatečné nabídky kvalifikované pracovní síly**. Vláda ČR prostřednictvím agentury CzechInvest nabídla investorovi udělení **investičních pobídek** a město Kolín mohlo nabídnout **vhodný pozemek** (resp. přislíbilo za pomoci státu vybudovat průmyslovou zónu "na míru" požadavkům investora) - i tyto faktory významně ovlivnily lokalizační rozhodnutí společností TMC a PSA.

3.2 Charakteristika PZI TPCA

V březnu 2002 založily společnosti TMC a PSA v ČR společný podnik **Toyota Peugeot Citroën Automobile Czech, s.r.o. (TPCA)**. Každá z mateřských společností vlastní 50 % podíl. **TMC je odpovědná za vývoj a výrobu, PSA za nákup a logistiku**. Bylo dohodnuto, že z celkového počtu vyrobených automobilů bude na každou značku připadat jedna třetina. Prezidentem TPCA byl jmenován Masatake Enomoto, výkonným

viceprezidentem se stal Jacques de Raismes. Podle způsobu vstupu je PZI TPCA **investicí na zelené louce** a podle motivu vstupu se jedná o **faktory vyhledávající PZI**.

Celkem mělo v ČR vzniknout **10 tis. nových pracovních míst** – z toho 3 tis. přímo v závodu a dalších 7 tis. u dodavatelských firem a v návazných službách. **Hodnota investice v ČR měla dosáhnout 1,5 mld. EUR** včetně nákladů na vývoj nového vozu (z toho náklady na výstavbu továrny a na nákup strojů byly kalkulovány ve výši 670,7 mil. EUR³¹). Údaj o celkové výši investice se postupně snižoval. Podle Rozhodnutí č.j. VP/S 114/03-160 vydaného Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže (ÚOHS) společnost TPCA hodlala investovat v ČR celkem 23 500 mil. Kč, **příčemž plánovaná investice zahrnovala:**

- pozemky a příprava staveniště (330 mil. Kč),
- budovy (5 130 mil. Kč),
- stroje a jejich instalace (15 440 mil. Kč),
- nehmotná aktiva – nepatentované know-how (2 600 mil. Kč).

Ve skutečnosti TPCA utratila v ČR jen malý díl uvedené částky, který zaplatila stavebním firmám. Zbytek zůstal v zahraničí, kde společnost nakoupila technologie.

Výrobky závodu - automobily **Toyota Aygo, Peugeot 107 a Citroën C1** jsou určeny pouze pro evropské trhy, rozsah projektu je však globální. Dvě automobilky, pocházející z úplně odlišných regionů s rozdílnou firemní kulturou, se spojily, aby postavily závod v třetí zemi - ČR. V celém projektu se tak angažují tři národnosti hovořící spolu převážně anglicky, což není mateřský jazyk nikoho ze zúčastněných.

V soutěži Investor roku 2001, pořádané CzechInvestem společně se Sdružením pro zahraniční investice - AFI a pod záštitou ministra průmyslu a obchodu v dubnu 2002, obsadila TPCA 1. místo v kategorii “Nejvýznamnější investice“.

TMC a PSA s sebou do Kolína přivedly **čtyři další společnosti**, jejichž aktivity jsou navázány na provoz výrobního závodu TPCA. Jsou to: Gefco Česká republika s.r.o., Lear Corporation Czech s.r.o., Toyota Tsusho Europe S.A. (Green Metal) a NYK Logistic Czech Republic s.r.o.

---

³¹ CzechInvest - Přislíbené investiční pobídky od dubna 1998 do 12. února 2009.

3.3 Poskytnutá veřejná podpora PZI TPCA

TPCA získala od české strany **příslib poskytnutí těchto forem veřejné podpory:**

- úplnou slevu na dani z příjmu právnických osob po dobu maximálně deseti let,
- hmotnou podporu na nově vytvořená pracovní místa a na rekvalifikace,
- prodej technicky připraveného pozemku za zvýhodněnou cenu.

CzechInvest nabídl společnosti TPCA **možnost získání investičních pobídek** v rozsahu povoleném zákonem č. 72/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů. ÚOHS následně rozhodnutím VP/S107/03-160 ze dne 12. 1. 2004 povolil **výjimku ze zákazu veřejné podpory formou investičních pobídek pro společnost TPCA, která tak získala:**

- **slevu na dani z příjmů** po dobu maximálně deseti let,
- **hmotnou podporu na nově vytvořená pracovní místa** ve výši 80 tis. Kč na jedno pracovní místo,
- **hmotnou podporu rekvalifikace zaměstnanců** ve výši 60% ze skutečně vynaložených souhrnných nákladů na obecné školení a rekvalifikaci zaměstnanců a ve výši 35% ze skutečně vynaložených souhrnných nákladů na zvláštní školení a rekvalifikaci zaměstnanců.

ÚOHS povolil udělení výše uvedených investičních pobídek společnosti TPCA **za podmínky, že celková hodnota veřejné podpory spolu s veřejnou podporou formou prodeje pozemků za zvýhodněnou cenu, s výjimkou hmotné podpory rekvalifikace, nepřekročí 15% celkové hodnoty skutečně vynaložených investičních nákladů** vztahujících se k investičnímu projektu TPCA a zároveň nepřekročí částku 3 525 mil. Kč.

Tabulka 3 - Výše přislíbené veřejné podpory PZI TPCA v ČR

<i>Forma veřejné podpory</i>	<i>mil. Kč</i>
Sleva na dani z příjmu právnických osob	3 397
Hmotná podpora na tvorbu nových pracovních míst	128
Hmotná podpora na školení a rekvalifikaci	523,5
Prodej technicky připraveného pozemku za zvýhodněnou cenu	1 056

Zdroj: CzechInvest - Přislíbené investiční pobídky od dubna 1998 do 12. února 2009 [online]. 2009 [cit. 2009-03-10] Dostupný z WWW: <www.czechinvest.org/data/files/3-udulene-investicni-pobidky-investment-incentives-granted-60-cz.xls> a Rozhodnutí Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže č. j. VP/S 107/03-160 ze dne 12. 1. 2004 [online]. 2004 [cit. 2009-03-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.compet.cz/verejna-podpora/sbirky-rozhodnuti/4402/>>

Dále byl v rámci Programu na podporu rozvoje průmyslových zón společnosti TPCA přislíben **prodej technicky připraveného pozemku o celkové výměře 1 242 591 m² za zvýhodněnou cenu 200 Kč/m²** (tržní cena pozemků včetně terénních úprav byla 1 050 Kč/m²). **Poskytovatelem této veřejné podpory bylo Město Kolín**, a to na základě právního aktu "Usnesení zastupitelstva Města Kolín ze dne 23. 4. 2002 schvalující smlouvu o smlouvě budoucí kupní a smlouvu o spolupráci při přípravě pozemků pro výstavbu mezi městem Kolín a TPCA."³² **ÚOHS i v tomto případě povolil výjimku ze zákazu veřejné podpory**, a to podle § 6 odst. 1 zákona č. 59/2000 Sb., o veřejné podpoře ve spojení s § 18 odst. 1 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), **za podmínky, že investice bude zachována po dobu 5ti let** ode dne právní moci kolaudačního rozhodnutí na stavbu, jíž se převod pozemků za zvýhodněnou cenu týká.³³ O investici státu a města Kolín (které bylo administrativním orgánem zodpovědným za poskytnutí veřejné podpory) do přípravy stavebního pozemku, který byl poté za zvýhodněnou cenu prodán investorovi, podrobně pojednává 4. kapitola. Kromě výše uvedených forem podpory se město Kolín zavázalo **postavit pro zaměstnance TPCA nájemní byty** (viz 4. kapitola).

³² Rozhodnutí Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže č. j. VP/S 114/03-160 ze dne 12. 1. 2004 [online]. 2004 [cit. 2009-03-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.compet.cz/verejna-podpora/sbirky-rozhodnuti/4404/>>

³³ Tamtéž.

3.4 Dosavadní historie společnosti TPCA (chronologický přehled)

Následující přehled nabízí výběr nejdůležitějších mezníků v dosavadní historii automobilky TPCA, a to na základě tiskových zpráv, které společnost TPCA pravidelně vydává a zveřejňuje na svých webových stránkách.³⁴

- 10. duben 2002 – Jean-Martin Folz, předseda představenstva PSA Peugeot Citroën a Fujio Cho, prozident společnosti Toyota oficiálně zahájili stavbu společného závodu v Kolíně.
- Březen 2003 – Dokončena hrubá stavba automobilky. Současně byl zahájen nábor zaměstnanců.
- Duben 2004 – Zahájena instalace technologií ve všech provozech (lisovna, svařovna, lakovna a finální montáž).
- Září 2004 – Ukončeny stavební práce na překladišti (CBU Yard) pro skladování hotových vozů před jejich expedicí do obchodní sítě.
- Říjen 2004 – TPCA ukončila instalaci technologií ve všech provozech závodu a přešla do stadia komplexních zkoušek technologií, tzn. ověřování funkčnosti jednotlivých výrobních zařízení nebo provozů.
- Listopad 2004 – Krajský úřad udělil společnosti TPCA povolení IPPC (integrovaná prevence a omezování znečištění). Tímto povolením konstatoval, že TPCA používá nejlepší dostupné technologie (BAT). Zároveň stanovuje normy a limity z oblasti životního prostředí, které musí závod splňovat, aby mohl provozovat výrobu.
- Prosinec 2004 – Ukončena a zkolaudována stavba železniční vlečky spojující průmyslovou zónu s hlavní tratí.
- Závod úspěšně dokončil komplexní zkoušky technologií a zároveň splnil zákonné podmínky pro udělení povolení ke zkušebnímu provozu. Městský úřad (MěÚ) v Kolíně – odbor výstavby a územního plánování – vydal Rozhodnutí o vydání povolení ke zkušebnímu provozu firmě TPCA. Povolení konstatuje, že závod je

---

³⁴ TPCA - Tiskové zprávy [online]. Dostupný z WWW: <<http://www.tpca.cz/cz/media/tiskove-zpravy>>

způsobilý pro výrobu osobních automobilů, tzn. že splňuje všechny normy z oblasti bezpečnosti práce, protipožární ochrany, hygieny a životního prostředí.

- Prosinec 2004 až leden 2005 – Kontrola a testy všech výrobních procesů. Během testovací fáze bylo vyrobeno cca 300 zkušebních prototypů.
- Leden 2005 – Přejít výroby ze standardní pracovní doby (8:30 – 17:00, 5 dní v týdnu) na pracovní dobu odpovídající plánovanému směnnému provozu (6:30 – 17:11, 4 dny v týdnu).
- 28. únor 2005 – Zahájena komerční výroba. Současně byly nové vozy značek Toyota Aygo, Peugeot 107 a Citroën C1 oficiálně představeny na autosalonu v Ženevě.
- 31. květen 2005 – TPCA oficiálně otevírá svůj závod v průmyslové zóně Kolín-Ovčáry. Slavnostního otevření se zúčastnili předseda představenstva PSA Jean-Martin Folz a Fujio Cho, prezident společnosti TMC.
- Červenec 2005 – Po úspěšném zvládnutí své mise – vytvoření podmínek pro nový automobilový závod a nastartování výroby – opouští pozici prezidenta TPCA Masatake Enomoto a na jeho místo přichází dosavadní viceprezident pro výrobu Satoši Takae.
- Zář 2005 – Naplněn cílový stav 3 tis. zaměstnanců.
- Únor až březen 2006 – Podařilo se najet na plnou výrobní kapacitu, tedy 300 tis. automobilů ročně. Denně se vyrobí asi 1 050 vozů. Od zahájení výroby 28. února 2005 do 1. března 2006 firma vyrobila 156 751 aut.
- Červenec 2006 – Hospodaření TPCA v roce 2005 skončilo ztrátou 2,2 mld. Kč při obratu 21 mld. Kč. Podle šéfa TPCA byla ztráta způsobena hlavně náběhem výroby.
- Po splnění svého úkolu – dosažení plné výrobní kapacity na začátku roku 2006 – opouští pozici prezidenta TPCA Satoši Takae. Na jeho místo přichází Yasuhiro Takahaši.

- 2007 – TPCA slaví pětileté výročí od doby svého vzniku a dva roky od náběhu plné výroby. Ročně od svých dodavatelů odebere díly za 20 mld. Kč a její roční obrat je 50 mld. Kč.
- Duben 2007 – Z výrobní linky TPCA sjelo půlmiliontému auto.
- Leden 2008 – TPCA vyrobila za rok 2007 celkem 308 478 vozů. Ve srovnání s rokem 2006 (293 650 vyrobených vozů) to znamenalo meziroční růst produkce o více jak pět procent. Největšími trhy byly Francie, Itálie, Německo, Velká Británie a Holandsko.
- Říjen 2008 – oznámila, že v příštím roce zvýší výrobní kapacitu kolínského závodu na 340 000 automobilů, což si vyžádá investice ve výši 150 mil. Kč a nárůst počtu zaměstnanců o 100 lidí.
- Listopad 2008 – TPCA nastartovala sériovou výrobu inovovaných modelů Toyota Aygo, Peugeot 107 a Citroën C1.
- Prosinec 2008 – TPCA slaví vyrobení miliontého auta. Milion vozů vyprodukovala TPCA za pouhé tři roky a devět měsíců.
- Březen 2009 – TPCA oznámila hospodářské výsledky za rok 2008. Tržby činily 49 mld. Kč a zisk před zdaněním 1,4 mld. Kč. Přestože autoprůmysl zasáhla hospodářská krize a tržby TPCA snižovala silná koruna, díky dobrým výsledkům v prodeji vozů, úsporám v nákladech a efektivní výrobě se zisk firmy nepropadl. TPCA za rok 2008 vyrobila 324 289 vozů.

3.5 Důsledky světové finanční krize pro TPCA

V závěru roku 2008 autoprůmysl těžce zasáhly dopady **světové finanční krize**, tržby automobilek působících v ČR navíc snižovala silná koruna. Kolínská **TPCA je jedinou českou automobilkou, která dosud téměř nepocítila dopady krize**. Např. na mladoboleslavskou automobilku Škoda Auto dolehla krize v závěru roku 2008 plnou silou. Výroba v jejích závodech se na čas zastavila a k zastavení propadu odbytu jejích vozů došlo až v souvislosti se zavedením tzv. šrotovného v Německu v dalších zemích, kam firma exportuje. Výrobu kvůli krizi musela omezit i nošovická automobilka Hyundai. **TPCA se zatím problémy vyhýbají především proto, že vyrábí malá auta, jejichž**

prodeje neklesají tak dramaticky jako u vozů střední a vyšší třídy. Dle viceprezidenta společnosti Jiřího Černého **TPCA neuvažuje v souvislosti se světovou finanční krizí o snížení počtu zaměstnanců a nepočítá ani s omezením výroby.**³⁵ Podle personálního ředitele TPCA Vadima Petrova automobilka pouze omezila náborové kampaně, protože se v poslední době výrazně snížila fluktuace, což může být důsledek jak ekonomické krize, tak ekonomické stability TPCA.³⁶ Kvůli krizi TPCA prozatím odložila plánované navýšení výrobní kapacity závodu na 340 tis. aut ročně. *"V současné situaci na automobilovém trhu je velmi těžké předpovídat, jaká situace bude v druhé polovině roku, kdy jsme počítali, že už budeme mít zvýšenou kapacitu. Proto jsme se rozhodli prozatím přípravy na zrychlení linky pozastavit a vyčkáme, jak bude pokračovat vývoj objednávek od zákazníků,"* řekl ČTK mluvčí TPCA Radek Kňava.³⁷ Dá se tedy říci, že společnost TPCA zůstává jistým "ostrovem prosperity" v rámci krizí stíženého odvětví. Na základě znalosti dnešní situace můžeme hovořit o štěstí, že se v Kolíně nerozhodla investovat automobilka BMW vyrábějící luxusní vozy, která o této lokalitě pro výstavbu svého závodu uvažovala dříve, než sem přišla TPCA.

---

³⁵ TPCA kvůli krizi propouštět nebude. *Finanční noviny* [online]. 17.12.2008 [cit. 2009-04-05]. Dostupný z WWW: <http://www.financninoviny.cz/tema/index_view.php?id=350567&id_seznam=1535>. ISSN: 1213-4996.

³⁶ TPCA kvůli krizi propouštět nebude. *Finanční noviny* [online]. 17.12.2008 [cit. 2009-04-05]. Dostupný z WWW: <http://www.financninoviny.cz/tema/index_view.php?id=350567&id_seznam=1535>. ISSN: 1213-4996.

³⁷ TPCA pozastavila plány na zrychlení výroby. *Finanční noviny* [online]. 15.01.2009 [cit. 2009-04-05]. Dostupný na WWW: <http://www.financninoviny.cz/tema/index_view.php?id=355115&id_seznam=1535>. ISSN: 1213-4996.

4. Průmyslová zóna Kolín-Ovčáry a byty pro zaměstnance TPCA (financování)

Cílem této kapitoly je vyčíslit náklady (rozpočtové výdaje) města Kolína spojené se splněním pobídek, jež město investorovi, konsorciu TMC a PSA, přislíbilo, resp. k jejichž splnění se smluvně zavázalo. Těmito pobídkami je míněno především zajištění terénní úpravy a zasíťování pořizovaných a opčních pozemků dle požadavků investora a zajištění podmínek pro vytvoření dostatečného počtu ubytovacích možností pro zaměstnance TPCA za nájemné na úrovni regulované státem. V závěru kapitoly jsou diskutovány možné důsledky užití návratných zdrojů k financování výkupu pozemků a stavby průmyslové zóny a bytů pro zaměstnance TPCA městem Kolín pro jeho budoucí rozvoj.

Jako základní pramen dat byly použity materiály, které mi byly laskavě poskytnuty pracovníky MěÚ Kolín: rozpočet města, časové řady financování výkupu pozemků a stavby Průmyslové zóny Kolín-Ovčáry podle použitých zdrojů, přehled úvěrového zatížení města; dále jsem využil informace, které mi k otázkám týkajícím se důsledků přílivu PZI TPCA pro město Kolín osobně sdělili kompetentní pracovníci MěÚ Kolín, a konečně jsem také čerpal z vybraných článků v místním i celostátním tisku, jež se vztahují k dané problematice, a z dokumentu Ekologického právního servisu³⁸ "PŘÍLOHA Návrhu realizace společenské odpovědnosti pro Toyota Peugeot Citroën Automobile Czech, s.r.o."

4.1 Právní dokumenty formulující podmínky realizace projektu TPCA pro město Kolín

Konkrétní podmínky realizace projektu TPCA pro město Kolín byly formulovány zejména těmito dokumenty:

- Usnesení vlády České republiky ze dne 9. července 2001 č. 708 + P, k zabezpečení investiční přípravy území průmyslové zóny Kolín-Ovčáry pro strategického investora
- Usnesení vlády České republiky ze dne 16. ledna 2002 č. 66, k zabezpečení realizace investičního záměru společného podniku společností Peugeot Citroën

---

³⁸ **Ekologický právní servis** je nevládní, nezisková a nepolitická organizace právníků, hájící práva občanů a životního prostředí v ČR, mj. se snaží se dosáhnout prosazování odpovědnosti nadnárodních korporací.

Automobiles

S. A. a Toyota Motor Corporation na území průmyslové zóny Kolín - Ovčáry

- Ujednání o porozumění /memorandum/ ze dne 12. 2. 2002 mezi
  - a. Toyota Motor Corporation, Peugeot Citroën Automobiles, S.A.
  - b. Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky, organizační složka státu
Ministerstvo financí České republiky, organizační složka státu
Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky, organizační složka státu
Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky, organizační složka státu
(dále jen „Ujednání“)
- Ujednání o porozumění /memorandum/ ze dne 12. 2. 2002 mezi
  - a. Toyota Motor Corporation, Peugeot Citroën Automobiles, S.A.
  - b. Město Kolín
(dále jen „Ujednání-Kolín“)
- Smlouva o smlouvě budoucí kupní a smlouvy o spolupráci při přípravě pozemků pro výstavbu ze dne 25. 4. 2002 včetně Dodatku č. 1 ze dne 28. 4. 2003, Dodatku č. 2, Dodatku č. 3 ze dne 29. 9. 2004
- Usnesení vlády České republiky ze dne 29. května 2002 č. 550, o řešení financování bytové výstavby v souvislosti s realizací projektu společného podniku společnosti Peugeot Citroën Automobiles, S. A. a společnosti Toyota Motor Corporation v Kolíně.
- Nařízení vlády České republiky ze dne 13. října 2003 č. 369, o použití prostředků Státního fondu rozvoje bydlení ke krytí části nákladů spojených s výstavbou bytů určených přednostně pro zaměstnance příjemců investičních pobídek
- Kupní smlouva ze dne 15. 12. 2004

4.2 Průmyslová zóna Kolín – Ovčáry

Vznik Průmyslové zóny Kolín – Ovčáry (PZKO) byl iniciován v roce 2000 poptávkou německé společnosti BMW AG, která hledala území o rozloze 200 ha pro umístění svého nového závodu na výrobu automobilů. Poté, co BMW oznámila, že nový

závod postaví v saském Lipsku, **byla v roce 2001 kolínská lokalita agenturou CzechInvest úspěšně nabídnuta konsorciu TMC a PSA.**

Konsorcium TMC a PSA si vybralo lokalitu Kolín-Ovčáry pro stavbu svého závodu na základě **pobídek obsažených v Ujednání-Kolín**. V čl. 3 až 6 se město Kolín mj. zavázalo **zajistit terénní úpravu pořizovaných pozemků podle zadání investora a za jeho technického dozoru a spolupráce; vybudovat inženýrské sítě podle specifikovaných požadavků a v maximální možné míře při tom spolupracovat s investorem; k pořizovaným pozemkům a opčním pozemkům zajistit všechna práva potřebná pro přípravu a realizaci projektu.**³⁹ Před kompetentními orgány města Kolína stál náročný úkol zajistit v součinnosti s několika ministerstvy a dalšími institucemi v krátké době vybudování průmyslové zóny podle požadavků TMC a PSA.

---

³⁹ PŘÍLOHA Návrhu realizace společenské odpovědnosti pro Toyota Peugeot Citroën Automobile Czech, s. r. o. [online]. 2004 [cit. 2009-02-03]. Dostupný z WWW: <http://www.sedlakjan.cz/data/down/TPCA_problemy_priloha.pdf>

Průmyslová zóna Kolín-Ovčáry

PZKO se nachází na území dvou samosprávných obcí – Ovčár* a Kolína. V rámci územních plánů obou obcí bylo pro průmyslovou zónu vymezeno území o celkové rozloze 370 ha. Město Kolín úspěšně zajistilo majetkoprávní scelení pozemků. Pro realizaci jednotlivých investičních záměrů byla připravena plocha 260 ha, zbývající část zóny je využita pro koridory komunikací, inženýrských sítí, čistírnu odpadních vod, retenční nádrž apod. V současné době zde působí pět firem.

Tabulka 4 - Firmy působící v PZKO (stav k 31. 12. 2007)

Název firmy	Obor podnikání podle OKEČ	Plocha pozemků ve vlastnictví investora (ha)	Z toho plocha zastavěná výrobními objekty (ha)	Výše investice (mil. Kč)	Počet vytvořených pracovních míst k 31. 12. 07
Toyota Peugeot Citroën Automobile Czech, s.r.o.	34 montáž automobilů	124	21	23 500	3 565
Lear Corporation Czech s.r.o.	34,3 výroba automobilových sedadel	4,9	0,83	332	286
GEFCO Česká republika s.r.o.	50 logistika automobil. průmyslu, distribuce hotových aut a příprava vozidel pro zákazníky	24,74	0,454	487	183
TOYOTA TSUSHO EUROPE S.A.	51 zprostředkování obchodu	7,5	0,7	162	60
NYK Logistics s.r.o.	50,3 logistické centrum dodávek dílů pro TPCA	10,4	7	350	508

Zdroj: MěÚ Kolín – Odbor regionálního rozvoje a územního plánování.

* Ovčáry jsou obcí sousedící s Kolínem, která má 749 obyvatel (údaj k 1. 1. 2009).

4.2.1 Financování výkupu pozemků pro PZKO

Státní podpora přípravy PZKO jako území pro strategického investora byla poprvé deklarována vládním usnesením č. 708/2001⁴⁰ v době, kdy se tato lokalita dostala mezi poslední dvě při rozhodování o umístění nového závodu na montáž automobilů společnosti BMW. Na základě vládního usnesení č. 708/2001 došlo k převodu pozemků ve správě Pozemkového fondu České republiky (PFČR) a pozemků, s nimiž do té doby hospodařily organizační složky státu (uvedeny v příloze usnesení), z vlastnictví státu do vlastnictví města Kolína za účelem zajištění pozemků pro průmyslovou zónu.⁴¹

Tabulka 5 - Výkupy pozemků pro PZKO (v tis. Kč)

Rok	Dotace	NFV	VZ + úvěr	Výkupy za rok
2001	200 000	106 967	3 480	310 447
2002	442 300	-	89 871	532 171
2003	-	16 651	9 422	26 073
2004	-	-	3 007	3 007
2005	-	-	30	30
2006	-	-	298	298
Celkem	642 300	123 618	106 108	872 026

Zdroj: MěÚ Kolín - Odbor regionálního rozvoje a územního plánování.

Od soukromých vlastníků město Kolín vykoupilo celkem 350 ha pozemků **za cenu 250 Kč/m²**. Tab. 5 ukazuje zdroje financování výkupu pozemků pro PZKO. Celkem **výkup pozemků pro PZKO přišel město na 872 mil. Kč**. Z vlastních zdrojů a z úvěru město hradilo 106,1 mil. Kč. V rámci Programu na podporu rozvoje průmyslových zón Kolín **dotaci ze státního rozpočtu na výkup pozemků ve výši 642 mil. Kč a návratnou finanční výpomoc (NFV) ve výši 123,6 mil. Kč**.

4.2.2 Financování stavby PZKO

Výstavba technické infrastruktury PZKO začala v květnu 2002 a probíhala ve dvou etapách. **První etapa** zahrnovala přípravu území (hrubé terénní úpravy), stavbu retenční

⁴⁰ Usnesení vlády České republiky ze dne 9. července 2001 č. 708, k zabezpečení investiční přípravy území průmyslové zóny Kolín – Ovčáry pro strategického investora.

⁴¹ Usnesení vlády č. 708/2001 obsahovalo i závazek poskytnout Kolínu v letech 2001 až 2003 v souladu s pravidly programu na podporu rozvoje průmyslových zón z kapitoly 322 státního rozpočtu individuální dotaci až do úhrnné výše 500 mil. Kč na výstavbu, rekonstrukce a přeložky technického vybavení dotčeného území, přeložky dalšího vybavení dotčeného území, terénní úpravy dotčeného území a sadové úpravy dotčeného území a návratnou finanční výpomoc až do úhrnné výše 600 mil. Kč na úplatný převod pozemků pro průmyslovou zónu.

nádrže, čistírny odpadních vod, přístupových komunikací a železniční vlečky, zásobení vodou, odvedení splaškových vod, napojení na rozvod zemního plynu, napojení na rozvod elektrické energie, napojení komunikací na II/125 a II/328 a další stavby, včetně protihlukového valu kolem obce Ovčáry.

V obchodní veřejné soutěži na provedení přípravy území pro výstavbu výrobního závodu TPCA zvítězilo sdružení IPS Skanska a.s., Dopravní stavby holding a.s., Stavby silnic a železnic a.s. a Geosan Group a.s. Hrubé terénní úpravy staveniště trvaly půl roku. Stavbaři museli během této doby přemístit 3,6 milionu metrů krychlových zeminy. Denně těžili, odvezli a uložili třicet tisíc metrů krychlových zeminy. Vyrovnali výškový rozdíl třinácti metrů. Na stavbě pracovalo 350 lidí a 120 automobilů, bagrů a dalších strojů.⁴² Jen tyto práce stály 791,9 mil. Kč. TPCA z této sumy uhradila 50,3 mil. Kč (v souladu s podmínkami v Ujednání-Kolín).⁴³

Dle údajů MěÚ Kolín město získalo na financování 1. etapy stavby PZKO dotace ze státního rozpočtu ve výši 967,4 mil. Kč a NFV ve výši 107,1 mil. Kč (viz tab. 6). Po roce 2006 již stavba PZKO nepokračovala, pouze v roce 2008 byla zrušena centrální deponie zeminy (náklady činily 8,1 mil. Kč).

Tabulka 6 - Stavba PZKO – 1. etapa (v tis. Kč)

<i>Rok</i>	<i>Dotace</i>	<i>NFV</i>	<i>Vlastní zdroje</i>	<i>Úvěr bez státní záruky</i>	<i>Stavba za rok</i>
2001	-	-	4 443	-	4 443
2002	541 637	-	241 932	20 000	803 569
2003	289 162	-	45 160	130 825	465 147
2004	80 259	107 098	21 925	19 175	228 457
2005	53 177	-	17 009	-	70 186
2006	3 148	-	3 528	-	6 676
Celkem	967 383	107 098	333 997	170 000	1 578 478

Zdroj: MěÚ Kolín - Odbor regionálního rozvoje a územního plánování.

V roce 2003 byl vypracován generel výstavby technické a dopravní infrastruktury v PZKO tak, aby bylo zajištěno přivedení kompletní infrastruktury ke každému jednotlivému pozemku. Realizace byla zahájena počátkem roku 2004 jako **2. etapa stavby**

⁴² PRCHAL, František. Stavba automobilky TPCA je v polovině [online]. 2003 [cit. 2009-01-05]. Dostupný z WWW: <http://www.metrostav.cz/cz/aktuality/aktualni_informace/detail?id=397>

⁴³ PŘÍLOHA Návrhu realizace společenské odpovědnosti pro Toyota Peugeot Citroën Automobile Czech, s. r. o. [online]. 2004 [cit. 2009-01-05]. Dostupný z WWW: <http://www.sedlakjan.cz/data/down/TPCA_problemy_priloha.pdf>

PZKO. Společnosti Gefco, Toyota Tsusho a NYK Logistics se podílely na vybudování kanalizace poměrem celkových vynaložených nákladů na vybudování kanalizace pro sektor a plochy využívané v tomto sektoru. Financování druhé etapy zachycuje tab. 7.

Tabulka 7 - Stavba PZKO – 2. etapa (pouze vlastní zdroje, v tis. Kč)

<i>Rok</i>	<i>Stavba</i>	<i>Rok</i>	<i>Stavba</i>
2003	79	2005	12 685
2004	47 779	2006	2 258
		Celkem	62 801

Zdroj: MěÚ Kolín - Odbor regionálního rozvoje a územního plánování.

TPCA koupila pozemky v PZKO od města Kolína za **zvýhodněnou cenu 200 Kč/metr čtvereční. Za 124 ha pozemků TPCA zaplatila 248,5 mil. Kč.** Stejnou cenu za metr čtvereční pozemku v PZKO zaplatili i ostatní investoři.

Náklady na PZKO celkem dosáhly 3 090 mil. Kč.⁴⁴ Město Kolín získalo na PZKO **dotace ze státního rozpočtu v rámci Programu na podporu rozvoje průmyslových zón ve výši 1 963 mil. Kč.⁴⁵** **Příjmy města z prodeje pozemků v PZKO činily 331,8 mil. Kč** (v budoucnosti může město inkasovat další příjmy, v PZKO jsou dosud volné pozemky určené k prodeji). NFV, kterou město na PZKO získalo, původně činila 267,7 mil. Kč. Postupem času se částka snižuje rozhodnutím o změně na dotaci. Přijaté úvěry na PZKO dosáhly výše 220 mil. Kč.⁴⁶

4.3 Byty pro zaměstnance TPCA

Z dohod sjednaných mezi státem, městem Kolín a konsorciem TMC a PSA vyplýval pro město Kolín **závazek zajistit v rámci své působnosti veškeré podmínky pro vytvoření dostatečného počtu vyhovujících ubytovacích možností pro zaměstnance TPCA za nájemné na úrovni regulované státem.⁴⁷** Tento závazek byl formulován v čl. 8 Ujednání-Kolín. "Vytvoření dostatečného počtu vyhovujících ubytovacích možností pro zaměstnance TPCA" v praxi znamenalo **postavit v Kolíně 851 nových bytových jednotek.**

⁴⁴ Pramen: MěÚ Kolín - Odbor regionálního rozvoje a územního plánování.

⁴⁵ CzechInvest - Průmyslové zóny podpořené v rámci Programu na podporu rozvoje průmyslových zón 1998 - 2005 [online]. 2009 [cit. 2009-01-05]. Dostupný z WWW: <<http://www.czechinvest.org/pz>>

⁴⁶ Pramen: MěÚ Kolín - Odbor regionálního rozvoje a územního plánování.

⁴⁷ PŘÍLOHA Návrhu realizace společenské odpovědnosti pro Toyota Peugeot Citroën Automobile Czech, s. r. o. [online]. 2004 [cit. 2009-01-05]. Dostupný z WWW: < http://www.sedlakjan.cz/data/down/TPCA_problemy_priloha.pdf>

4.3.1 Financování stavby bytů

Bylo rozhodnuto, že celkem 291 bytů vznikne v areálu bývalých kasáren (z toho 150 rekonstrukcí stávajících objektů) a dalších 560 bytů bude postaveno na novém sídlišti U vodárny.

Stavba 291 bytů v lokalitě Kasárna začala s více než ročním zpožděním v únoru 2004. Ke zpoždění došlo vinou nezdařeného výběrového řízení na projektanty infrastruktury a bytů, které mělo na starosti MMR. Kvůli odvolání neúspěšných účastníků tendrů se výběrová řízení protáhla a teprve v prosinci 2003 bylo možné podepsat smlouvy mezi ministerstvem a projektanty – Hutním projektem Ostrava na infrastrukturu a Hydroprojektem Praha na byty. S ohledem na splnění harmonogramu nakonec **zakázku na stavební práce bez tendru získala společnost Geosan Group, a.s.** Byty vznikly přestavbou bývalých kasáren v Pražské ulici. Čtyři objekty byly zrekonstruovány a dva domy byly nově postaveny. Prvních 57 bytů bylo předáno k užívání v červnu 2004. V lednu 2006 zástupci města Kolína převzali od firmy Geosan všech 291 bytových jednotek a související infrastrukturu. Rozloha bytů je od 24 do 80 m². Před domy jsou parkoviště a tři dětská hřiště. **Celkové náklady včetně infrastruktury dosáhly 411 mil. Kč.**⁴⁸ Zatímco podle záměru měla rekonstrukce jednoho bytu stát 445 tis. Kč, ve skutečnosti si uvedení jednoho bytu do obyvatelného stavu vyžádalo 1 077 tis. Kč.⁴⁹ Příčinou výrazně vyšší ceny díla, než se původně očekávalo, je pravděpodobně především nerealistická původní kalkulace, ale také to, že nebyla vypsána obchodní veřejná soutěž a stavební zakázka byla zadána formou výzvy jednomu zájemci.

V říjnu 2005 začala výstavba nového sídliště v lokalitě U vodárny. **Zakázku bez výběrového řízení získala stavební firma Hochtief VSB, a.s.** Ačkoliv všechny byty měly být předány TPCA do konce června 2005, rámcová smlouva o dílo byla uzavřena až v září 2004. Realizace projektu probíhala souběžně s výstavbou technické infrastruktury, kterou pro město Kolín zajišťovala akciová společnost Geosan Group. Kvůli urychlení použily firmy Hochtief a Geosan technologie z prefabrikátů a práce musely pokračovat i v zimním období. 560 nových bytů bylo předáno k užívání 16. září 2006. Původně plánovaná stavba 15ti objektů musela být přizpůsobena výsledkům geologického průzkumu a požadavku města na zkrácení lhůty realizace. Nakonec vzniklo 11 domů o čtyř až pěti podlažích s byty 1+1 až 3+1. 60 procent bytů je malometrážních. Součástí jsou

⁴⁸ MMR - Zástupci města Kolína převzali 291 bytů [online]. 2006 [cit. 2009-02-03]. Dostupný z WWW: <<http://old.mmr.cz/index.php?show=001021348012>>

⁴⁹ Pramen: MěÚ Kolín - Finanční odbor.

sušárny, kočárkárny či sklepní kóje. Velikost bytů se stala předmětem kritiky ze strany TPCA. *"Byty jsou příliš malé. Aby město ušetřilo, nechalo postavit víc malých bytů než velkých. Ale to není dostatečně motivující, aby sem někdo přivedl rodinu. Je to spíš jako kolej,"* řekl pro MF DNES v září 2006 mluvčí automobilky Matěj Matolín.⁵⁰ Faktem je, že nikdo předem nepředepisoval, jak mají být byty veliké. **Celkové náklady na stavbu bytů a příslušnou infrastrukturu v lokalitě U vodárny dosáhly výše zhruba jedné miliardy korun.**

Vláda ČR se v usnesení č. 550/2002 z května 2002⁵¹ zavázala **poskytnout městu Kolínu dotaci na výstavbu 400 nájemních bytů pro zaměstnance TPCA v letech 2003 a 2004, a to do celkové výše 336 mil. Kč.** Na předprojektovou a projektovou přípravu, na vybudování části infrastruktury a na zahájení výstavby bytů vláda uložila ministru pro místní rozvoj ve spolupráci s ministrem financí zahrnout do rozpočtové kapitoly MMR finanční prostředky do výše 70 mil. Kč. Zároveň vláda souhlasila s bezúplatným převodem vlastnictví nemovitosti – části Horních kasáren v Kolíně – na město Kolín a s bezúplatným převodem vlastnictví parcely p. č. 2 636 (28 463 metrů čtverečních), zapsané na listu vlastnictví č. 10 002 pro katastrální území Kolín, vlastněné ČR ve správě PFČR, na město Kolín.

Na základě nařízení vlády č. 369/2003⁵² **SFRB skutečně poskytl Kolínu dotaci na stavbu bytů ve výši 335,5 mil. Kč,** avšak: původně měla být tato dotace použita na financování stavby prvních 400 bytů a o financování stavby zbylých 451 bytů měla vláda ČR rozhodnout později; **MMR však prosadilo názor, že v usnesení vlády č. 550/2002 se vztahuje pomoc ve výši 336 mil. Kč na financování všech zamýšlených 850ti bytů celkem.** SFRB tak v souladu s podmínkami poskytování dotací obcím z prostředků SFRB na podporu výstavby nájemních bytů definovanými nařízením vlády č. 481/2000⁵³ přispěl průměrně částkou 400 tis. Kč na jeden nově postavený byt a částkou 370 tis. Kč na byt vzniklý rekonstrukcí. **Na předprojektové, projektové práce a infrastrukturu poskytlo**

---

⁵⁰ TPCA se dočkala bytů, dělníky trápí nájemné. *iDNES.cz* [online]. 2006 [cit. 2007-02-03]. Dostupné na WWW: <http://cenybytu.idnes.cz/tpca-se-dockala-bytu-delniky-trapi-najemne-fia-cbclanky.asp?c=A060919_121814_cbclanky_ven>. ISSN: 1213-4996.

⁵¹ Usnesení vlády České republiky ze dne 29. května 2002 č. 550, o řešení financování bytové výstavby v souvislosti s realizací projektu společného podniku společnosti Peugeot Citroën Automobiles, S. A. a společnosti Toyota Motor Corporation v Kolíně.

⁵² Nařízení vlády České republiky ze dne 13. října 2003 č. 369, o použití prostředků Státního fondu rozvoje bydlení ke krytí části nákladů spojených s výstavbou bytů určených přednostně pro zaměstnance příjemců investičních pobídek

⁵³ Nařízení vlády České republiky ze dne 4. prosince 2000 č. 481, o použití prostředků Státního fondu rozvoje bydlení formou dotace ke krytí části nákladů spojených s výstavbou bytů

MMR celkem 440 mil. Kč.⁵⁴ Zbývající náklady na stavbu bytů krylo město Kolín z úvěru ve výši 411,5 mil. Kč a vydáním směnky na 340 mil. Kč.⁵⁵

4.3.2 Nájemné v bytech pro zaměstnance TPCA

Nově postavené byty slouží přednostně zaměstnancům automobilky TPCA. Pokud by TPCA všechny byty neobsadila, bude město Kolín volné byty přidělovat žadatelům dle pořadníku. Město Kolín inkasuje plnou výši nájemného z bytů pro zaměstnance TPCA. **Výše nájemného záleží na dohodě s TPCA.** Zatímco město usiluje o co nejvyšší nájemné, automobilka lobbuje opačně. Osobním zjišťováním na MěÚ Kolín jsem se dozvěděl, že v loňském roce průměrné nájemné činilo 2 870 Kč. Většina nájemníků - zaměstnanců automobilky považuje placené nájemné vzhledem ke kvalitě bytů za příliš vysoké.

Příjmy města Kolína z nájemného z bytů pro zaměstnance TPCA v roce 2008 dosáhly 29,3 mil. Kč. Na údržbu bytových domů město vydává 1 mil. Kč ročně, v budoucnosti se tato částka bude zvyšovat (i proto, že byty a společné prostory a zařízení domů jsou nájemníky úmyslně ničeny). Již nyní je zřejmé, že **výnos z nájemného nebude městu stačit na roční splátky úvěrů, jež si na stavbu bytů vzalo** (úvěry 411,5 mil. Kč a 350 mil. Kč se splácením do r. 2025, resp. 2027, viz níže).

4.4 Závazky města Kolína v důsledku výstavby PZKO a bytů pro zaměstnance TPCA

V roce 2002 si město Kolín vzalo úvěr výkup pozemků pro PZKO u České spořitelny (ČS) ve výši 50 mil. Kč. Tento úvěr byl splacen k 1. 5. 2007. Na přípravné práce na PZKO si Kolín vzal v roce 2002 úvěr u ČSOB ve výši 20 mil. Kč. Další úvěr - ve výši 150 mil. Kč na stavbu PZKO - si město vzalo v roce 2003 u Komerční banky (KB). MFČR poskytlo Kolínu NFV na stavbu PZKO ve výši 183,6 mil. Kč (čerpání 2002 - 2005, splácení odloženo na období 2008 - 2021).⁵⁶

Ačkoli v Kolíně původně předpokládali, že výstavbu bytů pro TPCA bude financovat stát, **nakonec šla velká část nákladů na vrub města Kolína. V roce 2005 si Kolín na výstavbu bytů formou úvěru u KB a ČS půjčil 411,5 mil. Kč.** Úvěr má

---

⁵⁴ MMR - Město Kolín získalo stovky nových bytů [online]. 2006 [cit. 2007-02-03]. Dostupný z WWW: <<http://old.mmr.cz/index.php?show=001021517>>

⁵⁵ Pramen: MěÚ Kolín.

⁵⁶ *Přehled úvěrového zatížení města dle jednotlivých produktů a jejich charakteristika.* Kolín: MěÚ Kolín, 2008.

splatnost 20 let od ukončení čerpání úvěru, nejpozději však 31. prosince 2025 a je zajištěn ručitelským závazkem SFRB.⁵⁷ Splátky bude Kolín hradit ze svého rozpočtu, část pokryje výnosem z nájemného z bytů. V roce 2008 činila splátka jistiny 21,6 mil. Kč a úroku 18,12 mil. Kč.⁵⁸

V roce 2006 město naléhavě řešilo nedostatek finančních prostředků na dostavbu bytů a příslušné infrastruktury v lokalitě U vodárny. Úvěrující banka (KB) odmítla Kolínu poskytnout další úvěr ve výši 340 mil. Kč. Ani jiné peněžní ústavy nebyly ochotny městu potřebné finanční prostředky formou klasického úvěru poskytnout. **Město dočasně vyřešilo situaci tak, že vystavilo dvě směnky znějící na částky 179,1 mil. Kč a 160 mil. Kč s dobou splatnosti 1 rok.** K tomuto řešení vedení města přistoupilo ve víře, že směnky budou v nejbližší době tzv. „překlopeny“ v dlouhodobý úvěr, nebo že stát změní podmínky financování bytů, což se nestalo. Protože se ani ke dni splatnosti nenašel peněžní ústav, který by Kolínu poskytl dlouhodobý úvěr, a město nedisponovalo finanční hotovostí na jednorázové splacení směnek, **muselo dojít k dalšímu vystavení (tentokrát jediné) směnky.** Situace se několikrát opakovala, **postupně byly vystaveny směnky s termínem splatnosti 30. 5. 2008, 30. 10. 2008, 15. 12. 2008, 31. 1. 2009 a naposledy 30. 4. 2009.** Aktuální situace v únoru 2009 je taková, že na základě vypsání veřejné obchodní soutěže formou soutěžního dialogu na “Refinancování krátkodobého směnečného úvěru ve výši 350 milionů korun“ město obdrželo nabídku od jednoho peněžního ústavu, na kterou prozatím nereflektovalo. Záležitost by znovu mělo v blízké době řešit Zastupitelstvo města. **Město usiluje o získání úvěru ve výši 350 mil. Kč, který bude splácet 18 let od roku 2010.**⁵⁹

---

⁵⁷ *Přehled úvěrového zatížení města dle jednotlivých produktů a jejich charakteristika.* Kolín: MěÚ Kolín, 2008.

⁵⁸ *Přehled úvěrového zatížení města Kolín v letech 2003 - 2024.* Kolín: MěÚ Kolín, 2008.

⁵⁹ Pramen: MěÚ Kolín - Finanční odbor.

Tabulka 8 - Úvěrové zatížení města Kolín vzniklé ze závazků vůči TPCA

<i>Rok</i>	<i>Celkem dluh</i> <i>(mil. Kč)</i>	<i>Splátky</i> <i>jistina+úrok</i> <i>(mil. Kč)</i>	<i>Rok</i>	<i>Celkem dluh</i> <i>(mil. Kč)</i>	<i>Splátky</i> <i>jistina+úrok</i> <i>(mil. Kč)</i>
2003	403,6	16,1	2016	553,9	83,8
2004	397,4	21,7	2017	493,0	81,5
2005	795,0	45,2	2018	432,1	79,3
2006	762,4	67,8	2019	371,2	77,0
2007	719,5	77,8	2020	310,4	74,7
2008	665,2	79,4	2021	249,5	68,0
2009	969,0	77,5	2022	193,0	52,2
2010	922,8	86,0	2023	150,1	49,9
2011	874,6	102,1	2024	107,3	47,6
2012	808,0	104,1	2025	64,4	35,3
2013	736,5	90,6	2026	31,8	22,6
2014	675,6	88,4	2027	10,6	11,0
2015	614,7	86,1	Celkem		1625,5

Pozn.: V tabulce jsou zahrnuty předpokládané splátky poptávaného dlouhodobého úvěru na krytí směnky ve výši 350 mil. Kč v letech 2009 až 2027 (úrok 5,71 %).

Zdroj: Přehled úvěrového zatížení města Kolín v letech 2003 - 2024. Kolín: MěÚ Kolín, 2008 a Přehled úvěrového zatížení města dle jednotlivých produktů a jejich charakteristika. Kolín: MěÚ Kolín, 2008 a vlastní výpočty.

Město Kolín mělo ke dni 31. 12. 2008 závazky z dlouhodobých úvěrů a NFV v úhrnné výši 664,64 mil. Kč. Z toho závazky ve výši 612 mil. Kč pocházely z úvěrů a NFV v souvislosti s výstavbou PZKO a bytů pro zaměstnance TPCA. K tomuto dluhovému zatížení je nutné připočíst závazek ze směnky ve výši 353,5 mil. Kč. **Celkové závazky města Kolína v důsledku financování výstavby PZKO a bytů pro TPCA tak ke konci uplynulého roku činily 965,5 mil. Kč, což je v přepočtu na jednoho obyvatele města 31 413 Kč.⁶⁰ Pro srovnání: plánované příjmy rozpočtu města v roce 2008 byly 1 111,2 mil. Kč (z toho běžné příjmy 784,5 mil. Kč) - viz tab. 9.**

⁶⁰ Jak je to se směnkami. *Zpravodaj města Kolína*, 2008, roč. 14, č. 12, s. 4.

Tabulka 9 - Rozpočet města Kolín - druhové třídění (v Kč)

Tř.	Druh příjmů/výdajů	1-12/2007	Rozpočet 2008	III. RO*
1	Daňové příjmy	352 533 071	358 032 000	358 112 000
2	Nedaňové příjmy	179 027 912	171 878 900	188 767 387
3	Kapitálové příjmy	143 560 042	272 723 012	270 345 112
4	Přijaté dotace	301 823 848	308 580 400	339 138 313
	Příjmy celkem	976 944 873	1 111 214 312	1 156 362 812
	Financování (peníze na účtech k 1. 1. 2008)	166 932 215	35 436 780	36 036 780
	Finanční zdroje celkem	1 143 877 087	1 146 651 092	1 192 399 592
5	Běžné výdaje	637 796 004	673 782 506	678 624 026
6	Investiční výdaje	399 362 590	400 070 953	423 052 316
	Celkem investice bez bytů pro TPCA a PZKO	347 970 213	353 113 065	376 811 740
	Byty pro TPCA + PZKO	51 392 377	46 957 888	46 240 576
	Výdaje celkem (tř. 5 + tř. 6)	1 037 158 594	1 073 853 459	1 101 676 342
	Financování (splátky úvěrů a NFV)	70 895 284	68 870 894	68 870 894
	Výdaje celkem	1 108 053 878	1 142 724 353	1 170 547 236
	Rezerva	35 823 209	3 926 739	21 852 356

* *Rozpočtové opatření*

Zdroj: MěÚ Kolín - Finanční odbor.

Ukazatel dluhové služby města v roce 2008 dosahoval 14,04 %⁶¹, což je sice akceptovatelná úroveň (MFČR jako únosnou hranici pro posuzování úrovně zadluženosti obcí/krajů stanovilo hodnotu 30 % standardních příjmů použit na splátky závazků a 70 % zbývajících na chod obce/kraje); **přesto je Kolín v rámci ČR nadprůměrně zadluženou obcí (vzhledem k příjmům rozpočtu i k počtu obyvatel)**. Z okresních měst ve středních Čechách je Kolín vůbec nejvíce zadlužen (viz tab. 10).

⁶¹ Pramen: MěÚ Kolín - Finanční odbor.

Tabulka 10 - Zadluženost středočeských okresních měst

Město	Dluh (v mil. Kč)
Benešov	10,3
Beroun	82
Kladno	294
KOLÍN*	664,6
Kutná Hora	88,5
Mělník	14,7
Mladá Boleslav	275
Nymburk	275,2
Příbram	97,5
Rakovník	0,1

Zdroj: BUŠKOVÁ, Markéta. Půjčují si hlavně na velké stavby. *MF DNES*, 17. 11. 2008, s. C3.

Plnění závazků, ujednaných v rámci smluv mezi státem, městem Kolín a konsorciem TMC a PSA v roce 2001, se velmi negativně podepsalo na úvěrovém zatížení města Kolína. Kolín je názorným příkladem toho, jak územní samosprávy příliš snadno podléhají možnosti realizovat projekt z komerčního úvěru i za cenu dlouhodobého zadlužení. Málokdy je přitom počítáno i s hlediskem efektivity a délkou návratnosti vynaložených prostředků. Potenciální riziko se skrývá v tom, že splácení vypůjčených zdrojů se uskutečňuje jak ze současného rozpočtu obce, tak z rozpočtů dalších období. Všechny návratné prostředky (s výjimkou NfV) jsou navíc spojeny s úrokovým zatížením. Je však třeba říci, že **Kolín se do současné situace dostal ne zcela vlastní vinou.** Podle strategických kritérií vybral investora pro lokalitu Kolín-Ovčáry stát prostřednictvím agentury CzechInvest. Byl to CzechInvest, kdo jednal s investorem, zatímco město Kolín se investorovi podbízel. K tomuto problému se v rozhovoru pro týdeník Reflex kriticky vyjádřil současný starosta Kolína Jiří Buřič: *"Nemyslím si, že to byl dobře nastavený projekt. S investorem jedná stát, vše ale platí město. Proto pak podobné zóny často bývají trochu nad rámec možností měst."*⁶² Část závazků města vyplývá z toho, že **stát, resp. SFRB změnil podmínky financování výstavby bytů pro zaměstnance TPCA a příslušné infrastruktury a snížil dotační titul pro výstavbu,** což vyústilo v situaci, kdy si město Kolín na dostavbu bytů muselo vypůjčit stovky milionů korun. **Město bude splácet dluhy spojené s financováním výstavby PZKO a bytů pro zaměstnance TPCA**

⁶² HOLEC, Petr. Díky za miliardu. *Reflex* [online]. 30.6.2005 [cit. 2009-02-12]. Dostupný z WWW: <<http://www.reflex.cz/Clanek20266.html>>. ISSN 0862-6634.

ještě minimálně příštích 18 let. Splácení jistiny půjček a úroků z půjček přitom představuje významný výdaj z rozpočtu města (viz tab. 8).

Již v současné době **Kolín v rozpočtu chybějí finanční prostředky na jeho rozvoj, a dokonce i na některé nutné investice.** Město se snaží získat finanční prostředky i **prodejem majetku**, jako jsou bytové domy nebo rekreační objekty. Jak nepříznivý dopad má projekt TPCA na rozvoj města, dobře ilustruje následující situace: V roce 2008 činilo kladné saldo běžných příjmů a výdajů rozpočtu 121,5 mil. Kč (po 3. rozpočtovém opatření). Místo toho, aby byly tyto prostředky použity na investice do rozvoje města, šlo 68,9 mil. Kč na splátky úvěrů a NFV a 33,8 mil. Kč na splátky úroků. Na investice do rozvoje města tak zbylo 18 mil. Kč. V roce 2009 přitom Kolín musí provést rekonstrukci čistírny odpadních vod za cca 130 mil. Kč. Z vlastních zdrojů bude město financovat tuto akci částkou cca 40 mil. Kč (zbytek má pokrýt dotace); i tak ještě v prosinci 2008 nebylo jasné, kde Kolín tyto prostředky získá.⁶³

Ekonomické náklady v sobě zahrnují jak explicitní náklady (tzn. skutečně vynaložené finanční prostředky), **tak i implicitní náklady** (tzn. náklady obětované příležitosti). Jen bereme-li v úvahu i náklady obětované příležitosti, získáme skutečné náklady dané činnosti (náklady obětované příležitosti jsou hodnotou pouze jedné – nejhodnotnější alternativy). **Náklady obětované příležitosti** v případě Kolína odpovídají hodnotě nejhodnotnější činnosti (statku, souboru statků), které se město muselo vzdát ve prospěch použití finančních prostředků na výkup pozemků a stavbu PZKO a bytů pro zaměstnance TPCA.

Tím, že se město Kolín rozhodlo financovat vytvoření podmínek pro lokalizaci závodu TPCA, se zbavilo možnosti v ten samý čas použít dotčené finanční prostředky např. na zvýšení kvality a rozsahu municipální ekonomické a sociální infrastruktury, tj. na výstavbu a údržbu veřejných komunikací, veřejných prostranství a parků, veřejného osvětlení, komunálních bytů nikoli pouze pro cílovou skupinu zaměstnanců TPCA či rekonstrukci kanalizační sítě a čistírny odpadních vod, resp. na služby ve školství, ve veřejném zdravotnictví, výstavbu a provoz sociálních zařízení apod.

Pokládám za vhodné na závěr kapitoly o důsledcích lákání PZI TPCA pro rozpočet města Kolína uvést zajímavý komentář starosty Kolína Jiřího Buřiče k projektu TPCA.

---

⁶³ Pramen: MěÚ Kolín - Finančního odbor.

V rozhovoru pro Reflex z července 2005⁶⁴ vyjádřil názor, **že zastupitelé, kteří zvedli ruku pro tento projekt, jednali více z emocí než z ekonomické rozvahy.** „*Vlastně jsem dodnes žádnou ekonomickou rozvahu neviděl. Nikdo tady neměl s něčím podobným zkušenost,*“ prohlásil. Svůj pohled na věc v uvedeném rozhovoru shrnul takto: „*Asi bych ruku pro zónu znovu zvedl. Ale za úplně jiných podmínek pro město.*“⁶⁵ Tato slova naznačují, že **efektivnost vynakládaných prostředků na přilákání PZI TPCA nebyla městem vůbec sledována.**

---

⁶⁴ HOLEC, Petr. Díky za miliardu. *Reflex* [online]. 30.6.2005 [cit. 2007-03-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.reflex.cz/Clanek20266.html>>. ISSN 0862-6634.

⁶⁵ V době hlasování o TPCA byl Jiří Buřič městským zastupitelem.

5. Vliv PZI TPCA na rozvoj regionu Kolín

V předchozích kapitolách byly analyzovány důsledky pobízení strategického investora, resp. lokalizace PZI TPCA v Kolíně/Ovčárech, v oblasti dluhového zatížení města Kolína. V této kapitole jsou jednotlivě zkoumány pozitivní a negativní důsledky (přínosy a náklady) přílivu PZI TPCA pro region Kolín a jeho obyvatele, (1.) které jsou přisuzovány PZI a s nimiž jsme se seznámili v rámci 1. kapitoly a (2.) které jsem zjistil na místě pozorováním. Dílčí závěry nám ve svém souhrnu umožní získat ucelený obraz o působení PZI TPCA na rozvoj regionu Kolín.

Na tomto místě je vhodné vymezit pojem "rozvoj" v kontextu prostorové (regionální) ekonomie: *"Rozvoj chápeme jako proces změn, k nimž dochází postupně a které přináší narůstání efektivnosti a účelnosti, pokud jde o využívání zdrojů a možností, podmiňujících pohyb z původního stavu do stavu žádoucího."*⁶⁶

Pro zpracování kapitoly, resp. provedení analýzy byla využita data z nabídky Českého statistického úřadu (ČSÚ) a MPSV, informace z místního i celorepublikového tisku, odborných periodik a webových stránek společnosti TPCA, a v neposlední řadě také informace, jež mi k vybraným otázkám poskytli pracovníci MěÚ v Kolíně a tiskový mluvčí společnosti TPCA.

Závěry mají spíše kvalitativní charakter, neboť je velmi obtížné za současného působení mnoha dalších silných faktorů⁶⁷ určit míru ovlivnění aktuálního stavu věci přílivem PZI TPCA, zvláště nemáme-li k dispozici potřebná data, což mj. vylučuje užití matematicko-statistických metod. Výroba v TPCA byla zahájena teprve v roce 2005, a vliv výstavby a provozu závodu se všemi důsledky na rozvoj regionu bude zřejmější až z delšího časového odstupu.

5.1 Vymezení a charakteristika regionu Kolín

Pro potřeby této kapitoly je nejprve nutné vymezit pojem "**region Kolín**". Region je obecně určité ohraničené území, jehož vymezení závisí na zvolených kritériích vyplývajících z účelu, pro který jej chceme využívat.⁶⁸ Ve 4. kapitole jsme zkoumali výdaje města Kolína na podporu PZI TPCA. Avšak **PZI TPCA svými důsledky ovlivnila podstatně širší území, než je samotné město Kolín**. Základním omezením při provádění

⁶⁶ MACHÁČEK, Jaroslav. *Úvod do prostorové ekonomie*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2008, s. 50.

⁶⁷ Např. geografická blízkost prudce se rozvíjejícího hl. m. Prahy, probíhající fáze hospodářského cyklu aj.

⁶⁸ MACHÁČEK, Jaroslav. *Úvod do prostorové ekonomie*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2008, s. 22.

regionální analýzy je **dostupnost statistických údajů** v nabídce ČSÚ a MPSV. **Jako "region Kolín" proto budeme rozumět okres Kolín** - územní statistickou jednotkou na úrovni LAU 1⁶⁹ (dříve NUTS 4), i přesto, že např. z hlediska zaměstnanosti závod TPCA pravděpodobně více ovlivňuje přilehlé části okresů Nymburk a Pardubice, než západ okresu Kolín. **Zvláštní pozornost bude věnována dopadům PZI TPCA na město Kolín.**

Okres Kolín leží ve východní části Středočeského kraje. Východní hranici tvoří okresy Hradec Králové a Pardubice. Na severu hraničí s okresem Nymburk, na západě s okresem Praha-východ, na jihu s Benešovem a Kutnou Horou. Svou rozlohou 744 km² zaujímá okres Kolín 8. místo ve Středočeském kraji a 6,8 % z jeho rozlohy. Okres má rovinný až mírně zvlněný reliéf, protéká jím řeka Labe. Z celkové výměry připadá 70 % na zemědělskou půdu, převážně ornou.

Okres Kolín se skládá z mikroregionů Kolín, Český Brod, Pečky, Kouřim a Týnec nad Labem. K 1. lednu 2007 náleželo do okresu 89 obcí. Z celkového počtu obcí má statut města 6 obcí. Okres Kolín představuje z hlediska počtu obyvatel středně velký okres. K 1. lednu 2008 na jeho území žilo 93 042 obyvatel⁷⁰, což je 7,7 % obyvatel kraje. Během roku 2007 bylo v okrese Kolín zaregistrováno 1 040 živě narozených dětí, což představuje 7,3 % z živě narozených v kraji. Okres má dlouhodobě aktivní migrační saldo.

K 31. prosinci 2008 bylo v rámci okresu evidováno 3 224 uchazečů o zaměstnání, což představuje registrovanou míru nezaměstnanosti 6,2 %. Okres Kolín patří v rámci kraje k okresům s vyšší mírou nezaměstnanosti, jež se přesto nachází pod celorepublikovým průměrem (podrobně viz kap. 6). Jedním z faktorů, které pozitivně ovlivňují zaměstnanost v okrese, je masivní příliv PZI do průmyslových zón Kolín-Ovčáry a Kolín-Štářalka v uplynulých letech. Průmysl se soustřeďuje do okresního města, které je současně významným železničním a silničním dopravním uzlem. Zemědělská výroba dlouhodobě stagnuje. Školství je v okrese zastoupeno sítí základních škol, učilišť a středních škol. Střední odborné vzdělání lze získat v 9 školách, střední všeobecné vzdělání v gymnáziích v Kolíně a Českém Brodě. Okresní město Kolín má soukromou vysokou školu, která

---

⁶⁹ LAU (**Local Administrative Units**) je systém vytvořený jednotně v EU pro podchycení územních struktur regionálního charakteru a pro potřeby statistiky regionů. Je tvořen úrovněmi LAU 1 (okresy) a LAU 2 (obce). LAU 1 od 1. 1. 2008 nahrazuje statistickou územní jednotku na úrovni NUTS 4.

⁷⁰ K 1. lednu 2007 došlo k zásadní změně velikosti okresu. Z původních 97 817 obyvatel klesl jejich počet na 91 154. S účinností od 1. ledna 2007 se zařazují obce Černé Voděrady, Jevany, Konojedy, Kostelec nad Černými Lesy, Kozojedy, Nučice, Oleška, Opolany, Prusice, Stříbrná Skalice, Štíhlice, Vlkančice, Výžerky a Vyžlovka z okresu Kolín do okresu Praha-východ. Současně se zařazuje obec Vrbová Lhota z okresu Kolín do okresu Nymburk a obce Choťovice, Pňov-Předhradí, Tatce a Žehuň se zařazují z okresu Nymburk do okresu Kolín.

zahájila činnost v roce 2003. Na území okresu se nachází řada míst, která uspokojí i náročné obdivovatele přírodních krás a historických památek. Libický luh je největším souvislým komplexem lužních lesů se sítí starých ramen na středočeském Labi. Centrum okresního města s gotickým chrámem sv. Bartoloměje, starým židovským hřbitovem a synagogou je zapsáno do seznamu městských památkových rezervací středních Čech.

Město Kolín se nachází ve východní části okresu, ve vzdálenosti 60 kilometrů od hl. m. Prahy. Rozprostírá se v úrodné polabské nížině, na obou březích řeky Labe. Jeho historie sahá do 13. století. Kolín je městem s rozvinutým průmyslem – zejména chemickým, potravinářským, strojírenským a polygrafickým. Je i důležitou železniční křižovatkou a obchodním přístavem. K 1. lednu 2008 měl Kolín 30 736 obyvatel. Průměrný věk obyvatel činil podle posledního sčítání lidu, domů a bytů (SLDB) 40,4 roku. Kolín má 10 městských částí, je obcí s rozšířenou působností a obcí s pověřeným obecním úřadem. Občanská vybavenost města odpovídá jeho velikosti a významu.

5.2 Příspěvek TPCA k hrubému regionálnímu produktu

Analogicky jako na úrovni národní ekonomiky, kde se **hospodářský vývoj** charakterizuje ukazatelem HDP, můžeme pro stejný účel sledovat na úrovni regionální ekonomiky **hrubý regionální produkt (HRP)**⁷¹. Vliv PZI TPCA na ekonomickou výkonnost okresu Kolín určíme sečtením příspěvků společnosti TPCA a jejich místních dodavatelů všech úrovní k HRP.

Můžeme přitom vycházet buď z produkční nebo důchodové metody výpočtu HDP. **Pomocí produkční metody** příspěvek TPCA a jejich dodavatelů k HRP vypočítáme sečtením všech jimi vytvořených přidaných hodnot a placených daní z výroby (DPH, cla), snížených o dotace na výrobky (pobídky).

Nejnižší územní jednotkou, pro kterou ČSÚ vypočítává HRP, jsou kraje. Hrubý odhad celkového HRP vytvořeného v okrese Kolín získáme tak, že HRP na jednoho obyvatele ve Středočeském kraji vynásobíme počtem obyvatel okresu Kolín. **Odhad HRP vytvořeného v okrese Kolín v roce 2007 je 30 mld. Kč.**

TPCA vykazala za rok 2007 **tržby ve výši 51,3 mld. Kč**. Podle statistiky MPO za rok 2006 představuje podíl účetní přidané hodnoty na tržbách za prodej výrobků a služeb v odvětví OKEČ 34 - Výroba motorových vozidel (kromě motocyklů), výroba přívěsů

---

⁷¹ Jinak též "regionální HDP".

a návěsů, ve firmách s více než tisíci zaměstnanci průměrně 19,3 %. Využijeme-li pro výpočet **přidané hodnoty vytvořené společností TPCA** tento údaj, její **odhadovaná výše za rok 2007 činí 9,9 mld. Kč**. Vzhledem k tomu, že se jedná o velmi hrubý odhad (jehož spolehlivost je omezená), zanedbáme ve výpočtu čisté daně (jejich výši neznáme a museli bychom je opět odhadnout). **Přidaná hodnota vytvořená společností TPCA představuje zhruba 1/3 odhadovaného HRP vytvořeného v okrese Kolín**. To nám dává dostatečnou představu o významu firmy TPCA v rámci ekonomiky regionu Kolín.

Dalším krokem je **započítání přidaných hodnot vytvořených u místních dodavatelů TPCA na všech úrovních**. O těchto dodavatelích však nemáme údaje, a další výpočty by již byly silně spekulativní. Musíme se tak spokojit s odhadem přidané hodnoty vytvořené společností TPCA s tím, že celková přidaná hodnota vytvořená díky PZI TPCA v okrese bude o něco **vyšší** (ne však příliš výrazně, protože většina dodavatelů TPCA není z okresu Kolín).

5.3 Tvorba podnikatelských příležitostí, přelévání technologických znalostí

Ke klíčovým faktorům, které formují potenciální účinky PZI v místě její lokalizace, patří **charakter a intenzita vazeb zahraniční firmy s místními firmami**. Rozvinutá dodavatelská základna byla jedním z hlavních důvodů, proč se TMC s PSA rozhodly investovat v ČR. TPCA uvádí, že 80 % objemu dílů, které nakupuje, je vyráběno v ČR. Jedinými dováženými díly jsou motory a převodovky. Problémem je, že **naprostou většinu zakázek od TPCA získali tradiční dodavatelé Toyoty a PSA, kteří přišli do PZKO společně s TPCA - Lear, NYK Logistics, Gefco a Toyota Tsusho** (což patrně souvisí s omezeným rozsahem autonomie společnosti TPCA ve struktuře jejích mateřských společností) **a velcí výrobci autodílů, kteří mají v ČR své továrny, ale jsou v rukou zahraničních vlastníků** (dohromady na 200 dodavatelů, např. Futaba Havlíčkův Brod, Valeo Rakovník, Denso Liberec, Peguform Liberec, Bosch České Budějovice). **Ryze české firmy dodávají TPCA pouze omezený sortiment jednoduchých dílů**.

Rozsah a charakter vazeb mezi zahraniční firmou (investorem) a místními podniky obecně záleží na relaci mezi technologickou úrovní produkce zahraniční firmy (PZI) a místních podniků. Bohužel se ukázalo, že **potenciální dodavatelé TPCA z Kolína a okolí nejsou schopni plnit náročné požadavky na množství i kvalitu dodávek**. **Kooperace místních firem s TPCA coby přímých dodavatelů dílů je proto omezená,**

nebo spíše vůbec neexistuje. Místní firmy mohou pravděpodobněji vstoupit do kooperace a realizovat dodávky dodavatelům TPCA první úrovně. Bohužel, konkrétní informace o struktuře svých dodavatelů TPCA neposkytuje.

Z výše uvedeného mj. vyplývá, že **dlouhodobé pozitivní efekty PZI TPCA pro regionální ekonomiku, jako je transfer technologií a know-how nebo efektivnějších forem managementu a organizace výroby do místních podniků, jsou naprosto minimální.** O vstupu místních dodavatelů do globálních produkčních řetězců nelze hovořit vůbec.

Jisté změny by mohly přijít po roce 2012, kdy TPCA plánuje zahájit produkci nového modelu. Při této příležitosti budou znovu vybírání všichni dodavatelé. Stávající dodavatelé však určitě budou mít zájem udržet si svou pozici, a proto stěží dojde k významnějšímu rozšíření kooperace TPCA s místními firmami.

O moc větší není ani zapojení místních dodavatelů služeb. TPCA potřebuje ostrahu objektů, zajištění úklidu a stravování, zajištění servisu pro výrobní linky a další služby. Samotný **Kolín však zatím není schopen nabídnout veškeré služby v dostatečné kvalitě a rozsahu,** a řadu služeb pro TPCA tak zajišťují pražské firmy či pobočky zahraničních společností sídlící v Praze. Filozofie společnosti je přitom taková, že pokud by existovaly dvě srovnatelné nabídky a jedna z nich byla místní, dostane právě ta přednost. TPCA vydává ročně na nákup služeb cca 1,5 mld. Kč. Např. úklidové služby v TPCA tak má na starosti pražská společnost ISS Facility Services, provoz závodní kantýny řeší ARAMARK, americká firma působící v ČR, a ostrahu objektu zajišťuje další pražská firma ABL.

R. Kňava, tiskový mluvčí TPCA, na můj přímý dotaz, co přinesla PZI TPCA místním podnikatelům, odpověděl: *"V této oblasti jsme očekávali větší aktivitu místních podnikatelů, aby se stali našimi dodavateli nepřímého materiálu a služeb. Bohužel míra využití místních podnikatelů je podle našeho názoru nízká. Překážkou je, že naše poptávka často neodpovídá nabídce místních firem."*⁷²

5.4 Zvyšování kvalifikace místní pracovní síly

PZI TPCA přinesla hlavně jednoduché montážní aktivity. Aktivity s vyšší technologickou a kvalifikační náročností jsou umístěny v centrálách či pobočkách

---

⁷² Pramen: Písemná odpověď tiskového mluvčího TPCA R. Kňavy na mé otázky ze dne 19. 12. 2008.

mateřských společností v zahraničí. **Možnost pozitivního vlivu PZI TPCA na zvyšování kvality lidských zdrojů - a tím na celkovou regionální konkurenceschopnost - se tak jeví jako značně omezená.** TPCA prostřednictvím svého tiskového mluvčího R. Kňavy tvrdí, že *"přínos PZI TPCA ke zvyšování kvalifikace místní pracovní síly je značný, neboť TPCA vyrábí podle systému TPS se všemi jeho aspekty, jako je např. logistický systém Just-in-time, jenž je v průmyslu velmi ceněn."*⁷³ Pracovníci z TPCA jsou podle R. Kňavy na trhu práce velmi žádaní. To může být pravda, důležité však je, že **tři čtvrtiny pracovníků TPCA jsou operátoři (dělníci) ve výrobě, kteří jsou pouze zaškoleni pro jimi aktuálně vykonávané úkony** - a toto "zvyšování kvalifikace" patrně nezakládá předpoklady pro budoucí růst prosperity regionu založený na znalostech. Navíc je třeba vzít v úvahu fakt, že kvůli zaměstnání v TPCA se do Kolína přistěhovaly stovky lidí z jiných (vysokou nezaměstnaností postižených) regionů, přičemž velká část z nich nemá ani středoškolské vzdělání s maturitou. Spíše tak můžeme hovořit o proměně Kolína v "dělnické město". Lepší možnosti pro zvyšování kvalifikace nabízí TPCA pracovníkům na pozicích specialistů a manažerům. Těch je však ve firmě relativně málo. Navíc není jasné, jaký podíl těchto pozic je skutečně obsazen lidmi z Kolína.

Logickým krokem TPCA ve snaze zlepšit situaci firmy v oblasti lidských zdrojů bylo **navázání spolupráce se školami.** Nejvíce pozornosti je věnováno středním technickým školám, které jsou považovány za hlavní zdroj možných budoucích zaměstnanců. Nejtěsněji TPCA spolupracuje s Integrovanou střední školou se strojním zaměřením v Kolíně, Střední průmyslovou školou v Kutné Hoře a Odborným automobilovým učilištěm v Čáslavi. TPCA chce z těchto škol získávat nové zaměstnance a proto se snaží prezentovat jako dobrý a perspektivní zaměstnavatel. Spolupráce probíhá formou exkurzí do závodu a stáží praktické přípravy. Vysokoškolským studentům firma poskytuje témata pro diplomové práce. **Společnost TPCA se rovněž zapojila do projektu IQ Auto,** který měl sladit výuku na vybraných středních a vyšších odborných školách s požadavky regionálních zaměstnavatelů a současně i jednotlivých sektorů průmyslu. Hlavním cílem projektu bylo vytvořit systém dalšího vzdělávání pedagogů tak, aby jejich příprava na vzdělávání a výcvik žáků a studentů byla v souladu s měnícími se požadavky zaměstnavatelů z průmyslu. K tomu bylo odborníky z firem v letech 2006 až 2008 zpracováno a přednášeno na 160 odborných seminářů. Do projektu se zapojilo 45 škol, tři desítky výrobců v automobilovém průmyslu a přibližně desítky pracovních úřadů.

---

⁷³ Pramen: Písemná odpověď tiskového mluvčího TPCA R. Kňavy na mé otázky ze dne 19. 12. 2008.

Spolupráce průmyslu se školami může být potenciálně prospěšná pro celé hospodářství. Podniky získají zaměstnance s požadovanou kvalifikací; ti pak budou v místě nakupovat zboží a odvádět daně. To platí i pro případ společnosti TPCA a region Kolín. **Možným rizikem je, že TPCA bude v regionu "vysávat" schopné absolventy technických škol, kterých je omezený počet, což poškodí místní firmy.** Z hlediska zvyšování kvalifikace místní pracovní síly je pozitivní, že při obsazování pozic ve výrobě TPCA spolupracuje s ÚP v Kolíně, který inzeruje pracovní příležitosti v automobilce a v případě potřeby doporučuje odpovídající rekvalifikační kurzy.

5.5 Příjmy do rozpočtu města Kolína

Jak bylo uvedeno v 1. kapitole, mezi pozitivní dopady PZI na ekonomiku hostitelské země (regionu) patří dodatečné daňové příjmy plynoucí do státního (územního) rozpočtu. **Z přítomnosti závodu TPCA však v současné době žádné dodatečné daňové příjmy do rozpočtu města Kolína neplynou.** Je to dáno jednak systémem přerozdělování výnosů daní v soustavě veřejných rozpočtů v ČR (upravuje zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům, ve znění pozdějších předpisů) a jednak faktem, že **závod TPCA leží v katastru obce Ovčáry.** Navíc, vzhledem k investiční pobídce udělené TPCA, firma po dobu 10ti let (do roku 2015) nemusí platit daň z příjmů.

K problému lokalizace závodu TPCA v katastru Ovčár: **Přestože náklady na vytvoření PZKO neslo město Kolín** (částečně je kryty dotace ze státního rozpočtu), zákonem stanovené **podíly na výnosech daní odváděných TPCA náleží, resp. budou po uplynutí daňových prázdnin pro TPCA náležet obci Ovčáry, neboť v jejím katastru automobilka stojí.** Týká se to těch druhů sdílených daní, u kterých tak stanoví zákon; v současné době se jedná pouze o podíl 1,5 % z celostátního výnosu daně z příjmu fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků alokovaný mezi obce podle poměru počtu zaměstnanců, kteří mají místo výkonu práce v dané obci, ku počtu zaměstnanců v ČR. Avšak pokud by se v budoucnu změnil zákon o rozpočtovém určení daní tak, že příslušný podíl na výnosech daní by se obcím přerozděloval podle výše odvedených daní či podle počtu zaměstnaných na jejich území, pak výnosy z daní, které odvádí, resp. bude v budoucnu odvádět TPCA, by putovaly právě do Ovčár. Do rozpočtu obce Ovčáry již nyní plyne celý výnos daně z nemovitostí, kterou TPCA odvádí (jedná se o svěřenou daň). "Vydělat" na PZI TPCA tak nakonec může především obec Ovčáry. Bohužel, **v době, kdy**

se o PZKO rozhodovalo, toto zřejmě nikoho z vedení města nenapadlo. Kolínští radní nyní usilují o připojení obce Ovčáry ke Kolínu výměnou za zřízení linky městské autobusové dopravy, zdravotního střediska a další výhody (to již ovčárečtí zastupitelé odmítli) nebo o změnu v katastru - Ovčáry by postoupily území s PZKO Kolínu a ten by za to dal Ovčárům jiné pozemky. K vyřešení pro město Kolín nepříznivé situace dosud nedošlo.

Nepřímo PZI TPCA ovlivnila příjmy rozpočtu města Kolína tím, že vyvolala **migraci pracovní síly do Kolína**, což v konečném efektu vedlo k **překročení hranice 30ti tisíc obyvatel** v roce 2006. Podle zákona obce dostávají různě vysoké příspěvky na hlavu podle počtu obyvatel.⁷⁴ Zákon je rozděluje do čtrnácti kategorií, přičemž platí: čím vyšší kategorie, tím větší příspěvek státu. **Tím, že Kolín překročil třicetitisícovou hranici, získal v roce 2007 ze státního rozpočtu o 10 mil. Kč více.** Dlužno podotknout, že Kolínská radnice motivovala nové občany, aby se ve městě trvale přihlásili, tisícikorunovým příspěvkem.

Přestože problém zadlužení města Kolína pro splnění závazků vůči investorům TMC a PSA byl podrobně popsán ve 4. kapitole, je vhodné i na tomto místě upozornit, že z fiskálního hlediska má projekt TPCA pro město Kolín velmi nepříznivý dopad.

5.6 Demonstrační efekt

Mezi pozitivními vlivy spojovanými s PZI TPCA je třeba zmínit demonstrační efekt. TMC a PSA jsou mezinárodně uznávané společnosti. Jestliže se rozhodly investovat v ČR, je to významný signál také pro ostatní investory, že ČR je dobrým místem pro investování. Bohužel pro region/město Kolín, vzhledem k nedostatku disponibilních pracovních sil v souvislosti s poptávkou ze strany TPCA se zde tento efekt neuplatnil. **Kromě TPCA a firem, které do Ovčár přišly s ní, dosud v PZKO nikdo jiný neinvestoval.** Město se zatím marně snaží přilákat zájemce do dosud volných sektorů zóny.

5.7 Ostatní dopady

Širší okruh pozitivních a negativních důsledků přílivu PZI TPCA pro region Kolín zahrnuje mnoho oblastí, jež nebyly uvedeny v 1. kapitole, neboť nejsou s PZI obecně spojovány. Tyto důsledky mohou posoudit z osobní zkušenosti, neboť v Kolíně žiji.

---

⁷⁴ § 4 odst. 2 zákona č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní.

Následuje rozbor dle mého názoru nejvýznamnějších "ostatních dopadů" PZI TPCA na rozvoj regionu/města Kolín.

5.7.1 Migrace za prací, zvýšení kupní síly obyvatel, nárůst kriminality

5.7.1.1 Migrace za prací⁷⁵

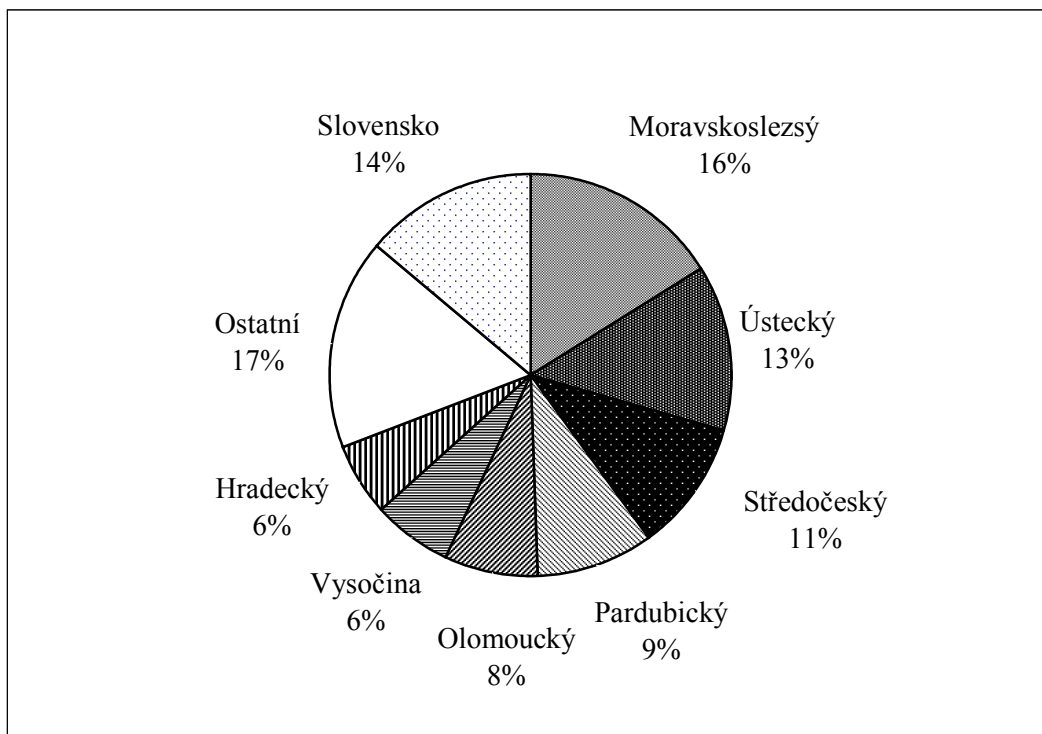
V této části zaměříme pozornost na **migraci pracovní síly, k níž došlo s přílivem PZI TPCA**. Již v době, kdy stát a město podepisovali dohodu s konsorciem TMC a PSA o výstavbě továrny u Kolína, **bylo jasné, že tři tisíce nových pracovníků s jistou kvalifikací se v regionu nenajde** (a že bude nutné provádět nábor až na severní Moravě). Personální ředitel TPCA Jan Doskočil v rozhovoru pro Český rozhlas k této věci uvedl: *"Proto také vláda přijala v roce 2002 rozhodnutí postavit tady oněch 850 bytů. To, že tady nebude dostatek lidí v regionu, to se vědělo už před tím, než se tady koplo do země."*⁷⁶ **V době spuštění provozu měla TPCA cca 1 800 (tj. 60 %) zaměstnanců z oblastí vzdálených 50 km a více továrny** (převážně ze severních Čech a severní Moravy). Většina z nich bydlela v Kolíně a okolí na ubytovnách. Tito zaměstnanci se v roce 2006 nastěhovali do nově dokončených bytů, jež postavilo město a mnoho z nich se současně v Kolíně přihlásilo k trvalému pobytu. Někteří zaměstnanci TPCA, kteří se přistěhovali do Kolína, s sebou přivedli své rodiny či partnery. Zastoupení krajů, ze kterých se nájemníci bytů v lokalitě Kasárna přistěhovali do Kolína, ukazuje graf 5.

---

⁷⁵ **Mechanický pohyb obyvatelstva** má buď podobu **migrace** nebo **dojížd'ky**. Migrací se rozumí **relativně trvalé přemístění jednotlivců či skupin, spojené se změnou trvalého bydliště**. Migraci dělíme na **trvalou, dočasnou a sezónní**. Dále se rozlišuje migrace **vnější** a **vnitřní**. Vnější migrace (mezistátní), podle směru buď **emigrace** (= vystěhování) nebo **imigrace** (= přistěhování), bývá motivována ekonomickými, politickými nebo náboženskými důvody. Vnitřní migrace (v rámci státu) má nejčastěji příčiny ekonomické (stěhování do oblastí s příznivějšími podmínkami - více pracovních příležitostí, možnost uplatnění kvalifikace, vyšší mzdy).

⁷⁶ Kolínská automobilka je z pohledu mateřských firem unikát. *Český rozhlas*. [online]. 2006 [cit. 2009-02-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.radio.cz/cz/clanek/76896>>

Graf 4 - Zastoupení krajů, odkud se nájemníci v lokalitě Kasárna přistěhovali do Kolína

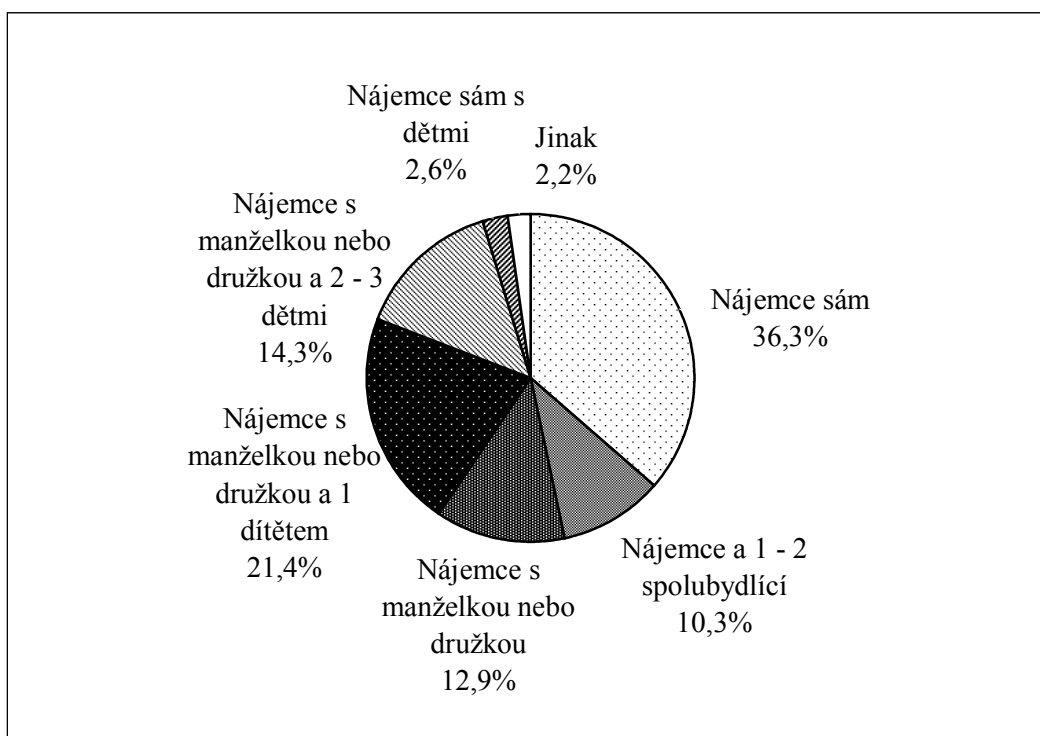
Zdroj: LUX, Martin a kol. *Analýza opatření bytové politiky směřujících k podpoře flexibility práce v ČR, 2. díl.* Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2006, s. 49. Vlastní úprava.

Jedná se převážně o osoby vyučené, svobodné, mladší než 29 let.⁷⁷ Obsazení bytů v lokalitě Kasárna podle složení domácnosti přibližuje graf 6.

⁷⁷ LUX, Martin a kol. *Analýza opatření bytové politiky směřujících k podpoře flexibility práce v ČR, 2. díl.* s. 46.

Graf 5 - Obsazení bytů v lokalitě Kasárna podle složení domácností

Zdroj: LUX, Martin a kol. *Analýza opatření bytové politiky směřujících k podpoře flexibility práce v ČR, 2. díl*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2006, s. 46. Vlastní úprava.

Jak ukázala sonda do názorů na bydlení a zaměstnání mezi nájemníky v lokalitě Kasárna, provedená v červenci 2006, 76 % z nich by rádo v Kolíně zůstalo dlouhodobě, 84 % si v Kolíně našlo dobré přátele a vytvořilo si tam již své zázemí. 52 % respondentů uvažovalo o výstavbě vlastního rodinného domku v Kolíně či jeho okolí.⁷⁸ V současné době TPCA uvádí, že **podíl jejích zaměstnanců bydlících do 30 km od závodu je 70 % a plná polovina bydlí v Kolíně**. Významnými regiony, ze kterých zaměstnanci TPCA dojíždějí, je Nymbursko a západní část okresu Pardubice.⁷⁹

V úhrnu let 2002 až 2006 vykázal okres Kolín pozitivní migrační saldo⁸⁰ 2 960 osob (celkem se do okresu přistěhovalo 9 957 obyvatel a vystěhovalo se 6 997 obyvatel).⁸¹ Na základě výše uvedených údajů o zaměstnancích TPCA **můžeme odhadovat počet**

⁷⁸ LUX, Martin a kol. *Analýza opatření bytové politiky směřujících k podpoře flexibility práce v ČR*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2006, s. 50.

⁷⁹ Pramen: Písemná odpověď tiskového mluvčího TPCA R. Kňavy na mé otázky ze dne 19. 12. 2008.

⁸⁰ **Migrační saldo** ("čistá migrace") vyjadřuje **rozdíl mezi počtem přistěhovalých a vystěhovalých** ve zkoumaném územním celku. Společně s přirozeným přírůstkem je základním údajem pro bilanci obyvatelstva. Převažuje-li počet přistěhovalých do územní jednotky nad počtem vystěhovalých, jde o pozitivní migrační saldo, tedy migrační růst (zisk).

⁸¹ ČSÚ - Vývoj vybraných ukazatelů v okrese KOLÍN v letech 2000 - 2007 [online]. 2009 [cit. 2009-01-30]. Dostupný z WWW: <http://www.czso.cz/xs/redakce.nsf/i/vyvoj_vybranych_ukazatelu_v_okrese_kolin_v letech_2000_2007>

osob, které se v návaznosti na lokalizaci PZI TPCA do Kolína v letech 2002 - 2006 přistěhovaly (včetně rodinných příslušníků), na min. 1 - 2 tis. To by znamenalo 1/3 až 2/3 migračního zisku celého okresu ve sledovaném období. Přesnější odhad nelze získat, protože chybí údaj, kolik z přistěhovalých zaměstnanců TPCA se v Kolíně skutečně přihlásilo k trvalému pobytu. Naše úvahy dále komplikuje fakt, že v TPCA byla v počátku **velmi vysoká fluktuace**, což činí celou situaci značně nepřehlednou. Někteří bývalí zaměstnanci TPCA mohli v Kolíně zůstat, jiní se vrátili do svých domovských regionů. V každém případě **PZI TPCA významně ovlivnila tok migrace v okrese a zejména ve městě Kolín, kde přispěla k překročení hranice 30ti tis. obyvatel.**

Migrace pracovní síly do Kolína má pro region řadu důsledků, a to jak pozitivních tak negativních. Jak uvádí Macháček⁸², migrace s sebou nese růst cen nemovitostí a výnosů z nemovitostí v cílovém regionu (pozitivní pro vlastníky, negativní pro zájemce). Může zde dojít k nadměrnému zastoupení určitých skupin (mladých lidí), což vyvolá potřebu zvýšení kapacity některých služeb. Rozšiřování kapacity v terciéru však následuje po migraci s jistým časovým posunem. Je proto třeba uvažovat náklady přetížení. Pokud dojde k narušení symetrie věkové struktury, může dojít za 30 – 40 let k situaci, že v regionu bude mnoho důchodců. Pozitivní pro region je, že migrace má multiplikační efekty: přísun kupní síly, růst poptávky po zboží, firmy zvyšují nabídku zboží a narůstají pracovní možnosti. Většinu těchto důsledků můžeme v Kolíně pozorovat již nyní a další se pravděpodobně projeví v budoucnu.

5.7.1.2 Zvýšení kupní síly obyvatel

Aktivní migrační saldo zvýšilo úroveň koupěschopné poptávky v Kolíně. Je jasné, že **noví obyvatelé potřebují někde bydlet, jíst, bavit se. Z přílivu PZI TPCA profitují kolínští obchodníci, podnikatelé v pohostinství a ubytování, dopravě (např. taxislužba) a některých dalších odvětvích.** Šéf místní hospodářské komory V. Kosina k tomu pro Profit uvedl: *"Neumím si představit lákavější příležitost pro ty, kteří v těchto oblastech podnikají."*⁸³ Pravdou ale je, že velký počet zaměstnanců TPCA, kteří za práci dojíždějí z jiných okresů nebo v Kolíně přechodně bydlí od neděle do čtvrtka a poté odjíždějí do místa svého původního (trvalého) bydliště, **realizuje svou spotřebu mimo Kolín.**

⁸² MACHÁČEK, Jaroslav. *Ekonomické souvislosti migrace*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2008, s. 6.

⁸³ Kolínští podnikatelé propásli šanci. *Profit*, 2007, roč. 9, č. 1, s. 15.

5.7.1.3 Kriminalita

Z pohledu kriminality se ukázala výstavba a provoz automobilky TPCA jako **velký problém pro město Kolín**. Jak vyplývá ze Zprávy o situaci v oblasti veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti ve městě Kolín v roce 2005 (dále "Zpráva")⁸⁴, v každodenní práci se zdejší policisté setkávají s oznámeními týkajícími se **trestné a přestupkové činnosti pachatelů, kteří jsou zaměstnanci TPCA**. S rozjezdem výroby v TPCA se do Kolína dostali **lidé z celé ČR i ze zahraničí**, přičemž část z nich má za sebou **kriminální minulost**. Protože postižené je hlavně město Kolín, zaměříme analýzu vlivu PZI TPCA na kriminalitu výlučně na jeho území.

Podle informací uvedených ve Zprávě Obvodní oddělení Policie ČR v Kolíně v roce 2005 zachytilo 1 342 trestných činů, což představuje 420 trestných činů na 10 tis. obyvatel. Toto číslo znamená, že kolínský útvar je nejzatíženějším v rámci Policie ČR správy Středočeského kraje. Nejdůležitějšími **kriminogenními faktory** v Kolíně jsou podle kolínských policistů kromě neexistence železničního oddělení Policie ČR v Kolíně hlavně **nárůst počtu obyvatel, PZKO a lokalita Kasárna, resp. vysoká fluktuace zaměstnanců TPCA a koncentrace dělníků a jejich rodin pracujících v TPCA**. Policie dále upozorňuje na skutečnost, že v automobilce jsou zaměstnáváni občané Slovenska a Polska, u kterých není přehled o jejich totožnosti, místě jejich pobytu nebo jejich kriminální minulosti. Právě cizinci, kteří přicestovali do Kolína za prací, jsou často zadržováni **v případech majetkové trestné činnosti**. Podle Zprávy se jedná o převážně občany Slovenska.

V poslední době Policie v Kolíně řeší značný počet případů, kdy pachatelé útočí na staré osoby. Většinou využívají různých lstí a záminek a poté z nich vylákají nebo jim odcizí peníze. Situaci komplikuje fakt, že Policii v Kolíně chybí celá pětina příslušníků. Pochybných lidí však podle všeho přibývá. Statistiky z roku 2006 a 2007 hovoří jasně: v teritoriu Obvodního oddělení Policie ČR Kolín došlo v roce 2006 k 1 373 trestným činům a o rok později již k 1 761 trestným činům (meziroční nárůst o 29 %).

Závěrem je možné říci, že **zvýšení kriminality patří mezi významné negativní důsledky přílivu PZI TPCA pro město Kolín**.

---

⁸⁴ Nejohroženějšími jsou staří lidé. *Kolínský Pres* [online]. 2006 [cit. 2009-02-10]. Dostupný z WWW: <<http://pres.kolin.cz/>>

5.7.2 Stimulace bytové výstavby, revitalizace areálu bývalých kasáren

S přílivem PZI TPCA došlo **k velkému nárůstu bytové výstavby a k celkovému rozhybání trhu s byty v Kolíně**. Profitovaly na tom stavební firmy jako např. Geosan Group, jejíž kolínský závod realizoval část stavby 851 bytů pro zaměstnance automobilky. V uplynulých čtyřech letech město Kolín postavilo kromě již zmíněných bytů pro potřebu firmy TPCA dalších 66 nových bytů v budově bývalého štábu, v Zengrově a Tovární ulici. Soukromí investoři postavili další desítky nových bytů v ulicích Chelčického (49 bytových jednotek), Třídvorská (80 bytových jednotek), Na Louži, u 4. základní školy či u Vodárny. Nové rodinné domy vznikají Na Spáence, Na Vinici a u Vodárny. Jako jednoznačně pozitivní lze hodnotit fakt, že v rámci plnění závazku města vůči investorům postavit byty pro zaměstnance automobilky **došlo k revitalizaci areálu bývalých kasáren, resp. k jeho přeměně na obytnou lokalitu s nákupními středisky TESCO a OBI**.

Tabulka 11 - Dokončené byty v okrese Kolín (2000 - 2007)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
<i>Dokončené byty celkem na 1000 obyvatel - ČR</i>	2,45	2,42	2,68	2,66	3,16	3,21	2,94	4,03
<i>Dokončené byty celkem na 1000 obyvatel - okres Kolín</i>	1,98	1,71	3,1	1,62	2,99	3,11	3,86	9,09
<i>Dokončené byty celkem – okres Kolín</i>	189	163	296	155	287	302	378	846

Zdroj: Portál Regionálních Informačních Servisů [online]. 2009 [cit. 2009-02-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.risy.cz/>>. Vlastní výpočty.

Vliv PZI TPCA na boom bytové výstavby v Kolíně je nesporný; nesmíme však zapomínat na jiný podstatný faktor: **celkový ekonomický rozmach regionu** v posledních letech, daný mj. jeho výhodnou polohou v blízkosti prudce se rozvíjejícího hl. m. Prahy. Růst stavební výroby **je obecně jedním ze znaků konjunktury**. K tomu je třeba připočítat ještě **demografický faktor**: Silné populační ročníky 70. let zakládají rodiny a potřebují vlastní bydlení. Vývoj počtu dokončených bytů za celý okres Kolín v letech 2000 - 2007 zachycuje tab. 10.

V důsledku zvýšení atraktivnosti kolínské oblasti a vzniku velké jednorázové poptávky zaměstnanců TPCA po bydlení **výrazně vzrostly ceny nemovitostí a zvýšilo se nájemné v Kolíně**. To je výhodné pro prodávající/nájemce a nevýhodné pro kupující/nájemníky. Jsou známy i případy, kdy se původní obyvatelé z města raději vystěhovali, než aby si při stávajících vysokých cenách v Kolíně pořídili nový byt nebo

platili nájem. Stejný efekt je nyní pozorovatelný v Moravskoslezském kraji a ve městě Ostrava, kde postavila svůj závod automobilka Hyundai.

5.7.3 Investice do dopravní infrastruktury

Po jednání s představiteli města Kolína přijala v květnu 2006 vláda ČR usnesení, v němž přiznává městu Kolín 278 mil. Kč na rekonstrukce místních komunikací⁸⁵. Město Kolín a jeho občané byli velmi zatíženi výstavbou PZKO a bytů pro zaměstnance TPCA. Provoz závodu nadále nepříznivě ovlivňuje dopravní situaci ve městě. Přestože z PZI TPCA má jistý prospěch celá Česká republika, především **město Kolín se muselo zadlužit a obětovat stav dopravní situace, infrastruktury a životního prostředí**. Proto Kolín požádal o pomoc stát. Za poskytnutou dotaci **město v letech 2006 a 2007 zrekonstruovalo celé Karlovo náměstí a 22 ulic**. Byla provedena rekonstrukce ulic Kovářská, Zámecká, Rubešova, Husova, Bezručova, Tyršova, Štítarská, U Nemocnice, Pražská, Vávrova, Okružní, Kmochova, Sokolská, Ke Hřišti, Prokopa Velikého, Jateční, Masarykova, Pod Vinicí, křižovatky Na Louži/Veltrubská a Podskalského nábřeží až k tenisovým kurtům.

Velký význam nejen pro závod TPCA a jeho dodavatele, ale i pro místní motoristy, mělo **vybudování přivaděčů č. II/125 a II/328 na dálnici D11**. Kvůli požadavku TPCA byla za 403 mil. Kč zrekonstruována silnice II/125 (ve směru od továrny k dálnici D11 u Poděbrad), která byla uvedena do provozu v červenci 2004 a silnice II/328 za 542 mil. Kč (ve směru od továrny k dálnici D11 u Žehuně), jež byla dokončena v říjnu 2005. Závazek státu vůči konsorciu TPCA výrazně urychlil stavbu úseku dálnice D11 mezi Žehuní a Chýští. Úsek, který umožňuje výrobnímu závodu TPCA hladký průběh výroby a logistiky automobilů a uvolnil dopravu v dopravně přetíženém městě Chlumeck nad Cidlinou, byl zprovozněn v prosinci 2005.

Provoz závodu TPCA si vyžádal **zavedení nových linek městské autobusové dopravy**. V současné době tvoří kolínskou MHD devět autobusových linek označených čísly 1 - 8 a 10. K automobilce zajíždí většina linek a linka 6 je přímo pro obsluhu továrny určena. Posílení provozu si vynutilo opatření několika dalších autobusů.

Zhodnocení dopadu výstavby a provozu továrny TPCA na dopravní situaci v regionu je věnována 7. kapitola.

---

⁸⁵ Usnesení vlády ČR č. 550 z května 2006, kterým vláda přiznala Kolínu 278 mil. Kč "na dokončení technické a dopravní infrastruktury".

5.8 TPCA jako partner v rozvoji Kolínska⁸⁶

Společnost TPCA veřejně deklaruje, že chce být **dobrým sousedem a partnerem hrajícím důležitou roli v ekonomickém a kulturním rozvoji Kolínska**. Již v roce 2002 započala spolupráce mezi TPCA a kolínskou nemocnicí, kdy TPCA věnovala nemocnici sponzorský dar ve výši 9 mil. Kč. Za tyto prostředky byl zakoupen kolonoskop, který slouží k vyšetřování tlustého střeva. V červnu 2004 věnovala TPCA nemocnici nový sanitní vůz v hodnotě 830 tis. Kč. V červenci roku 2005 převzali kolínští hasiči od TPCA nový hasičský vůz v hodnotě 9,5 mil. Kč. V prosinci 2005 byla v Kolíně slavnostně otevřena nová vyhřívaná lávka přes Labe, která spojuje historickou část města se čtvrtí Zálabí. Unikátní visutý most, zavěšený odlehčenými táhly, měří na délku 157 metrů. Na stavbu přispěla TPCA částkou 8 mil. Kč. V roce 2008 TPCA darovala 5 milionů na rekonstrukci mateřské školy Bezručova. Školské zařízení díky rekonstrukci mohlo přijmout o téměř 80 dětí více. TPCA finančně podporuje kolínský basketbalový klub hrající nejvyšší basketbalovou ligu. 15. prosince 2008 TPCA uspořádala na kolínském Karlově náměstí Vánoční den s řadou hudebních vystoupení, který si nenechalo ujít téměř 7 tisíc obyvatel Kolína.

Většinu filantropických aktivit zaměřených zejména na podporu rozvoje regionu TPCA uskutečňuje ve spolupráci s Nadací Partnerství prostřednictvím grantového programu Partnerství pro Kolínsko. Podpora TPCA zahrnuje především: společenské akce v regionu (mezi nejznámější patří hudební festival Kmochův Kolín), bezpečnou a ekologickou dopravu (např. instalace radarů v okolních obcích, stavba cyklistických stezek, pěších promenád nebo naučných stezek), dětská hřiště a veřejná prostranství, vzdělávání (TPCA mj. platí základním školám lektory francouzštiny a japonštiny). Dosud TPCA regionu věnovala přes 50 mil. Kč.

Již v roce 2004 TPCA uspořádala **Municipální projekt**, jenž byl určen městům a obcím v kolínském regionu, kterým TPCA nabídla možnost spolufinancování projektů na zlepšení životního prostředí, podporu kulturních a sportovních aktivit nebo čerpání prostředků na údržbu a provoz kulturních památek. Do grantového programu bylo přihláшено celkem 24 projektů, ze kterých komise TPCA vybrala těchto pět, mezi něž rozdělila celkem 2 050 tis. Kč: stavba mostku přes Hluboký potok ve Veltrubech, oprava

---

⁸⁶ Pramenem, který jsem využil pro vypracování této kapitoly, byly výhradně tiskové zprávy vydávané společností TPCA, jež jsou dostupné z WWW: <<http://www.tpca.cz/cz/media/tiskove-zpravy>>.

památek v Jestřábí Lhotě, vybudování autobusových zastávek v Opolanech, sportovní hřiště ve Velkém Oseku a dětské hřiště v Sánech.

Od roku 2005 nese grantový program název **Partnerství pro Kolínsko** a jeho hlavním mottem je širší zapojení veřejnosti. TPCA uvádí, že cílem programu je přispět k udržitelnému rozvoji Kolínska, rovnováze jeho ekonomického, sociálního i ekologického rozměru a k většímu zapojení občanů do tvorby prostředí v obcích. Program financuje TPCA a administruje jej Nadace partnerství. **Mezi jednotlivé projekty je každoročně rozděleno na 4 mil. Kč.** Žadatelé o grant mohou být obce, nadace, občanská sdružení a neziskové organizace. **Grant je určen nejen na investiční projekty, ale i na vzdělávací, kulturní, sportovní a ekologické projekty.** Vítězné projekty vybírá devítičlenná komise složená ze zástupců TPCA, regionu a neziskových organizací. Minimální výše grantu je 50 tis. Kč, v případě žákovských projektů 20 tis. Kč. Maximální výše je 800 tis. Kč. Grant může představovat maximálně 80 % celkových nákladů projektu. V roce 2005 bylo vybráno 14 projektů. Patřilo mezi ně např. vybudování cyklostezky v obci Veltruby, obnova historické úzkorozchodné řepařské drážky u Kolína, letní tábor pro děti ze sociálně slabých rodin, podpora osobní asistence pro seniory či zakoupení cyklistické výbavy pro lidi s mentálním postižením. V rámci druhého ročníku grantového programu Partnerství pro Kolínsko bylo vybráno 18 projektů, mezi jinými např. vytvoření naučných stezek a dětských hřišť.

V roce 2007 komise složená ze zástupců TPCA, samosprávy regionu a neziskových organizací vybírala z celkového počtu 91 zaslaných projektů. Největší počet žadatelů oslovila nová kategorie „Podpora vzdělávání“, do níž se přihlásilo 41 uchazečů o příspěvek. Mezi další oblasti podpory patřila tradičně bezpečná doprava, rekultivace veřejných prostranství a podpora kulturního dědictví regionu. Podařilo se financovat např. výstavbu posledních úseků cyklistické stezky Veltruby – Hradištko, rekonstrukci technické památky Řepařská drážka či vytvoření učebny a materiálů pro výuku angličtiny dětí s poruchou učení a mentálním postižením.

V roce 2008 byl kladen důraz na oblast bezpečné dopravy, podporu vzdělávání a volnočasové aktivity a ochranu životního prostředí. Komise tentokrát vybrala z celkového počtu 94 projektů 21 úspěšných žadatelů. TPCA tak podpořila např. výstavbu chodníku pro bezpečnost chodců, výstavbu další cyklostezky, dětské hřiště v keltském stylu, pokračování obnovy řepařské drážky, záchranu historické lipové aleje, kvalitnější vzdělávání na řadě škol a několik ekologických projektů.

Je třeba ocenit, že společnost TPCA finančně podporuje rozvoj regionu, avšak současně musíme tuto pomoc poměřovat s náklady města Kolína a státu, které si přilákání této PZI vyžádalo, resp. s pobídkami, jež firma obdržela. Tak se ukazuje, že TPCA není tak "velkorysá", jak by se na první pohled mohlo zdát. TPCA se chová pragmaticky: finančními "dary" kompenzuje negativní dopady provozu své továrny na okolní obce a zlepšuje si svou image.

5.9 Vliv PZI TPCA na rozvoj regionu Kolín - shrnutí

Vzhledem k velkému tematickému rozsahu 5. kapitoly je na místě provést shrnutí získaných poznatků a vyvodit závěr. **Pozitivními efekty PZI TPCA pro region Kolín z pohledu krátkodobé perspektivy jsou zvýšení HRP, zvýšení kupní síly obyvatel, stimulace bytové výstavby či realizace investic do dopravní infrastruktury.** Z hlediska dlouhodobé perspektivy je **efekt PZI TPCA pro region sporný**, především z důvodu, že tato PZI přinesla hlavně **jednoduché montážní aktivity** a mateřské společnosti TMC a PSA ani v budoucnosti **neplánují umístit v Kolíně aktivity s vyšší kvalifikační náročností** (jde o klasickou montovnu). **Kooperace místních firem s TPCA je velmi omezená.** Z hlediska dlouhodobého pohledu se budou pozitivní důsledky PZI TPCA postupně snižovat a **významnější roli pravděpodobně začnou hrát důsledky negativní.** Ty nejvíce pocítí **město Kolín**, které bude ještě léta **splácet úvěry**, které si vzalo na stavbu PZKO a bytů pro TPCA, a bude mu **zbývat méně prostředků na vlastní rozvoj** (viz 4. kapitola). Mnoho pochybných lidí, kteří se do Kolína přistěhovali kvůli práci v TPCA, může ve městě páchat **trestnou činnost**. Pozitivní důsledky přílivu PZI TPCA pro region jsou do značné míry **kompenzovány negativními efekty**, které zejména v případě města Kolína mohou v konečném účtování převládnout. Mnoho na tom nezmění ani grantový program TPCA na podporu rozvoje regionu.

6. Vliv PZI TPCA na trh práce v okrese Kolín

Dopad na trh práce, tj. na zaměstnanost, produktivitu práce a mzdy, patří mezi nejvýznamnější a nejvíce sledované efekty PZI TPCA v regionu Kolín. Proto je jeho analýze věnována samostatná kapitola. Využity jsou mj. metoda prostorového a časového srovnávání, vztahová analýza a statistické metody. V úvodní části jsou vymezeny dále používané pojmy a ukazatele trhu práce. Druhá část přibližuje situaci na trhu práce v okrese Kolín. Poté, jako třetí část, následuje vlastní analýza dopadu PZI TPCA na trh práce v okrese Kolín, provedená s využitím dat z měsíčních a čtvrtletních statistik nezaměstnanosti MPSV, ročních zpráv České národní banky (ČNB) o PZI, statistik trhu práce ČSÚ a dokumentu "Zpráva o situaci na trhu práce v okrese Kolín", každoročně zpracovávaného Úřadem práce (ÚP) v Kolíně. Výsledky analýzy jsou následně promítnuty do celkového zhodnocení důsledků přílivu PZI TPCA pro region Kolín v Závěru diplomové práce.

6.1 Pojmy a ukazatele trhu práce⁸⁷

Zaměstnaní jsou všechny osoby 15leté a starší, které během referenčního týdne příslušely do následujících kategorií: (1) placení zaměstnaní, (2) zaměstnaní ve vlastním podniku. Pro účely zjišťování je pojem práce interpretován jako práce alespoň po dobu jedné hodiny v referenčním týdnu.

Nezaměstnaní jsou všechny osoby 15leté a starší, které ve sledovaném období souběžně splňovaly dále uvedené tři podmínky: (1) nebyly zaměstnané, (2) hledaly aktivně práci, (3) byly připraveny k nástupu do práce. počet zaměstnaných

$$\text{Míra ekonomické aktivity} = \frac{\text{pracovní síla}^*}{\text{počet všech osob 15letých a starších}} \times 100 [\%]$$

* počet zaměstnaných a nezaměstnaných

$$\text{Míra zaměstnanosti} = \frac{\text{počet zaměstnaných}}{\text{počet všech osob 15letých a starších}} \times 100 [\%]$$

$$\text{Míra nezaměstnanosti} = \frac{\text{počet nezaměstnaných}}{\text{pracovní síla}} \times 100 [\%]$$

⁸⁷ Pramen: ČSÚ - Metodické popisy ukazatelů VŠPS [online]. 2009 [cit. 2009-02-15]. Dostupný z WWW: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/zam_vsps>

Neumístění uchazeči o zaměstnání jsou občané, kteří nejsou v pracovním nebo obdobném vztahu k zaměstnavateli ani nevykonávají samostatnou výdělečnou činnost, a kteří požádali ÚP o zprostředkování vhodného zaměstnání.

Dosažitelní neumístění uchazeči o zaměstnání jsou uchazeči o zaměstnání, kteří mohou bezprostředně nastoupit do zaměstnání při nabídce vhodného pracovního místa, tj. evidovaní nezaměstnaní, kteří nemají žádnou objektivní překážku pro přijetí zaměstnání.

$$\text{Registrovaná míra nezaměstnanosti} = \frac{\text{počet zaměstnaných*} + \text{počet pracujících cizinců**} + \text{počet dosažitelných neumístěných uchazečů o zaměstnání}}{\text{počet dosažitelných neumístěných uchazečů o zaměstnání}}$$

* Zdrojem dat je Výběrové šetření pracovních sil (VŠPS), které provádí ČSÚ kontinuálně v náhodně vybraném vzorku domácností a je zaměřené na zjišťování ekonomického postavení obyvatelstva na území celé republiky.

** Zdrojem dat jsou evidence MPSV a MPO.

Údaje o počtu zaměstnaných jsou počítány jako klouzavé průměry za posledních 12 měsíců. Do konce 2. čtvrtletí 2004 publikovalo MPSV **míru registrované nezaměstnanosti podle staré metodiky**. Dle této metodiky je registrovaná míra nezaměstnanosti podíl, kde čítec tvoří počet registrovaných neumístěných uchazečů o zaměstnání, jmenovatel tvoří součet zaměstnaných z VŠPS a registrovaných neumístěných uchazečů o zaměstnání.

6.2 Situace na trhu práce v okrese Kolín

Následující kapitola si klade za cíl stručně přiblížit aktuální situaci na trhu práce v okrese Kolín. Vychází především z každoročně publikované Zprávy o situaci na trhu práce v okrese Kolín⁸⁸ a z měsíčních a čtvrtletních statistik nezaměstnanosti MPSV, odkud jsou rovněž převzaty prezentované číselné údaje.

6.2.1 Odvětvová charakteristika regionální ekonomiky

V ekonomické struktuře okresu Kolín nalezneme širokou škálu různých odvětví, z nichž některá zde mají dlouhou tradici a jiná jsou naopak zastoupena nově. Z hlediska zaměstnanosti je nejvýznamnější podíl **průmyslu (automobilového, elektrotechnického, chemického a polygrafického), stavebnictví, zemědělství a dále různých odvětví sektoru služeb - dopravy, zdravotnictví aj.** Za posledních několik let došlo **k obrovskému rozvoji automobilového průmyslu**, zejména díky přílivu PZI TPCA. Negativní stránkou tohoto fenoménu je **riziko ztráty diversifikace** - a tedy vyšší míra

---

⁸⁸ Zpráva o situaci na trhu práce v okrese Kolín. Kolín: ÚP v Kolíně, 2004 - 2007.

specializace regionální ekonomiky, což může vést ke snížení vnitřní stability, odolnosti pokud jde o změny vnějšího ekonomického prostředí a větší senzitivitě vůči působení mimoekonomických faktorů.⁸⁹

6.2.2 Vliv geografické polohy na trh práce

Malá vzdálenost hlavního města Prahy významně ovlivňuje trh práce v okrese Kolín. Podle údajů z posledního sčítání lidu, domů a bytů z roku 2001 vyjíždí z regionu za zaměstnáním cca 12 tis. občanů (z toho 8 tis. právě do Prahy) a naopak 5,5 tis. občanů z jiných regionů dojíždí za prací na Kolínsko. Vzhledem k vývoji na trhu práce v okrese Kolín v posledních letech, kdy došlo k vytvoření velkého počtu nových pracovních míst v nově budovaných průmyslových závodech, lze předpokládat, že počet osob dojíždějících za prací do okresu je v současné době podstatně vyšší.

6.2.3 Ekonomické subjekty

Na konci roku 2007 bylo v okrese Kolín celkem 2 076 zaměstnavatelů (z toho 243 se stavem nad 25 zaměstnanců). Podle převažující činnosti zaujímají největší podíl odvětví průmyslu a stavebnictví (okolo 15 %), maloobchod (12 %) a zemědělství (6 %).

Podle zjištění ÚP v Kolíně působilo v okrese **ke dni 31. 12. 2006 celkem 78 subjektů se zahraniční majetkovou účastí, které zaměstnávaly 7 688 osob.** Ve firmách se zahraniční účastí tak pracovalo cca 18 % zaměstnaných v regionu. Lze předpokládat, že vzhledem k přílivu PZI do Kolína je v roce 2009 podíl zaměstnaných v podnicích se zahraniční účastí v okrese Kolín **vyšší.**

Přehled nejvýznamnějších zaměstnavatelů v okrese Kolín poskytuje tab 12. Řada firem v okrese patří mezi úspěšné exportéry.

---

⁸⁹ MACHÁČEK, Jaroslav. *Úvod do prostorové ekonomie*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2008, s. 27.

Tabulka 12 - Nejvýznamnější zaměstnavatelé v okrese Kolín (stav k 31. 12. 2007)

Alco Controls, spol. s r.o.
Alltub Central Europe a.s.
Česká pošta, s.p.
Elmech a.s.
Hügli Food s.r.o.
Ingersoll-Rand Equipment Manufacturing Czech Republic s.r.o.
Kopos Kolín a.s.
Lear Corporation Electrical and Electronics s.r.o.
Lonza Biotec s.r.o.
Lučební závody Draslovka, a.s.
Marker CZ s.r.o.
Město KOLÍN
Mimo v.o.s.
NYK Logistics(Czech Republic) s.r.o.
Obchodní tiskárny, a.s. Kolín
Oblastní nemocnice Kolín a.s., nemocnice Středočeského kraje
PARAMO a.s.
SPEL s.r.o. Kolín
Telefónica O2 Czech Republic, a.s.
THERMO KING CZECH REPUBLIC, s.r.o.
Toyota Peugeot Citroën Automobile Czech s.r.o.
ZPA Pečky, a.s.

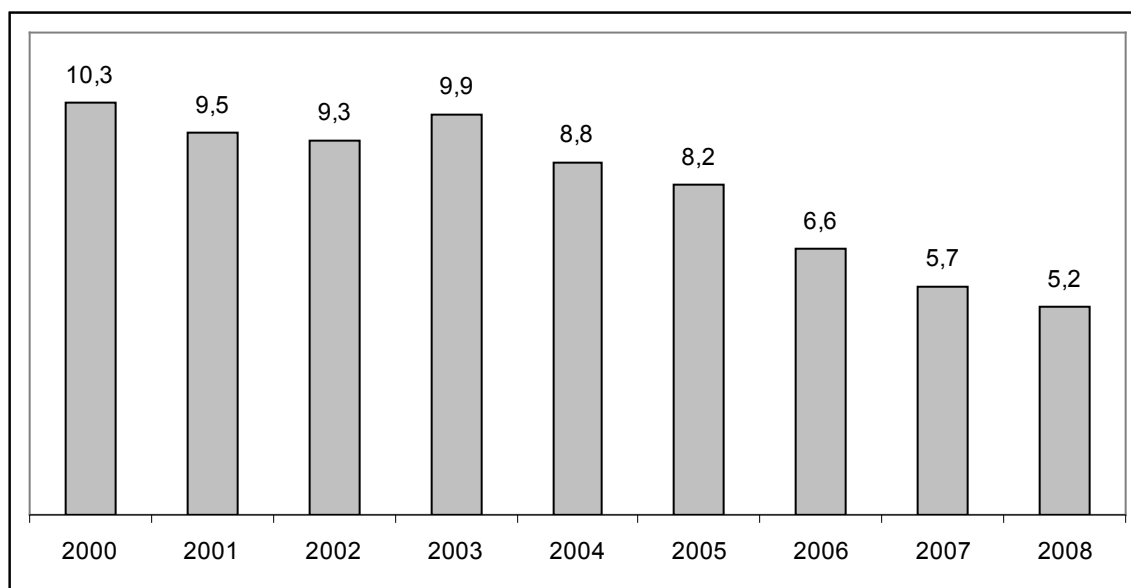
Zdroj: *Zpráva o situaci na trhu práce v roce 2007 v okrese Kolín*. Kolín: ÚP v Kolíně, 2008.

6.2.4 Nezaměstnanost

Ke dni 31. 12. 2008 bylo v evidenci ÚP v Kolíně celkem 3 224 uchazečů o zaměstnání (1 725 žen a 1 499 mužů). **Míra nezaměstnanosti⁹⁰ v okrese Kolín činila 6,2 %** a nadále se tak nacházela pod celorepublikovým průměrem. Značný příliv PZI v minulých letech příznivě spoluutvářel trh práce v okrese Kolín. Vzhledem k tomu, že velké firmy jako TPCA již ukončily hlavní fázi nábory zaměstnanců a dosáhly plné výrobní kapacity, počet uchazečů o zaměstnání se v průběhu roku 2008 snižoval pomaleji než v předchozích dvou letech. Negativní trend ve vývoji počtu nezaměstnaných lze očekávat v souvislosti s očekávanou ekonomickou recesí v roce 2009.

⁹⁰ "Mírou nezaměstnanosti" budeme rozumět registrovanou míru nezaměstnanosti (dle metodiky MPSV).

Graf 6 - Vývoj průměrné míry nezaměstnanosti v okrese Kolín (v %)

Zdroj: *Zpráva o situaci na trhu práce v okrese Kolín*. Kolín: ÚP v Kolíně, 2004 - 2007. Vlastní úprava.

V průběhu roku 2008 bylo nově registrováno 6 359 uchazečů, naopak vyřazeno z evidence bylo 6 053 uchazečů. Dynamika měsíčních změn v roce 2008 byla ve srovnání s předchozími roky výrazně nižší vlivem **ukončení náborů ve velkých firmách, které v předchozích letech významně navyšovaly stavy zaměstnanců.**

Rozložení uchazečů o zaměstnání podle věku je v okrese Kolín poměrně vyrovnané. Podle čtvrtletní statistiky nezaměstnanosti MPSV patřili k 31. 12. 2008 do nejvíce problémové skupiny uchazeči ve věku 50-59 let, kteří již obtížně nacházejí uplatnění (25 % uchazečů), 30-34 let, nejčastěji matky s malými dětmi (13,3 % uchazečů) a 20-24 let, tj. absolventi škol bez praxe (12,6 % uchazečů).

Razantní **pokles míry nezaměstnanosti v okrese Kolín v letech 2006 a 2007** se pozitivně promítl do všech kategorií dosaženého vzdělání uchazečů. V absolutním vyjádření byl nejvýznamnější pokles počtu evidovaných uchazečů se základním a středně-odborným vzděláním, jenž souvisel se zprovozněním řady nových firem v průmyslových zónách a růstem stavební výroby. Přesto - s ohledem na značnou poptávku na trhu práce po pracovnících v dělnických profesích (zámečníci, kovo-obráběči, svářeči aj.) **je zarážející trvale vysoký podíl vyučených uchazečů - plných 38 %** (k 31. 12. 2008). Podíl osob se základním vzděláním představoval 29,7 %, tzn. téměř třetinu všech uchazečů.

Tak jako v celé ČR, je i v okrese Kolín trvalým problémem **vysoký podíl dlouhodobě nezaměstnaných**. K 31. 12. 2008 ÚP v Kolíně evidoval celkem 688 uchazečů v kategorii evidovaných déle než 9 měsíců, což představovalo 21 % všech evidovaných uchazečů. Pouze každý čtvrtý dlouhodobě nezaměstnaný je přitom starší než 50 let. Většina dlouhodobě evidovaných má pouze základní vzdělání. Tito občané nesplňují kvalifikační požadavky firem, navíc o práci často ani nemají zájem a s ÚP nespolupracují.

Nejnižší míra nezaměstnanosti v okrese Kolín je tradičně na Českobrodsku a Kolínsku, nejvyšší je v mikroregionu Týnec nad Labem - zemědělské oblasti s nižším zastoupením ostatních odvětví. Nejnižší míra nezaměstnanosti v okrese byla k 31. 12. 2008 v obci Veletov (2,5 %), nejvyšší pak v obci Masojedy (15,4 %). V samotném Kolíně míra nezaměstnanosti dosahovala 6,3 %.

6.2.5 Volná pracovní místa

V průběhu roku 2008 (2007) bylo na ÚP v Kolíně hlášeno 4 820 (4 914) nových pracovních míst, zrušeno/obsazeno bylo 5 214 (4 698) míst. Průmyslový charakter regionu determinuje poptávku po pracovních silách. **Převažuje poptávka po profesích řazených v KZAM 7 – kvalifikovaní dělníci, KZAM 8 – obsluha strojů a zařízení a KZAM 9 – pomocní a nekvalifikovaní pracovníci**, jež musí být částečně uspokojována mimo okres Kolín. Mohutný rozvoj průmyslu a nárůst stavební činnosti pomohly nalézt uplatnění a tím snížit počet evidovaných osob v KZAM 9 o cca 900 lidí během let 2006 - 2007. Počty hlášených nových pracovních míst v kategoriích, kde je požadována nejvyšší kvalifikace (KZAM 1 – 3), jsou naopak minimální. Důvodem může být i fakt, že firmy hledající kvalifikované odborníky často využívají služeb personálních agentur, které jim hledají pracovníky „na míru“. Přesto je zřejmé, že **regionální ekonomická struktura není optimální a směřuje k příliš velké specializaci s dominací zpracovatelského průmyslu**.

Tabulka 13 - Poptávka po uchazečích o zaměstnání v okrese Kolín dle KZAM

KZAM	Stav abs. k 31.12. 2006	Stav abs. k 31.12. 2007
tř. 1 – Zákonodárci, vedoucí a řídicí pracovníci	9	10
tř. 2 – Vědečtí a odborní duševní pracovníci	36	20
tř. 3 – Techničtí, zdravotničtí, pedagogičtí pracovníci a pracovníci v příbuzných oborech	90	79
tř. 4 – Nižší administrativní pracovníci (úředníci)	41	36
tř. 5 – Provozní pracovníci ve službách a obchodě	110	69
tř. 6 – Kvalifikovaní dělníci v zemědělství, lesnictví a v příbuzných oborech	5	9
tř. 7 – Řemeslníci a kvalifikovaní výrobci, zpracovatelé, opraváři	305	155
tř. 8 – Obsluha strojů a zařízení	101	189
tř. 9 – Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	79	410
tř. 0 – Příslušníci armády	0	0
celkem	776	977

Pozn.: Údaje za rok 2008 nebyly v době zpracování této práce k dispozici.

Zdroj: Zpráva o situaci na trhu práce v okrese Kolín. Kolín: ÚP v Kolíně, 2007 - 2008.

6.2.6 Zaměstnávání cizinců

V roce 2008 pokračoval nárůst počtu cizinců pracujících v okrese Kolín. Celkem zde bylo k 31. 12. 2008 zaměstnáno 3 451 cizinců, z toho 2 042 občanů zemí EU/EHP a Švýcarska. Počet pracovních povolení cizinců dosáhl 1 085, což představovalo meziroční nárůst o 13 %.

Tabulka 14 - Cizinci zaměstnaní v okrese Kolín podle země původu (stav k 31. 12. 2007)

Stát	Počet cizinců
Slovensko	1 396
Ukrajina	693
Polsko	443
Vietnam	158
Tádžikistán	98
ostatní	381
celkem	3 169

Zdroj: Zpráva o situaci na trhu práce v roce 2007 v okrese Kolín. Kolín: ÚP v Kolíně, 2008.

Značný **nárůst počtu zaměstnaných cizinců** z Východu ukazuje **na aktuální nedostatek pracovníků v některých profesích, resp. na neochotu místních obyvatel přijmout málo kvalifikovanou práci s nízkým platovým ohodnocením**, jež se často pohybuje jen těsně nad úrovní minimální mzdy. Tomu odpovídá i charakteristika cizinců zaměstnaných v okrese: 54 % z nich absolvovalo pouze základní (praktickou) školu a podle hlavních tříd klasifikace zaměstnání (KZAM) byli nejčastěji zaměstnání jako pomocní a nekvalifikovaní pracovníci (tř. 9) a jako obsluha strojů a zařízení (tř. 8) - celkem 72 %. Dle odvětví (OKEČ) celých 61 % cizinců pracovalo ve zpracovatelském průmyslu a 16 % ve stavebnictví (údaje k 31. 12. 2007).

Ve světle posledních zpráv o dopadech **světové finanční krize**, jež na sklonku roku 2008 citelně zasáhla i ČR, lze očekávat podstatné **snížení počtu zaměstnaných cizinců** a návrat ke stavu před boomem v letech 2006 - 2007, neboť tito tzv. agenturní zaměstnanci bývají v případě snižování stavů zaměstnanců ve většině firem propouštěni jako první.

6.3 Vliv PZI TPCA na trh práce v okrese Kolín

V předchozí části jsme se seznámili se situací na trhu práce v okrese Kolín. Nyní je možné přistoupit k analýze důsledků přílivu PZI TPCA na tento trh práce. Postupně bude zkoumán vliv na zaměstnanost, produktivitu práce a mzdy.

6.3.1 Zaměstnanost

Nejprve je třeba učinit několik poznámek k použitým metodám zkoumání. Základní otázka zní: Jak změřit dopady přílivu PZI na zaměstnanost v určitém regionu? Pro nalezení odpovědi potřebujeme umět odhadnout **úroveň regionální zaměstnanosti v případě, pokud by k přílivu PZI nedošlo**.

Spokojíme-li se se zjednodušenou metodou (a tedy málo spolehlivými výsledky), můžeme **srovnávat vývoj zaměstnanosti v určitém regionu před a po přílivu PZI**. Takové srovnání ale dává smysl jen v tom případě, že bez přílivu PZI by se situace v daném regionu za sledované období nezměnila (což je krajně nepravděpodobné). Další využívaný postup je **vyčíslení pracovních míst vytvořených danou PZI** včetně pracovních míst u navazujících domácích odběratelů a dodavatelů. Nedostatkem tohoto postupu je, že ignoruje pracovní místa, která by vznikla, pokud by k přílivu dané PZI nedošlo.

Kvalitnější výsledky dává **srovnání vývoje zaměstnanosti v regionu s PZI před a po jejím přílivu s vývojem za stejné období ve srovnatelných regionech bez PZI**. Jak upozorňuje Jurajda⁹¹, tato metoda tzv. rozdílu v rozdílech (difference-in-differences analysis) je v mezinárodním výzkumu velmi populární. Použití této metody v ČR ilustruje práce M. Dingy⁹².

Struktura kapitoly 6.3.1 je následující: Nejprve je provedeno vyčíslení pracovních míst vytvořených díky PZI TPCA přímo i nepřímo v okrese Kolín (6.3.1.1). Poté je provedena analýza vlivu PZI na míru nezaměstnanosti na úrovni 76ti okresů ČR (6.3.1.2), přičemž je vyslovena hypotéza o vlivu PZI TPCA na vývoj míry nezaměstnanosti v okrese Kolín. Tato hypotéza je následně testována (6.3.1.3). Další dílčí analýza se týká vlivu PZI na počet VPM na úrovni 76ti okresů ČR (6.3.1.4) - a analogicky jako v předchozím případě je testována hypotéza o vlivu PZI TPCA na počet VPM v okrese Kolín (6.3.1.5). Na konci kapitoly je na základě získaných poznatků vysloven závěr o vlivu PZI TPCA na zaměstnanost v okrese Kolín (6.3.1.6).

6.3.1.1 Tvorba nových pracovních míst

Vytvoření velkého počtu nových pracovních míst patří mezi nejvíce zdůrazňované efekty PZI TPCA. TPCA zahájila nábor zaměstnanců v květnu 2003. Postupně byly obsazovány řídicí pozice manažerů a inženýrů, posléze pozice specialistů a *Group Leaders* (mistrů), dále pak místa *Team Leaders* (předáků) a nakonec *Team Members* (operátorů). 1. září 2004 nastoupil do TPCA tisíc zaměstnanců. Rok nato byl naplněn **cílový stav 3 tis. zaměstnanců**. Z toho mělo podle původního plánu být 2 319 dělníků.

Představu o významu PZI TPCA pro trh práce v okrese Kolín získáme jednoduchým porovnáním: **počet nově vytvořených pracovních míst v TPCA a v dodavatelských firmách z okresu je cca 5 tisíc**, stav celkové zaměstnanosti (zaměstnanost u firem všech velikostních kategorií + OSVČ) v okrese Kolín k 31. 12. 2007 byl 43 317 osob. Zhruba **každý devátý pracující v okrese Kolín je zaměstnán v TPCA nebo ve firmě na TPCA závislé**.

Je ale třeba připomenout, co bylo již uvedeno v kap. 5, že **v roce 2005 byl podíl zaměstnanců TPCA z kolínské oblasti (tj. zhruba do 30 km od továrny) pouze okolo 40 %**. Ve snaze získat potřebný počet zaměstnanců TPCA uspořádala masivní náborovou

⁹¹ JURAJDA, Štěpán. Lákadlo, nebo bonus? *Euro*, 2008, roč. 10, č. 18, s. 74.

⁹² DINGA, Marán. *The Impact of Territorially Concentrated FDI on Local Labor Markets: Evidence from the Czech Republic*. Praha: CERGE-EI, 2008.

kampaň na Ostravsku, Mostecku, Teplicku, Chebsku a dalších místech s vysokou mírou nezaměstnanosti. Pro zaměstnance z těchto regionů TPCA připravila Program podpory mobility, který zahrnoval možnost získat bydlení v nájemném bytu, příspěvek na ubytovnu a příspěvek na náklady zaměstnance spojené s přestěhováním. Bohužel není k dispozici odhad, **kolik pracovních míst v okrese v důsledku přílivu PZI TPCA nebylo vytvořeno nebo zaniklo** (viz vytěsňování méně efektivních domácích firem z trhu, kap. 1) .

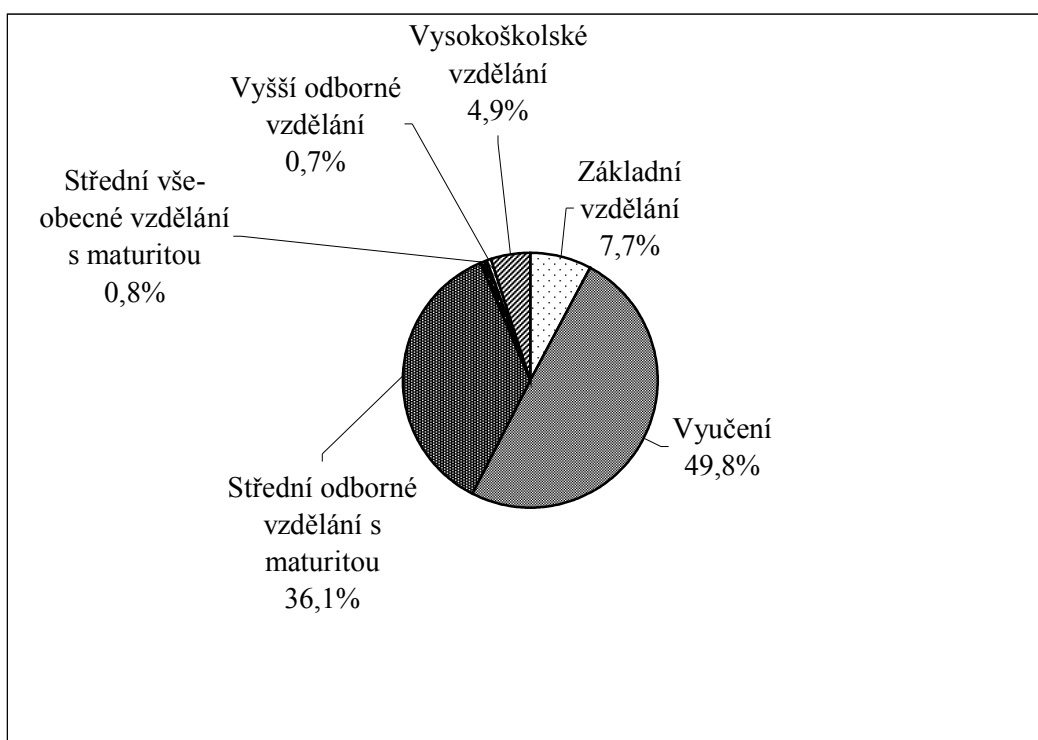
V současné době má TPCA více než 3 500 zaměstnanců, tzn. o 500 víc, než byl ohlášený záměr. Z toho je zhruba 300 agenturních pracovníků, většinou Vietnamci, Slováci a Poláci (TPCA má zaměstnance 17ti různých národností: největší skupinu tvoří 150 dělníků z Vietnamu; z mateřských zemí společnosti - Japonska a Francie - je zde pouze 20, resp. 9 manažerů).⁹³ Přičteme-li zhruba **1 500 pracovních míst u dodavatelů** (mj. ve firmách Lear, Gefco, Toyota Tsusho a NYK Logistics), dojdeme **k sumě 5 tisíc nově vytvořených pracovních míst díky PZI TPCA.**

Z hlediska kvalifikační skladby se ve struktuře pracovníků TPCA převážně uplatňují zaměstnanci vyučení a se středním vzděláním s maturitou. Je to dáno tím, že plné tři čtvrtiny z 3,5 tis. zaměstnanců TPCA pracují ve výrobě, tzn. převážně v dělnických profesích. Zhruba 8 % zaměstnanců TPCA, pracujících na manažerských pozicích a jako specialisté, má vysokoškolské vzdělání. Skladbu zaměstnanců TPCA podle nejvyššího dosaženého vzdělání zachycuje graf 7.

---

⁹³ On - line rozhovor s Vadimem Petrovem, manažerem pro lidské zdroje automobilky TPCA. Kolínský deník [online]. 15.1.2009 [cit. 2009-02-30]. Dostupný z WWW: <http://kolinsky.denik.cz/online_rozhovory/online_petrov.html>

Graf 7 - Skladba zaměstnanců TPCA podle nejvyššího dosaženého vzdělání

Zdroj: LUX, Martin a kol. *Analýza opatření bytové politiky směřujících k podpoře flexibility práce v ČR, 2. díl*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2006, s. 47.

Od struktury vytvořených pracovních míst se do značné míry odvíjí také věková skladba zaměstnanců a podíl žen v TPCA. **Průměrný věk zaměstnanců automobilky je pouhých 27 let, podíl žen je 22 %.**⁹⁴ Je to dáno tím, že **práce operátorů (dělníků) ve výrobních provozech je těžká, a nemůže ji dělat každý v kterémkoliv věku.** Přitom jde nejen o náročnost fyzickou (vysoké pracovní tempo, nevhodná pracovní poloha, dlouhé směny), ale i psychickou (krátký čas na jednotlivé úkony, jež se neustále opakují, špatné mezilidské vztahy na pracovišti, zejména v linii nadřizený - podřízený, stresující prostředí továrny; to vše ještě umocňuje vysoká fluktuace zaměstnanců). U méně odolných jedinců může práce na montážní lince vést ke zdravotním problémům (diagnóza opotřebení z nadměrného jednostranného namáhání). Dalším **limitujícím faktorem je skutečnost, že v Kolíně a jeho okolí je obtížnější možnost získání finančně dostupného bydlení;** bytová výstavba v lokalitách Kasárna a U vodárny nespĺnila zcela očekávání a zřejmě nevytváří optimální podmínky pro přestěhování celých rodin, příp. pro založení rodiny (malometrážní byty, vysoké nájemné). **Práce v dělnických profesích v TPCA je tak**

⁹⁴ LUX, Martin a kol. *Analýza opatření bytové politiky směřujících k podpoře flexibility práce v ČR, 2. díl*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2006, s. 46.

zajímavá hlavně pro svobodné mladé lidi bez možnosti uplatnění, kteří bydlí u rodičů.

Nezanedbatelné množství pracovních příležitostí vzniklo díky PZI TPCA nepřímo. V letech 2002 až 2006 bylo zapotřebí stovek dělníků **na stavbách (PZKO, byty)**, jež - kromě jiných firem - prováděl kolínský závod společnosti Geosan Group. Příležitosti pro regionální firmy - a logicky prostor pro vznik dalších pracovních míst - se nabízejí **při zajišťování ostrahy objektů, úklidu a stravování, servisu pro výrobní linky a dalších služeb pro TPCA.** Jak ale bylo uvedeno v 5. kapitole, tyto příležitosti nebyly kolínskými firmami plně využity. Kromě toho **PZI TPCA nepřímo přispěla ke vzniku stovek nových pracovních míst v obchodu, dopravě, pohostinství a ubytování a řadě dalších odvětví v Kolíně.** Jen v hypermarketu Tesco, který byl otevřen poblíž nového sídliště Kasárna, našlo zaměstnání 180 lidí.

6.3.1.2 PZI a nezaměstnanost - regionální pohled (obecně)

Jak ve své práci ukazuje Janáček⁹⁵, **na makroekonomické úrovni nelze prokázat žádný pozitivní vztah mezi intenzitou přílivu PZI a vývojem zaměstnanosti, resp. snížením míry nezaměstnanosti.** Vývoj nezaměstnanosti v ČR byl a je určován zejména strukturálními faktory a aktuální fází hospodářského cyklu. PZI na ni podle Janáčka nemají vliv.

Nás v této práci zajímá, **zda PZI pozitivně ovlivňují zaměstnanost, resp. zda snižují nezaměstnanost na lokální úrovni.** Proto se pokusím statisticky prokázat nebo vyvrátit existenci předpokládaného pozitivního vztahu mezi přílivem (zásobou) PZI a mírou nezaměstnanosti na úrovni jednotlivých okresů ČR.

Tabulka 15 - Korelace mezi relativní zásobou PZI a mírou nezaměstnanosti na úrovni okresů ČR

	<i>Korelační koeficient</i>
Relativní zásoba PZI a míra nezaměstnanosti	-0,19

Zdroj: vlastní výpočet na základě dat v příloze D.

Těsnost závislosti mezi relativní zásobou PZI a mírou nezaměstnanosti na úrovni 76ti okresů ČR zjistíme, když vypočítáme **korelační koeficient.** Data použitá pro výpočet obsahuje tabulka v příloze D. Míra nezaměstnanosti se vztahuje ke konci třetího čtvrtletí

⁹⁵ JANÁČEK, Kamil. Zahraniční investice a trh práce [online]. 2006 [cit. 2009-02-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.cepin.cz/cze/prednaska.php?ID=666&PHPSESSID=aada7f3f99c3d799199b9fbfc4389c60>>

2008. Relativní zásoba PZI se vztahuje ke konci roku 2006 (poslední dostupné údaje), což dává dostatečný časový prostor, aby se efekt PZI mohl projevit. **Vypočítaná hodnota korelačního koeficientu -0,19 naznačuje, že pozitivní vztah mezi PZI a snížením míry nezaměstnanosti nelze prokázat ani na úrovni jednotlivých okresů.** Data nepotvrzují očekávání, že okresy s vyšší zásobou PZI by měly vykazovat nižší nezaměstnanost.

Tabulka 16 - Korelace mezi relativní zásobou PZI a změnou míry nezaměstnanosti na úrovni okresů ČR

	<i>Korelační koeficient</i>
Relativní zásoba PZI a změna míry nezaměstnanosti	
za 12 měsíců	0,04
za 24 měsíců	0,14
za 36 měsíců	0,17

Zdroj: vlastní výpočet na základě dat v příloze D.

Obdobně je **velice slabá korelace mezi zásobou PZI a vývojem míry nezaměstnanosti**, konkrétně změnou míry nezaměstnanosti v procentních bodech za 12, 24 a 36 měsíců.

Možná vysvětlení, proč obvyklému tvrzení o pozitivním vlivu PZI na snižování nezaměstnanosti (je již jedno, zda na regionální či celostátní úrovni) neodpovídají empirická data, nabízejí ve svých pracích Janáček⁹⁶ či Zamrazilová⁹⁷. Stručně je můžeme shrnout takto: PZI jsou dvojího druhu (členění podle kritéria způsobu vstupu, viz 1. kapitola). Za prvé jde o **akviziční investice**, které **mají minimálně v první fázi pracovně úsporný efekt**. Zahraniční investoři zvyšují produktivitu v získaných podnicích (organizačními změnami, investicemi šetřícími práci apod.). Důsledkem toho jsou **úspory pracovních sil**. Druhou skupinou PZI jsou investice "na zelené louce". Intuitivně bychom očekávali, že vedou k tvorbě nových pracovních míst, a tedy ke zvyšování zaměstnanosti. Ale i jejich vliv na snižování nezaměstnanosti je nejednoznačný. **Výstavba nové kapacity je v některých případech doprovázena zánikem slabších místních konkurentů nebo (častěji) "vysáváním" kvalifikovaných pracovníků ze stávajících podniků** ("head hunting" vůči místním firmám), viz kap. 1. Proto mají často i tyto PZI na zaměstnanost neutrální, a někde dokonce i negativní vliv (v ČR typicky příchod velkých nadnárodních maloobchodních řetězců, které plošně vytěsnilo mnoho malých prodejců).

⁹⁶ JANÁČEK, Kamil. Zahraniční investice a trh práce [online]. 2006 [cit. 2009-02-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.cepin.cz/cze/prednaska.php?ID=666&PHPSESSID=aada7f3f99c3d799199b9fbfc4389c60>>

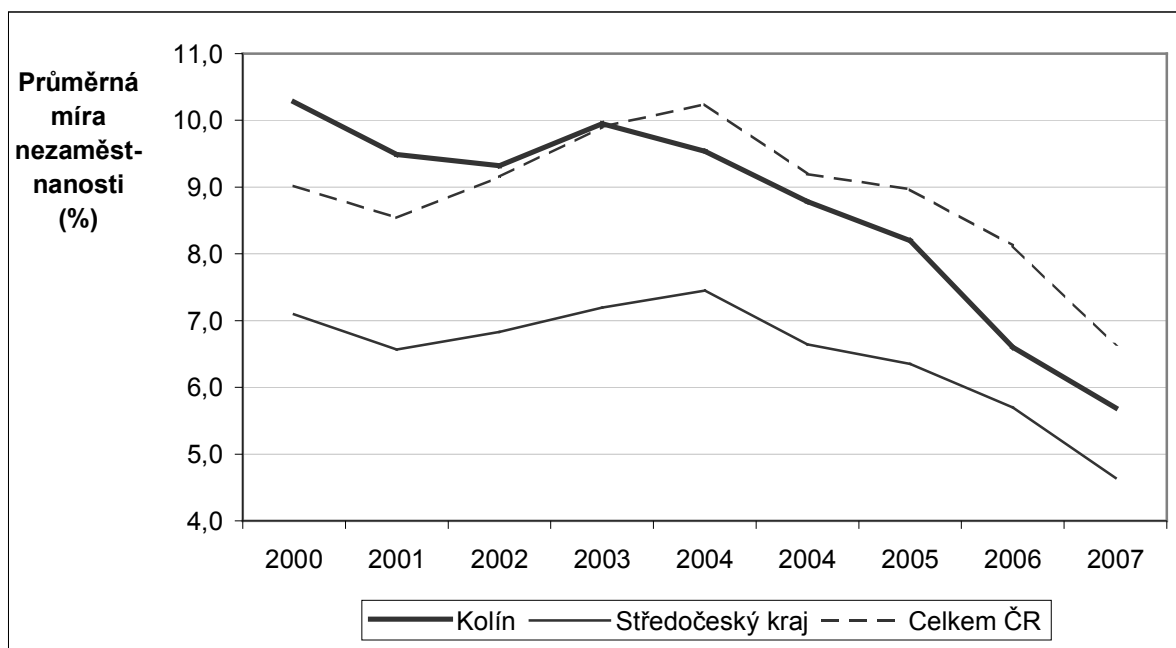
⁹⁷ ZAMRAZILOVÁ, Eva. *Přímé zahraniční investice v ČR: makroekonomické souvislosti*. Praha: Centrum ekonomických studií VŠEM, 2006, s. 22.

Celkově lze vyslovit závěr, že **pozitivní efekt PZI v podobě tvorby nových pracovních míst je prakticky kompenzován efekty na úsporu pracovní síly**. PZI tak nejsou zdrojem přírůstku zaměstnanosti. Pochopitelně různé efekty PZI na trh práce působí s různou intenzitou v různých časových úsecích a v jednotlivých odvětvích.

6.3.1.3 Vliv PZI TPCA na snížení míry nezaměstnanosti v okrese Kolín

V této kapitole budeme zkoumat **vliv PZI TPCA na snížení míry nezaměstnanosti v okrese Kolín**. Výpočtem korelačních koeficientů v předcházející kapitole jsme získali cennou informaci, že na úrovni okresů ČR prakticky neexistuje vztah mezi zásobou PZI a mírou nezaměstnanosti. Data nepotvrdila očekávání, že okresy s vyšší zásobou PZI by měly vykazovat nižší nezaměstnanost. Můžeme proto vyslovit **hypotézu, že příliv PZI TPCA neměl vliv na vývoj míry nezaměstnanosti v okrese Kolín**. Závěr této kapitoly její pravdivost potvrdí nebo vyvrátí.

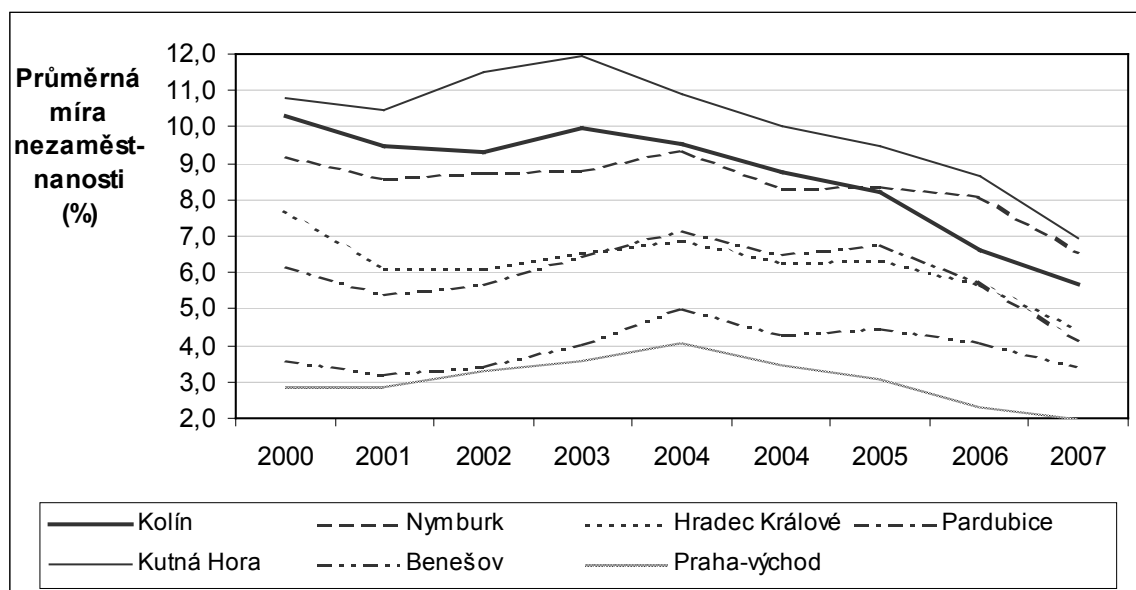
Graf 8 - Vývoj míry nezaměstnanosti v okrese Kolín, ve Středočeském kraji a v ČR

Zdroj: MPSV - Časové řady, Průměrná míra nezaměstnanosti od roku 1997 [online]. 2009 [cit. 2009-02-01]. Dostupný z WWW: <http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/casove_rady>. Vlastní úprava.

Graf 8 ukazuje, že v letech 2003 až 2006 se průměrná míra nezaměstnanosti v okrese Kolín snižovala mírně rychlejším tempem než v celém Středočeském kraji, resp. v celé ČR.

Graf 9 - Vývoj míry nezaměstnanosti v okrese Kolín a v sousedních okresech - srovnání

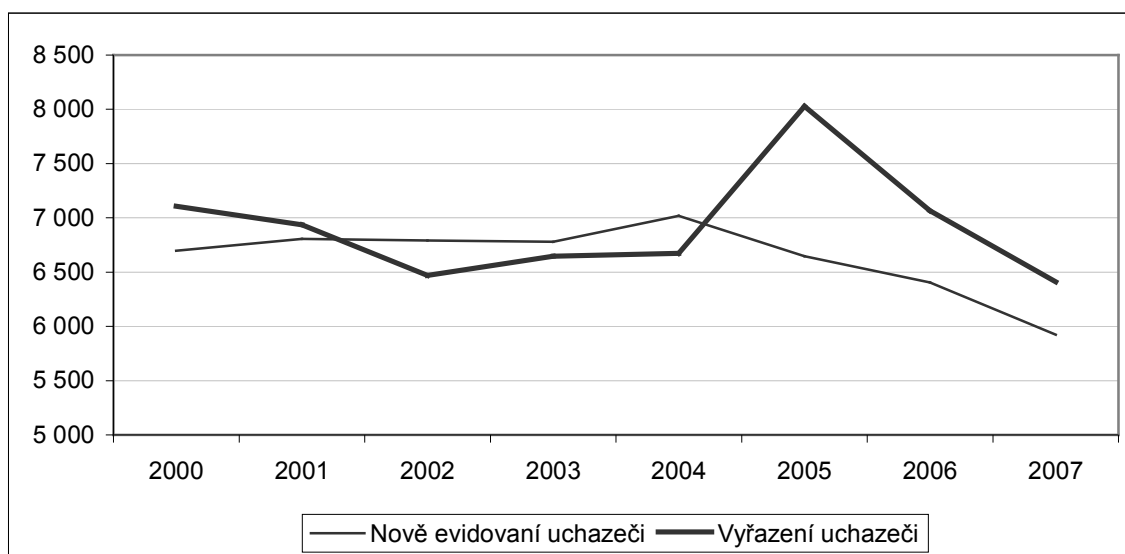
Zdroj: MPSV - Časové řady, Průměrná míra nezaměstnanosti od roku 1997 [online]. 2009 [cit. 2009-02-01]. Dostupný z WWW: <http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/casove_rady>. Vlastní úprava.

Graf 9 nabízí srovnání vývoje průměrné míry nezaměstnanosti v okrese Kolín a v sousedních okresech. **Před rokem 2003, tj. než začala automobilka TPCA přijímat zaměstnance,** byl ze srovnávaných okresů v tempu snižování míry nezaměstnanosti nejméně úspěšný okres Hradec Králové. **Kolín zaznamenal druhý největší pokles, byl však také okrese s druhou nejvyšší mírou nezaměstnanosti.**

Mezi léty 2003 až 2006, kdy TPCA naplňovala cílový stav zaměstnanců, došlo k největšímu snížení průměrné míry nezaměstnanosti ze sledovaných okresů v okrese **Kolín (o 4,6 p. b.)**, okrese s druhým nejvyšším poklesem průměrné míry nezaměstnanosti byla Kutná Hora (o 3,8 p. b.). Vzhledem k tomu, že ze srovnávaných okresů byl **Kolín příjemcem největší jednorázové PZI (TPCA), lze usuzovat na pozitivní vliv této PZI na snížení míry okresní nezaměstnanosti ve sledovaném období.** Je pravděpodobné, že velká nabídka pracovních příležitostí v TPCA pomohla snížit nezaměstnanost i v sousedních okresech. Na základě pouhého srovnání vývoje míry nezaměstnanosti v Kolíně a v sousedních okresech nicméně nemůžeme získat uspokojivou odpověď na otázku, jak by se vyvíjela situace na trhu práce v okrese Kolín, resp. **o kolik by se snížila nezaměstnanost, pokud by zde konsorcium TMC a PSA svůj závod nepostavilo.**

Za významným snížením míry nezaměstnanosti v okrese Kolín - tak jako v celé ČR - je třeba vidět především vysokou dynamiku hospodářského růstu v předchozích letech - vrcholu hospodářského cyklu česká ekonomika dosáhla v roce 2007. **Přičítat snížení okresní nezaměstnanosti hlavně/výlučně PZI TPCA** (což se samozřejmě nabízí) **by bylo zřejmě nesprávné**. Pro objektivní odhadnutí dopadu PZI TPCA na míru okresní nezaměstnanosti je nutné **odfiltrovat "celkové trendy"**. Tento požadavek splňuje studie M. Dingy, založená na metodě rozdílů v rozdílech. Dinga za pomoci regresního modelu vypočítal, že díky PZI TPCA došlo ke snížení míry nezaměstnanosti v okrese Kolín v letech 2003 - 2006 o 2,7 p. b., což v absolutním vyjádření odpovídá počtu více než 1 200 osob. Za poklesem míry nezaměstnanosti byla přitom podle něj vyšší míra odlivu z nezaměstnanosti kratší než 9 měsíců (pravděpodobnost odlivu z nezaměstnanosti u dlouhodobě nezaměstnaných zůstala nezměněná). Naproti tomu, zjištěný dopad PZI TPCA na příliv nezaměstnaných je statisticky nevýznamný.⁹⁸

Graf 10 - Toky nezaměstnanosti v okrese Kolín

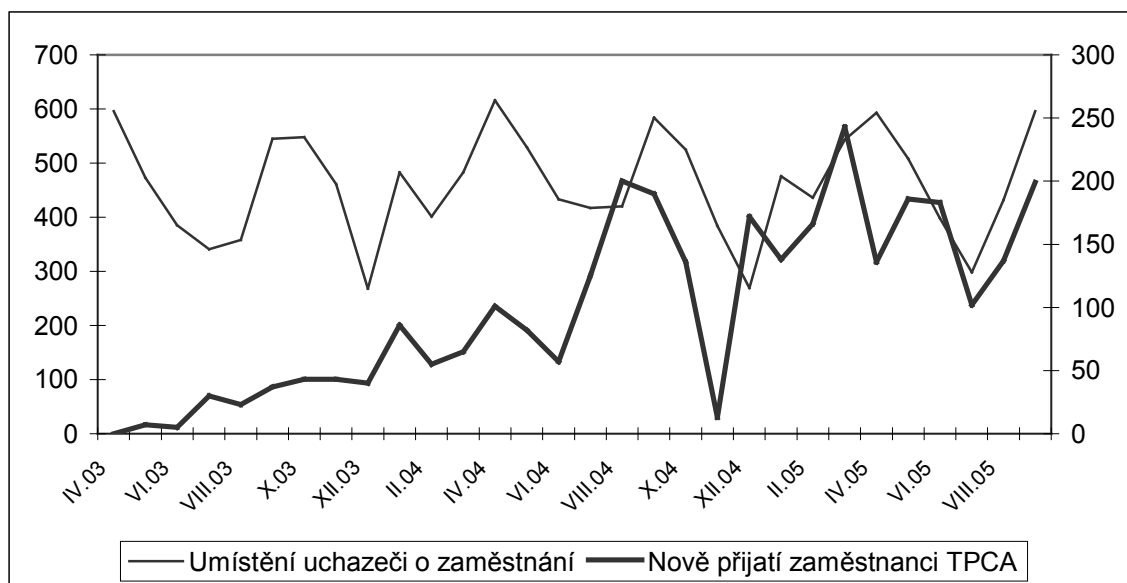
Zdroj: *Zpráva o situaci na trhu práce v okrese Kolín*. Kolín: ÚP v Kolíně, 2004 - 2008. Vlastní úprava.

S výše uvedenými poznatky koresponduje graf 10 znázorňující toky nezaměstnanosti v okrese Kolín (v roční evidenci). Vidíme **zvýšení odlivu z nezaměstnanosti v letech 2004 - 2005, tedy v době, kdy kulminoval nábor pracovníků v TPCA**. Souvislost vývoje odlivu z nezaměstnanosti a nábory zaměstnanců v TPCA dobře ilustruje graf 11.

⁹⁸ DINGA, Marán. *The Impact of Territorially Concentrated FDI on Local Labor Markets: Evidence from the Czech Republic*. Praha: CERGE-EI, 2008, s. 22-24.

Graf 11 - Umístění uchazeči o zaměstnání v okrese Kolín, nově přijatí zaměstnanci TPCA (měsíční evidence, duben 2003 - září 2005)

Zdroj: MPSV - Měsíční statistika nezaměstnanosti [online]. 2009 [cit. 2009-02-10]. Dostupný z WWW: <<http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/mes>> a TPCA - Tiskové zprávy [online]. 2009 [cit. 2009-02-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.tpca.cz/cz/media/tiskove-zpravy>>. Vlastní úprava.

Ačkoli v kap. 6.3.1.2 vypočítaná hodnota korelačního koeficientu neprokázala pozitivní vztah mezi PZI a snížením míry nezaměstnanosti na úrovni jednotlivých okresů ČR, závěry analýzy dat z okresu Kolín svědčí o tom, že **souvislost mezi přílivem PZI TPCA a snížením okresní míry nezaměstnanosti existuje. Hypotézu, že PZI TPCA neovlivnila vývoj nezaměstnanosti v okrese Kolín, zamítáme.** Rozhodující argument ve prospěch tvrzení, že příliv PZI TPCA přispěl ke snížení okresní nezaměstnanosti v Kolíně, poskytuje srovnání vývoje nezaměstnanosti v okrese Kolín a v sousedních okresech před a po přílivu PZI TPCA. Po přílivu PZI TPCA se míra nezaměstnanosti nejvíce snížila v okrese Kolín. **Pozitivní efekt PZI TPCA v podobě vytvoření nových pracovních míst (ať přímých či nepřímých), jenž je typický pro investice "na zelené louce", zřejmě nakonec převážil negativní dopady, jako je omezování činnosti či zánik stávajících firem v důsledku "vysávání" místního pracovního trhu či ztráta zájmu potenciálních investorů o investování v regionu kvůli nedostatečné nabídce pracovní síly.** Myslím si, že údaj o snížení míry nezaměstnanosti v okrese Kolín vlivem PZI TPCA, který uvádí ve své studii Dinga (2,7 p. b.), můžeme - a to i vzhledem k výše provedenému meziokresnímu srovnání vývoje průměrné nezaměstnanosti - považovat za směrodatný. Závěr je, že

vlivem PZI TPCA došlo ke snížení míry nezaměstnanosti v okrese Kolín zhruba o 2 až 3 p. b.

Nakonec je na místě kriticky poznamenat, že kdyby v PZKO nepostavilo svůj závod konsorcium TMC a PSA, **s velkou pravděpodobností by v této atraktivní lokalitě investoval jiný zahraniční investor.** Ten by zde mohl vytvořit **větší počet pracovních příležitostí pro místní středoškolsky/vysokoškolsky vzdělané obyvatele namísto tisíců dělnických míst, která přinesla TPCA,** a jež se ani zdaleka nepodařilo obsadit lidmi z regionu.

6.3.1.4 PZI a volná pracovní místa - regionální pohled (obecně)

Tabulka 17 - Korelace mezi zásobou PZI a počtem VPM na úrovni okresů ČR

	<i>Korelační koeficient</i>
Zásoba PZI a počet volných pracovních míst	0,61

Zdroj: vlastní výpočet na základě dat v příloze D.

Souvislost mezi relativní zásobou PZI a mírou nezaměstnanosti na úrovni okresů téměř neexistuje; podařilo se ale statisticky prokázat **pozitivní vztah mezi zásobou PZI a volnými pracovními místy (VPM): hodnota vypočítaného korelačního koeficientu je 0,61.**

Jak slabá vazba mezi PZI a nezaměstnaností, tak i pozitivní vztah mezi PZI a volnými pracovními místy ukazuje na **strukturální problémy trhu práce.** Touto problematikou se zabývá např. Zamrazilová⁹⁹, která upozorňuje, že zahraniční investoři i při relativně vysoké míře nezaměstnanosti v regionu zde často nenalézají dostatek vhodných uchazečů. Pro pracovní místa, u kterých je požadována vysoká kvalifikace, nemá většina uchazečů dostatečné vzdělání, o hůře platově ohodnocená pracovní místa (ve výrobě) nemají nezaměstnaní zájem, neboť vzhledem ke "štědrému" sociálnímu systému se jim tzv. nevyplatí pracovat. Stále také platí, že velká část nezaměstnaných není ochotna podstoupit rekvalifikaci, dále se vzdělávat nebo se stěhovat za prací. **Zahraníční investoři nakonec často obsazují vytvořená nová pracovní místa cizinci,** kteří jsou ochotni pracovat za nižší mzdy než čeští občané (logicky tak vyvstává otázka účelnosti poskytování investičních pobídek zahraničním investorům).

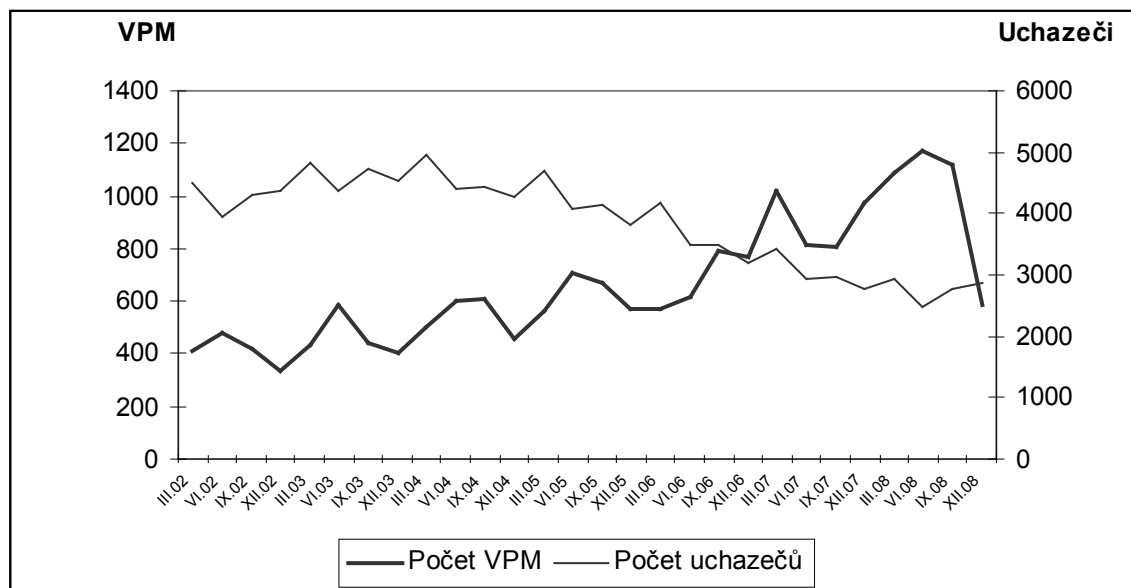
⁹⁹ ZAMRAZILOVÁ, Eva. *Přímé zahraniční investice v ČR: makroekonomické souvislosti.* Praha: Centrum ekonomických studií VŠEM, 2006.s. 22.

6.3.1.5 Vliv PZI TPCA na počet VPM v okrese Kolín

Výpočtem korelačního koeficientu v předcházející kapitole jsme zjistili, že na regionální úrovni existuje **pozitivní vztah mezi zásobou PZI a VPM**, což zřejmě souvisí se **strukturálními problémy na trhu práce**. V této kapitole budeme ověřovat **hypotézu, že příliv PZI TPCA zvýšil počet VPM v okrese Kolín**.

V letech 2003 - 2005, v době přípravy a zahájení provozu závodu TPCA, kdy společnost TPCA a její místní dodavatelé naplňovali plánované stavy zaměstnanců, **byl velký počet VPM v okrese Kolín logickým důsledkem této fáze vzhledem k objemu pracovníků, jež bylo třeba v krátkém čase přijmout**. I poté, co byl (s problémy) cílový stav zaměstnanců v TPCA dosažen, **vysoká míra fluktuace nadále vytvářela trvale velký počet VPM**. V roce 2005 fluktuace v TPCA dosahovala až čtyřiceti procent.¹⁰⁰ Až **v posledním období došlo v TPCA k jisté stabilizaci v oblasti lidských zdrojů** (díky dokončení bytů pro zaměstnance, zvýšení platů a v neposlední řadě také v důsledku nejistých perspektiv v době začínající ekonomické recese). Dle sdělení tiskového mluvčího společnosti R. Kňavy v současné době TPCA měsíčně nabírá zhruba 20 zaměstnanců, kteří pokrývají odchody pracovníků z trvalého pracovního poměru.¹⁰¹

Graf 12 - Vývoj počtu VPM a počtu uchazečů o zaměstnání v okrese Kolín (čtvrtletně, údaje k poslednímu dni sledovaného kvartálu)

Zdroj: MPSV - Měsíční statistika nezaměstnanosti [online]. 2009 [cit. 2009-02-10]. Dostupný z WWW: <<http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/mes>>. Vlastní úprava.

¹⁰⁰ Fluktuaci TPCA pomáhá snížit i Z-konto. *Hospodářské noviny* 7. 3. 2008.

¹⁰¹ Pramen: Písemná odpověď tiskového mluvčího TPCA R. Kňavy na mé otázky ze dne 19. 12. 2008.

Graf 13 ukazuje, že od roku 2002 až do poloviny roku 2008 se v okrese Kolín (až na sezónní výkyvy) neustále zvyšoval počet VPM. Současně od roku 2003 klesal počet uchazečů o zaměstnání. Souvislost velkého počtu VPM v okrese s trvale vysokou poptávkou po pracovní síle ze strany TPCA potvrzuje i ÚP v Kolíně. **Hypotéza, že příliv PZI TPCA zvýšil počet VPM v okrese Kolín, byla potvrzena.**

6.3.1.6 Vliv PZI TPCA na zaměstnanost v okrese Kolín - závěr

PZI TPCA vytvořila v okrese Kolín 5 tis. nových pracovních míst. Bohužel, v regionu TPCA nenašla dost zájemců splňujících její požadavky a zároveň ochotných u ní za nabízených podmínek pracovat. Proto byla nucena poptávat pracovní sílu v jiných regionech ČR. **PZI TPCA přímo či nepřímo přispěla ke snížení okresní míry nezaměstnanosti o 2 až 3 p. b. a vytváří trvale velký počet VPM.** Míra okresní nezaměstnanosti přesto zůstává v rámci kraje relativně vysoké úrovni. Je s podivem, že **nedošlo k podstatně výraznějšímu snížení míry nezaměstnanosti**, vezmeme-li v úvahu, že převážná část nezaměstnaných v okrese má pouze základní vzdělání nebo je vyučena, popř. má střední odborné vzdělání s maturitou, a jedná se tedy o osoby, jež by vzhledem k dosaženému vzdělání stěží hledali lépe placené zaměstnání, než jaké nabízí TPCA. Tyto osoby buď nejeví ochotu přijmout poměrně náročnou práci operátorů (dělníků) v TPCA nebo nesplňují požadavky TPCA (motivace, pracovní návyky apod.). V jistém smyslu **můžeme hovořit o promarněné příležitosti pro region.** V TPCA vedle omezeného počtu pracovníků původem z Kolína **pracují hlavně lidé, kteří se kvůli práci v TPCA do Kolína přistěhovali z jiných krajů ČR a cizinci.**

6.3.2 Produktivita práce

Pravdivost teze, že **PZI přispívají ke zvýšení produktivity práce v hostitelské ekonomice** (viz kap. 1), v podmínkách ČR již dokázali Janáček¹⁰² či Král¹⁰³. Můžeme z toho usuzovat na pozitivní vliv PZI TPCA na produktivitu práce v regionu Kolín.

Jak uvádí Král¹⁰⁴, v PPZK je dosahováno v průměru o polovinu vyšší produktivity práce než v soukromých podnicích s převážně českou majetkovou účastí. K výrazně nadprůměrným odvětvím v rámci průmyslu patřila i výroba motorových vozidel, výroba

¹⁰² JANÁČEK, Kamil. Zahraniční investice a trh práce. [online]. 2006 [cit. 2009-02-25]. Dostupný z WWW: <<http://www.cepin.cz/cze/prednaska.php?ID=666&PHPSESSID=aada7f3f99c3d799199b9fbfc4389c60>>.

¹⁰³ KRÁL, Petr. PZI a jejich vliv na tempo dlouhodobého růstu v ČR [online]. 2004 [cit. 2009-02-25]. Dostupný z WWW: < http://www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/clanky_rozhovory/media_2004/cl_04_040219b.html >

¹⁰⁴ Tamtéž.

přívěsů a návěsů. V tomto odvětví je také nejvyšší relativní úroveň produktivity vůči EU-25 (více než 40 % průměru EU-25).¹⁰⁵ **Průměrná produktivita práce v národním hospodářství měřená HPH na jednoho pracovníka v roce 2005 činila 536 tis. Kč.**¹⁰⁶ Podle údajů MPO **účetní přidaná hodnota na jednoho pracovníka v odvětví OKEČ 34 - Výroba motorových vozidel (kromě motocyklů), výroba přívěsů a návěsů v roce 2005 činila 805 tis. Kč a v OKEČ 34.1 - Výroba motorových vozidel a motorů dokonce 1 015 tis. Kč.**¹⁰⁷ Většina výrobců v odvětví OKEČ 34.1 současně patří mezi PPZK. Z toho lze usuzovat, že **produktivita práce** měřená ukazatelem přidaná hodnota na pracovníka v **TPCA dosahuje nadprůměrné úrovně.**

Přestože konkrétní údaje za společnost TPCA ani za její dodavatele nemáme k dispozici, lze na základě výše prezentované úvahy důvodně předpokládat, že **PZI TPCA přispěla ke zvýšení průměrné produktivity práce v regionu Kolín.**

6.3.3 Mzdy

V závěrečné části kapitoly zaměříme pozornost na zkoumání vlivu PZI TPCA na výši mezd v regionu Kolín. Janáček na datech z ČR ukazuje, že **vliv PZI na mzdy je pozitivní.** Průměrné mzdy v podnicích vlastněných zahraničním kapitálem jsou podle jeho zjištění o čtvrtinu až dvě pětiny vyšší, než u podniků vlastněných českým kapitálem (tzn. že rozdíl u mezd je menší než u produktivity práce). Vyslovuje závěr, že zahraniční investoři přispívají k růstu životní úrovně české pracovní síly.¹⁰⁸ Důležitý je také odvětvový pohled. **Mzdy v námi sledovaném odvětví výroba motorových vozidel, výroba přívěsů a návěsů jsou celorepublikově mírně nadprůměrné¹⁰⁹,** což koresponduje s vyšší produktivitou práce v tomto odvětví. Navíc do poloviny roku 2008 - než se v odvětví prožívajícím boom projevily dopady světové finanční krize - většina producentů řešila nedostatek kvalifikované pracovní síly na trhu práce, kdy získat nové pracovníky bylo čím dál obtížnější. Podniky zvyšovaly mzdy, aby přilákaly kvalifikované pracovníky. To napomohlo růstu mezd v dalších navazujících odvětvích.

¹⁰⁵ KRÁL, Petr. PZI a jejich vliv na tempo dlouhodobého růstu v ČR [online]. 2004 [cit. 2009-02-25]. Dostupný z WWW: <http://www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/clanky_rozhovory/media_2004/cl_04_040219b.html>

¹⁰⁶ ROJÍČEK, Marek. Strukturální charakteristiky znalostní konvergence [online]. 2007 [cit. 2009-02-25]. Dostupný z WWW: <www.zavedenieura.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/Rojicek_CES_VSEM.ppt>

¹⁰⁷ MPO - Výroba dopravních prostředků DM [online]. 2008 [cit. 2009-02-27]. Dostupný z WWW: <download.mpo.cz/get/37689/42044/502837/priloha003.pdf>

¹⁰⁸ JANÁČEK, Kamil. Zahraniční investice a trh práce. [online]. 2006 [cit. 2008-02-27]. Dostupný z WWW: <<http://www.cepin.cz/cze/prednaska.php?ID=666&PHPSESSID=aada7f3f99c3d799199b9fbfc4389c60>>.

¹⁰⁹ MPO - Výroba dopravních prostředků DM [online]. 2008 [cit. 2009-02-27]. Dostupný z WWW: <download.mpo.cz/get/37689/42044/502837/priloha003.pdf>

Na rozdíl od produktivity práce máme v případě mezd v TPCA k dispozici konkrétní (i když neúplné) údaje. Když TPCA v roce 2003 zahajovala nábor zaměstnanců, nabídla uchazečům na pozice ve výrobě hrubou měsíční mzdu okolo 12ti tis. Kč. Tato **výše mezd nebyla pro mnohé potenciální uchazeče z regionu dostatečně motivující**. Mezi místními nebyl o zaměstnání v TPCA nikterak velký zájem a pracovní pozice byly hromadně obsazovány uchazeči z regionů s vyšší mírou nezaměstnanosti. Z tohoto důvodu se v první fázi nenaplnily katastrofické prognózy, že TPCA bude masivně přetahovat kvalifikované pracovníky z firem v regionu a z mladoboleslavské automobilky Škoda Auto. V roce 2004 průměrná hrubá mzda v TPCA na nejnižší pozici Team Member 1 (TM1) činila 13 380 Kč včetně odměn. V roce 2005, po završení fáze náběhu výroby a nejetí na plnou kapacitu, TPCA přistoupila ke **zvýšení mezd**. Aby zamezila vysoké míře fluktuace (ke které mj. přispívalo to, že kvůli zpoždění ve výstavbě bytů si zaměstnanci museli platit drahé ubytovny), zvyšovala TPCA v letech 2006 až 2008 výrazně mzdy a zavedla balík zaměstnaneckých benefitů. K zatím poslednímu zvýšení mezd v TPCA došlo k 1. 4. 2008. Průměrná mzda na pozici TM1 v současné době (březen 2009) činí 21 500 Kč. Navíc zaměstnanec získá v benefitovém systému Z-konto 2 000 Kč (a po roce v TPCA měsíčně dalších 1 000 Kč) Z něj lze hradit volnočasové aktivity, hypotéky či leasing vozů. **Průměrná mzda pracovníků ve výrobě je 25 700 Kč (bez benefitového systému Z-konto)**. Mzdy administrativních pracovníků, techniků a manažerů odpovídají strategii TPCA být mezi 25 % nejlépe placících firem. Přesné údaje však společnost nesděluje.

Průměrná hrubá měsíční nominální mzda ve Středočeském kraji ve třetím čtvrtletí 2008 činila 23 737 Kč (po hl. m. Praze druhá nejvyšší průměrná mzda mezi kraji v ČR). To znamená, že **průměrná hrubá měsíční mzda pracovníků ve výrobě v TPCA je aktuálně o 8,3 % vyšší než průměrná hrubá měsíční mzda ve Středočeském kraji**. Mzdy v TPCA jsou nadprůměrné i v rámci průmyslu: průměrná hrubá měsíční mzda pracovníků ve výrobě v TPCA je o 15,9 % vyšší než průměrná hrubá měsíční mzda v průmyslu, která ve třetím čtvrtletí 2008 činila 22 182 Kč. Můžeme tak konstatovat, že **TPCA vyplácením nadprůměrných mezd pozitivně ovlivňuje průměrnou výši mezd a tím i životní úroveň obyvatel v regionu (též viz Zvýšení kupní síly obyvatel)**.

Zároveň je třeba poukázat na možnou druhou stránku věci. Z první kapitoly víme, že **vyšší hladina mezd v PPZK způsobuje "mzdové vzlínání" a tlačí nahoru též mzdy v podnicích bez zahraničního kapitálu**. Jelikož domácí firmy většinou nedosahují úrovně

produktivity PPZK, odráží se tento fakt v jejich **nižší ziskovosti**. Při stávající výši platů představuje TPCA silného hráče na trhu práce v okrese Kolín. Za místní podniky nemáme k dispozici potřebné údaje, lze nicméně předpokládat, že výše popsaný jev je na úrovni okresu Kolín reálně přítomen.

7. Vliv PZI TPCA na dopravu a životní prostředí v regionu

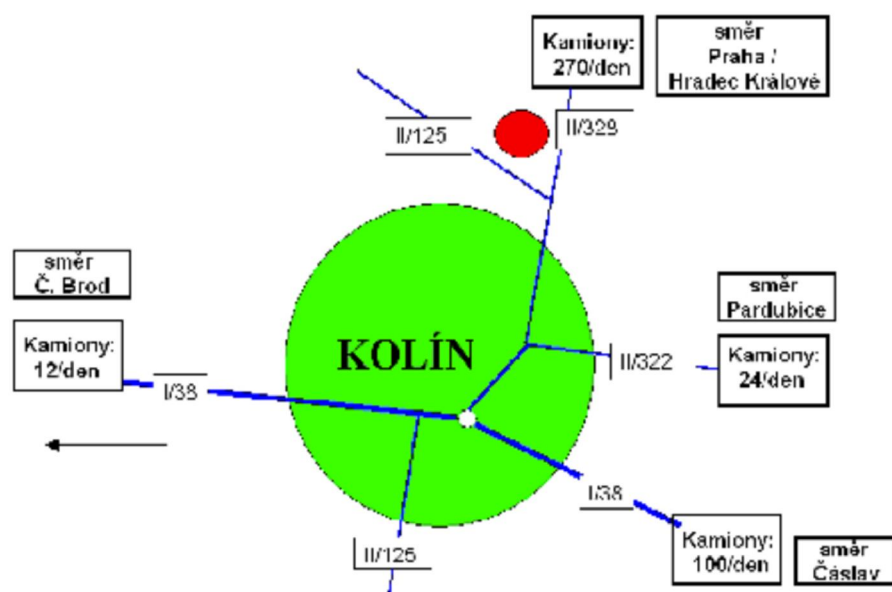
Cílem poslední kapitoly je upozornit na negativní dopady stavby a provozu závodu TPCA na město Kolín a okolní obce v oblasti dopravy a životního prostředí.

7.1 Dopady provozu závodu TPCA na dopravu v Kolíně

Jako obyvatel Kolína mohu konstatovat, že **zvýšená dopravní zátěž v regionu vyvolaná provozem automobilky patří mezi nejvíce pocíťované negativní dopady přítomnosti závodu TPCA**. Vysoká hustota osobní a nákladní automobilové dopravy způsobuje, že průjezd centrem Kolína trvá často neúměrně dlouhou dobu, tvoří se kolony. Situace, kdy kolínským průtahem denně projíždějí stovky kamionů, je neudržitelná. Odlehčit dopravě v Kolíně by měl obchvat města, který se začal stavět v tomto roce.

Dodávky dílů pro TPCA jsou realizovány ze 100 % kamionovou dopravou (cca 400 kamionů denně), 40 % hotových vozů je expedováno po silnici. K tomu je třeba připočítat zásobování subdodavatelských závodů a individuální automobilovou dopravu zaměstnanců, kteří pracují ve firmách v PZKO. Zásobování TPCA znázorňuje obrázek 2.

Obrázek 2 - Zásobování TPCA

Zdroj: TPCA - Tiskové zprávy [online]. 2006 [cit. 2008-11-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.tpca.cz/cz/media/tiskove-zpravy>>

7.2 Dopady provozu závodu TPCA a souvisejících provozů na životní prostředí

Vliv výrobního závodu TPCA na životní prostředí v regionu má tyto **dva základní rozměry**:

1. **Vliv nákladní a osobní dopravy, vyvolané provozem závodu TPCA a dalších souvisejících provozů, umístěných v PZKO a v okolí Kolína.** Do toho je třeba započíst i dopravu zaměstnanců a dopravu vyvolanou subdodavateli TPCA a souvisejících provozů. Negativní vlivy na životní prostředí, vyvolané nárůstem dopravy, spočívají zejména ve **zvýšení míry exhalací, vibrací a hluku na příjezdových komunikacích mezi průmyslovou zónou a městem Kolín, v centru města Kolína a na přivaděčích na budovanou dálnici D 11 Praha – Hradec Králové.**
2. Vliv výstavby závodu na **přírodní, kulturní a historickou charakteristiku lokality.**

7.2.1 Zvýšená doprava na průtahu městem

Nejvíce postiženi dopravou související s provozem závodu TPCA jsou **obyvatelé domů na průtahu městem.** V roce 2006 Ředitelství silnic a dálnic zahájilo výměny oken za protihluková v domech postižených nadměrnou hlukovou zátěží. Obyvatelé ulice Ovčárecká založili občanské sdružení a domáhají se, aby se TPCA spolupodílela na kompenzaci škod, které jim vznikly dopravou související s provozem automobilky, ale i ostatní dopravou k jejímuž zvýšení došlo v důsledku zvětšení „propustnosti“ silnice č. II/328 a jejím napojením na dálnici D 11.

7.2.2 Napojení PZKO na dálnici D11

V roce 2002 se vláda ČR konsorciu TMC a PSA zavázala realizovat na náklady ČR a ve schválených termínech výstavbu **přivaděčů k dálnici D 11** (silnice č. II/125 a č. II/328). Přednostně byla realizována rekonstrukce stávající **silnice II/125** (dokončení 2004), **kteřá zabezpečuje napojení zóny na již vybudovaný úsek dálnice D 11.** Tato komunikace **prochází středem obce Velký Osek a vliv provozu se dotýká několika set obyvatel této obce.** V rámci hlukové studie, zpracované před povolením rekonstrukce této komunikace, bylo zjištěno, že budou **překročeny maximální limity hluku, stanovené zákonem a prováděcími předpisy.** Z toho důvodu byla provedena některá zmírňující

opatření (nový povrch komunikace sám o sobě snižuje hluk projíždějících vozidel) a kompenzační opatření (výměna oken rodinných domů a bytů). Je však třeba upozornit, že hluková studie vycházela z předpokládaných intenzit dopravy, které nejsou podloženy objektivním výpočtem bilance přepravních nároků souvisejících s provozem všech závodů v PZKO a souvisejících subdodavatelských závodů.

Vedle toho je třeba zmínit i další významný dopad rekonstruovaného přivaděče na životní prostředí. Silnice č. II/125 **vede po hranici a v některých místech přímo územím Národní přírodní rezervace Libický luh**, který je unikátním zbytkem lužních lesů středního Polabí. Toto území požívá nejvyšší stupeň ochrany z hlediska zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. Dopady fungování této komunikace, jako přivaděče průmyslové zóny na dálnici D 11 s vysokou intenzitou nákladní dopravy, mají podle ekologů **negativní dopady na přírodu Libického luhu**.

7.2.3 Proces posuzování vlivů výstavby a provozu závodu TPCA na životní prostředí a veřejné zdraví (EIA)

Právním základem pro **posuzování vlivu průmyslových závodů na životní prostředí v PZKO** byl zákon č. 244/1992, později nahrazený zákonem č. 100/2001. Proces posuzování vlivů záměru výstavby a provozu závodu TPCA na životní prostředí a veřejné zdraví EIA byl zahájen v roce 2001 jako součást veřejnoprávního schvalovacího procesu, který dále pokračoval přes územní a stavební řízení až k realizaci výstavby závodu a udělení povolení IPPC a povolení ke zkušebnímu provozu. **Proces EIA byl završen souhlasným stanoviskem Ministerstva životního prostředí ze dne 2. 5. 2002.**

Zákonnost postupu příslušných státních orgánů při povolování jednotlivých průmyslových provozů v PZKO z hlediska jejich vlivů na životní prostředí byla opakovaně zpochybněna právníky EPS. Podle EPS se město Kolín v procesu EIA dostalo do **střetu zájmů**.¹¹⁰ Nositelem záměru výstavby závodu TPCA nebyla v průběhu procesu EIA společnost TPCA, ani jiná soukromá společnost, ale samo město Kolín. Město Kolín mělo na jedné straně jako samosprávný subjekt dbát na kvalitu životního prostředí svých občanů a zkoumat záměr výstavby závodu, zda nemůže ohrozit životní prostředí; na druhé straně bylo vázáno na základě písemné smlouvy s budoucím

---

¹¹⁰ PŘÍLOHA Návrhu realizace společenské odpovědnosti pro Toyota Peugeot Citroën Automobile Czech, s.r.o. [online]. 2004 [cit. 2009-03-10]. Dostupný z WWW: <http://www.sedlakjan.cz/data/down/TPCA_problemy_priloha.pdf>

investorem minimálně omezovat výstavbu závodu podmínkami, které by mohly směřovat k vyšší úrovni ochrany životního prostředí. To mělo podle EPS negativně ovlivnit proces EIA.

Zásadní **nedostatky procesu EIA** vzhledem k požadavkům zákona č. 244/1992 podle EPS:¹¹¹

1. Nebyly vyhodnoceny možné vlivy navazujících staveb a činností, zejména souvisejících provozů plánovaných v PZKO i mimo ní. To znemožňuje posoudit vlivy těchto jednotlivých provozů kumulativně.
2. Zcela neobjektivně je zpracováno posouzení nároků provozu závodu TPCA a souvisejících provozů na dopravu. Chybí základní podklad pro toto posouzení – a sice bilance přepravních nároků provozu závodu TPCA, souvisejících a subdodavatelských závodů.
3. Chybí zpracování problematiky zásahu do tzv. krajinného rázu, spolu s návrhem zmírňujících a kompenzačních opatření.

Vliv provozu závodu TPCA a dalších firem v PZKO na kvalitu životního prostředí pociťují kolínští občané zejména **na trasách zásobování a expedice hotových vozů z TPCA**. Obyvatelé Ovčár si musí zvykat na nevratný zásah do krajinného rázu, ke kterému v jejich obci došlo. Dle mého názoru je ku prospěchu lidí žijících v regionu Kolín, že na **dodržování platné legislativy v oblasti ochrany životního prostředí "dohlížejí"** a na případné nedostatky či pochybení v případě stavby a provozu závodu TPCA upozorňují nevládní neziskové organizace, jako je EPS.

---

¹¹¹ PŘÍLOHA Návrhu realizace společenské odpovědnosti pro Toyota Peugeot Citroën Automobile Czech, s.r.o. [online]. 2004 [cit. 2009-03-10]. Dostupný z WWW: <http://www.sedlakjan.cz/data/down/TPCA_problemy_priloha.pdf>

Závěr

PZI je obecně taková investice, při níž zahraniční investor získává podíl na základním kapitálu podniku, který mu umožňuje významný vliv na řízení podniku. Přímá investice je založena na **dlouhodobém vztahu mezi investorem a jeho investicí**. Podle způsobu vstupu PZI do hostitelské ekonomiky rozlišujeme **vstup do již existujícího subjektu (fúze a akvizice) a založení nového ekonomického subjektu (investice "na zelené louce")**. Otázkou, co vede firmy k tomu, aby místo exportu zboží do zahraničí založily v zahraničí svou pobočku nebo koupily zahraniční podnik, se zabývají teorie nadnárodních společností a mezinárodní produkce. Např. Dunningovo eklektické paradigma internacionalizaci firmy podmiňuje **získáním tří druhů výhod - vlastnické, místní a internalizační**. PZI mohou mít **na hostitelskou ekonomiku velmi rozmanité efekty**, a to jak pozitivní, tak i negativní. Nejčastěji bývá posuzován jejich vliv na hospodářský růst, zaměstnanost a platební bilanci. Jedním z **lokalizačních faktorů**, podle kterých se zahraniční investoři rozhodují, kam umístí svou investici, jsou vládami nabízené **investiční pobídky**.

Hlavními **motivy** zahraničních investorů **pro investování v ČR** jsou **nízká úroveň mezd** vzhledem k produktivitě práce a **malá vzdálenost od klíčových trhů v EU**. V roce 2006 činil podíl PPZK na HPH národního hospodářství 25,4 %. **Produktivita práce** je ve většině PPZK **vyšší** než v domácích podnicích. Vliv PZI na běžný účet platební bilance ČR lze shrnout tak, že **zlepšování obchodní bilance je doprovázeno prohlubujícím se deficitem bilance výnosů**. Aktivní podpora PZI v ČR se datuje od r. 1998, poskytování investičních pobídek v ČR zásadním způsobem upravil **zákon č. 72/2000 Sb., o investičních pobídkách**. Zahraniční investice směřující do ČR se snaží stimulovat Agentura pro podporu podnikání a investic **CzechInvest**, která zároveň přijímá žádosti o poskytnutí investičních pobídek.

V praktické části své diplomové práce jsem se zabýval **důsledky přílivu PZI TPCA pro region Kolín**. V roce 2001 si **společnosti TMC a PSA** vybraly **středočeský Kolín** jako místo pro stavbu **společného závodu na výrobu osobních automobilů**. Ve prospěch ČR rozhodla výhodná poloha uprostřed Evropy, levná a kvalifikovaná pracovní síla a **veřejná podpora projektu, nabídnutá českou stranou**. Právě v Kolíně byl k dispozici vhodný pozemek. Ohlášená hodnota investice byla 1,5 mld. EUR, včetně nákladů na vývoj nového vozu. **Celkem mělo v ČR vzniknout 10 tis. pracovních míst, z toho 3 tis. přímo a dalších 7 tis. u dodavatelů**.

Vláda ČR, představitelé CzechInvestu a města Kolína od okamžiku vyhlášení zprávy, že TMC a PSA postaví v Kolíně svůj závod, resp. od podpisu dohod s investorem zdůrazňovali přínosy přílivu této PZI: v Kolíně vzniknou pracovní příležitosti a investice poskytne impuls pro ekonomický růst regionu se všemi jeho aspekty.

PZI TPCA se z české strany dostalo těchto **forem veřejné podpory**: slevy na dani z příjmu právnických osob, hmotné podpory na tvorbu nových pracovních míst a na školení a rekvalifikaci, prodeje technicky připraveného pozemku za zvýhodněnou cenu; a navíc (nad rámec zákona o investičních pobídkách) zajištění vytvoření ubytovacích možností pro zaměstnance závodu investora městem Kolín za nájemné na úrovni regulované státem.

Náklady na vybudování průmyslové zóny, určené primárně pro stavbu závodu TPCA (PZKO), **přesáhly tři miliardy korun**. Město Kolín získalo dotace od MPO ve výši cca 2 mld. Kč, výnos z prodeje pozemků v zóně činil 332 mil. Kč. Zbývající část nákladů musel Kolín pokrýt **z vlastních zdrojů a z úvěrů**. Z dohod sjednaných mezi státem, městem Kolín a konsorciem TMC a PSA vznikl pro město Kolín **závazek postavit 850 bytů pro zaměstnance automobilky**. Kolín získal na stavbu bytů a příslušné infrastruktury od MMR a SFRB téměř miliardovou dotaci, přesto musel **pokrýt značnou část nákladů sám, z úvěru ve výši 411,5 mil. Kč a vydáním směnky na 340 mil. Kč**. Stát, resp. SFRB v průběhu realizace **změnil podmínky financování** a snížil dotační titul pro výstavbu. **Celkové závazky města Kolína** v důsledku financování výstavby PZKO a bytů pro TPCA v závěru roku 2008 činily **965,5 mil. Kč**. Plnění závazků, ujednaných mezi státem, městem Kolín a konsorciem TMC a PSA v roce 2001, **se velmi negativně podepsalo na úvěrovém zatížení města Kolína**. Splácení jistiny půjček a úroků z půjček představuje významnou výdajovou položku rozpočtu města; **Kolínů nyní v rozpočtu chybějí - a v dalších dvaceti letech budou chybět - finanční prostředky na jeho vlastní rozvoj**. Ukázalo se, že celý projekt TPCA je poněkud nad rámec možností města.

PZI TPCA přinesla hlavně **montážní aktivity, náročné na pracovní sílu s nižší kvalifikací**. Tři čtvrtiny z 3,5 tis. zaměstnanců TPCA jsou dělníci, kteří jsou pouze zaškoleni pro jimi aktuálně vykonávané úkony. Aktivity s vyšší technologickou a kvalifikační náročností jsou umístěny jinde v zahraničí. **Možnost pozitivního vlivu PZI TPCA na zvyšování kvality lidských zdrojů - a tím na celkovou regionální konkurenceschopnost - je značně omezená**.

Ke klíčovým faktorům, které formují potenciální účinky PZI v místě její lokalizace, patří **charakter a intenzita vazeb zahraniční firmy s místními firmami**. Bohužel se ukázalo, že potenciální dodavatelé TPCA z Kolína a okolí nejsou schopni plnit náročné požadavky na množství a kvalitu dodávek. **Kooperace místních firem s TPCA coby přímých dodavatelů dílů neexistuje**. Rovněž **zapojení místních dodavatelů nepřímého materiálu a služeb je** (ze stejných důvodů) **velmi malé**. K očekávané akceleraci rozvoje kvalitních dodavatelských služeb s přílivem PZI TPCA nedošlo. **Dlouhodobé pozitivní efekty PZI TPCA pro regionální ekonomiku, jako je transfer technologií a know-how do místních podniků, jsou proto minimální nebo žádné**. Provázanost závodu TPCA na lokální ekonomiku je mnohem menší, než se původně očekávalo.

Pozitivním důsledkem přílivu PZI TPCA je **stimulace rozvoje infrastruktury ve městě Kolín**, která ovšem měla spíše **jednorázový charakter**. V rámci plnění závazku města Kolína vůči investorovi postavit byty pro zaměstnance automobilky došlo k **revitalizaci areálu bývalých kasáren**, jenž byl přeměněn na obytnou lokalitu s nákupními středisky. Zároveň s přílivem PZI TPCA došlo v Kolíně k **narušení místního trhu bydlení**. V důsledku zvýšení atraktivnosti kolínské oblasti a vzniku velké jednorázové poptávky po bydlení výrazně **vzrostly ceny nemovitostí a zvýšilo se nájemné**. V reakci na to se prudce **zvýšila komerční bytová výstavba v Kolíně**. Přínosem pro rozvoj regionu Kolín jsou **filantropické aktivity společnosti TPCA**. Dosud TPCA regionu věnovala přes 50 mil. Kč.

PZI TPCA vytvořila v okrese Kolín přímo či nepřímo **5 tisíc pracovních míst**. Avšak v regionu TPCA **nešla dostatek zájemců** současně splňujících její požadavky, proto poptávala pracovníky až na Ostravsku, Mostecku či Teplicku. **Podíl zaměstnanců TPCA z kolínské oblasti v době zahájení provozu byl jen 40 %**. Právě toto zjištění je nejvíce zarážející: **Město Kolín nákladně lákalo investora, aby v postaveném závodě nakonec pracovali převážně lidé z Ostravska či občané Slovenské republiky**.

Dříve, než jsem začal zkoumat vliv PZI TPCA na zaměstnanost v okrese Kolín, zajímalo mě, zda existuje **vztah mezi přílivem (zásobou) PZI a mírou nezaměstnanosti na úrovni jednotlivých okresů ČR**. Pomocí výpočtu korelačního koeficientu jsem zjistil, že uvedený vztah **nelze prokázat**. Závěry analýzy dat z okresu Kolín svědčí o tom, že souvislost mezi přílivem PZI TPCA a snížením okresní míry nezaměstnanosti zde přesto existuje. Rozhodující argument ve prospěch tvrzení, že příliv PZI TPCA přispěl ke snížení nezaměstnanosti v okrese Kolín, poskytlo meziokresní srovnání vývoje nezaměstnanosti

před a po přílivu PZI TPCA. **Pozitivní efekt PZI TPCA v podobě vytvoření nových pracovních míst, charakteristický pro investice "na zelené louce", v okrese Kolín zřejmě nakonec převážil nad negativními dopady, jako je zánik pracovních míst v důsledku omezování činnosti místních firem nebo ztráta zájmu potenciálních investorů o region kvůli omezené nabídce pracovní síly (nevytvořená pracovní místa).** PZI TPCA přímo či nepřímo přispěla ke **snížení okresní míry nezaměstnanosti o 2 až 3 p. b.** a vytváří trvale velký počet VPM. **Přesto míra nezaměstnanosti v okrese Kolín zůstává v rámci kraje na relativně vysoké úrovni.** Vysvětlením, proč nedošlo k výraznějšímu snížení míry okresní nezaměstnanosti, je **existence strukturálních problémů na místním trhu práce.** Velká část nezaměstnaných v okrese Kolín buď nejeví ochotu přijmout poměrně náročnou práci v TPCA a raději pobírá sociální dávky, nebo nespĺňuje požadavky TPCA (motivace, pracovní návyky).

Vliv provozu závodu TPCA na kvalitu životního prostředí pociťují kolínští občané zejména **na trasách zásobování a expedice hotových vozů z TPCA.** Obyvatelé Ovčár se museli smířit s nevratným zásahem do krajiny, ke kterému v jejich obci došlo. Pozitivní a negativní důsledky přílivu PZI TPCA pro region Kolín přehledně shrnuje tab. 18.

Závěry provedené analýzy mají z důvodu omezené dostupnosti dat spíše kvalitativní charakter; kromě toho vliv výstavby a provozu závodu TPCA se všemi důsledky na rozvoj regionu Kolín bude možné lépe posoudit až **z delšího časového odstupu.** Přesto je možné říci, že **pozitivní efekty PZI TPCA pro region Kolín, jako je zvýšení HRP, snížení míry nezaměstnanosti, zvýšení kupní síly obyvatel či stimulace bytové výstavby, jsou spíše jednorázové - či jinak - krátkodobé povahy. Z hlediska dlouhodobé perspektivy je efekt PZI TPCA pro region sporný, a to především z výše uvedených důvodů: produkce v TPCA je založena na jednoduchých montážních aktivitách s malou kvalifikační náročností a míra její kooperace s místními firmami je nízká. Z dlouhodobého pohledu se bude význam pozitivních důsledků PZI TPCA postupně snižovat a významnější roli pravděpodobně začnou hrát důsledky negativní. Splácení úvěrů, které si Kolín vzal na financování stavby PZKO a bytů pro TPCA, bude odčerpávat finanční prostředky, které by jinak mohly být použity na rozvoj města (náklady obětované příležitosti). Nepřízpůsobiví lidé, kteří se do Kolína přistěhovali kvůli práci v TPCA, mohou ve městě vytvářet nepříznivé klima a páchat zde trestnou činnost. TPCA "vysála" pracovní trh v regionu, což odradí potenciální investory, kteří by zde jinak mohli vytvořit zajímavé pracovní příležitosti.**

Tabulka 18 - Pozitivní a negativní důsledky přílivu PZI TPCA pro region Kolín

<i>Pozitivní důsledky</i>	<i>Negativní důsledky</i>
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Vytvoření cca 5ti tis. pracovních míst v regionu (z toho 3,5 tis. přímo v TPCA) ⇒ snížení okresní míry nezaměstnanosti o 2 až 3 p. b. a velká nabídka VPM ✓ Zvýšení HRP ✓ Zvýšení počtu obyvatel Kolína a vyplácení nadprůměrných mezd v TPCA ⇒ zvýšení úrovně místní koupěschopné poptávky ⇒ příležitosti pro kolínské podnikatele ✓ Revitalizace areálu bývalých kasáren, resp. jeho přeměna na obytnou lokalitu s nákupními středisky ✓ Stimulace bytové výstavby v Kolíně ✓ Realizace investic do dopravní infrastruktury v regionu ✓ Filantropické aktivity TPCA zaměřené na podporu rozvoje regionu (dosud přes 50 mil. Kč) 	<ul style="list-style-type: none"> ✗ Zadlužení města Kolína v důsledku financování výstavby PZKO a bytů pro TPCA ⇒ kvůli splacení dluhu budou městu chybět finanční prostředky na jeho rozvoj ✗ Příliš velká specializace na automobilový průmysl ⇒ riziko ztráty diversifikace regionální ekonomiky ✗ TPCA "vysála" zbylou pracovní sílu v regionu ⇒ utlumení rozvoje místních firem, ztráta potenciálních investorů, kteří by mohli do regionu přinést aktivity s vyšší technologickou a kvalifikační náročností, vyšší přidanou hodnotou a necenovou konkurenceschopnost ⇒ riziko ekonomické stagnace regionu v budoucnosti ✗ Vyšší hladina mezd v TPCA může způsobovat "mzdové vztlínání" ⇒ nižší ziskovost místních firem ⇒ hrozba jejich úpadku ✗ Do Kolína se dostali lidé z celé ČR i ze zahraničí, kteří za sebou mají kriminální minulost ⇒ nárůst trestné činnosti v Kolíně ✗ Narušení trhu s byty, růst cen nemovitostí ✗ Zvýšené dopravní zatížení a hluk, narušení krajiny ✗ Potenciálně dalekosáhlé negativní důsledky v případě náhlého zrušení nebo přemístění závodu TPCA do jiné země

Zdroj: Vlastní zpracování.

Na základě všech shromážděných informací a závěrů, ke kterým jsem v průběhu vypracování této práce dospěl, vyslovuji **názor, že výsledný efekt přílivu PZI TPCA pro město Kolín je negativní. Pozitivní efekty plynoucí z PZI TPCA pro město jsou omezené (nebyla naplněna očekávání), naopak negativní důsledky jsou pro Kolín více než citelné.** Pokud uvažujeme **důsledky přílivu PZI TPCA pro celý region Kolín, vychází hodnocení příznivěji**, a to z toho důvodu, že přilehlé obce na rozdíl od města Kolína nevyvalovaly na přilákání PZI TPCA žádné finanční prostředky a z přílivu této PZI přes jisté újmy spíše profitují. Je zjevné, že **nejvíce na celém projektu TPCA prodělalo právě město Kolín**, které navíc **neinkasuje žádné výnosy z daní placených TPCA** (ty náleží obci Ovčáry, v jejímž katastru závod stojí). **Chyba se dle mého názoru stala jak na straně města** (nepodložená očekávání v souvislosti s příchodem velkého investora, neexistence jakékoliv ekonomické rozvahy celého projektu), **tak na straně státu**, resp. vlády ČR, která se prostřednictvím CzechInvestu snažila přilákat zahraničního investora "za každou cenu", aby získala "politické body"; financovat splnění velké části závazků vůči investorovi muselo nakonec město Kolín.

Domnívám se, že v úvodu vytyčené cíle diplomové práce byly splněny. Rád bych na samý závěr podotkl, že většina analýz týkajících se PZI zkoumá efekty PZI na celou národní ekonomiku; já jsem naproti tomu ve své práci analyzoval efekty konkrétní PZI na regionální ekonomiku. Zjistil jsem, že **efekty připisované PZI teorií se v případě PZI TPCA ne vždy plně projevíly** (některé ano, jiné málo či vůbec); nadto jsem popsal další **specifické důsledky PZI TPCA pro region Kolín**. Dále jsem na příkladu Kolína upozornil na **možná úskalí poskytování veřejné podpory zahraničním investorům z omezených finančních zdrojů rozpočtů municipalit**. Věřím, že poznatky, ke kterým jsem vypracováním své diplomové práce dospěl, představují přínos na poli vědění dané oblasti.

Seznam použité literatury

Analýza vývoje ekonomiky ČR a odvětví v působnosti MPO za 1.-3. čtvrtletí 2006. Praha: MPO, 2006. 93 s.

BENÁČEK, Vladimír. Přímé zahraniční investice v české ekonomice. *Politická ekonomie*, 2000, roč. 48, č. 1, s. 7–24.

BUŠKOVÁ, Markéta. Půjčují si hlavně na velké stavby. *MF DNES*, 17. 11. 2008, s. C3.

CzechInvest - Průmyslové zóny podpořené v rámci Programu na podporu rozvoje průmyslových zón 1998 - 2005 [online]. 2009 [cit. 2009-01-05]. Dostupný z WWW: <<http://www.czechinvest.org/pz>>

CzechInvest - Přislíbené investiční pobídky od dubna 1998 do 12. února 2009 [online]. 2009 [cit. 2009-03-10] Dostupný z WWW: <www.czechinvest.org/data/files/3-udulene-investicni-pobidky-investment-incentives-granted-60-cz.xls>

ČNB - Statistika platební bilance [online]. 2009 [cit. 2009-03-20]. Dostupný z WWW: <http://www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/platebni_bilance/>

ČNB - Stav přímých zahraničních investic k 31. 12. 2007 [online]. 2009 [cit. 2009-03-20] Dostupný z WWW: <www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/pzi/pzi_2007_stavy/PZI_Z_Odvetvi_2007_eur.html>

ČSÚ - INFORMACE O REGIONECH, MĚSTECH A OBCÍCH [online]. 2009 [cit. 2009-01-30]. Dostupný z WWW: <<http://www.czso.cz/xs/edicniplan.nsf/publ/13-2101-082008>>

ČSÚ - Metodické popisy ukazatelů VŠPS [online]. 2009 [cit. 2009-02-15]. Dostupný z WWW: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/zam_vsps>

ČSÚ - Vývoj vybraných ukazatelů v okrese KOLÍN v letech 2000 - 2007 [online]. 2009 [cit. 2009-01-30]. Dostupný z WWW: <http://www.czso.cz/xs/redakce.nsf/i/vyvoj_vybranych_ukazatelu_v_okrese_kolin_v letech_2000_2007>

DINGA, Marián. *The Impact of Territorially Concentrated FDI on Local Labor Markets: Evidence from the Czech Republic.* CERGE-EI Working Paper Series no. 348. Praha: CERGE-EI, 2008. 47 s. ISSN 1211-3298.

DURČÁKOVÁ, Jaroslava, MANDEL, Martin. *Mezinárodní finance.* 3. vyd. Praha: Management Press, 2007. 487 s. ISBN 978-80-7261-170-6.

FIALOVÁ, Helena. *Malý ekonomický výkladový slovník.* 7. vyd. Praha: A plus, 2004. 206 s. ISBN 80-902514-7-1.

Fluktuaci TPCA pomáhá snížit i Z-konto. *Hospodářské noviny* 7. 3. 2008.

HOLEC, Petr. Díky za miliardu. *Reflex* [online]. 30. 6. 2005 [cit. 2009-02-12]. Dostupný z WWW: <<http://www.reflex.cz/Clanek20266.html>>. ISSN 0862-6634.

Informace poskytnuté MěÚ v Kolíně – Odborem regionálního rozvoje a územního plánování a Finančním odborem.

JANÁČEK, Kamil. Zahraniční investice a trh práce. [online]. 2006 [cit. 2008-10-15]. Dostupný z WWW: <<http://www.cepin.cz/cze/prednaska.php?ID=666&PHPSESSID=aada7f3f99c3d799199b9fbfc4389c60>>

JEŘÁBKOVÁ, Zdenka. Přímé zahraniční investice – vybrané přínosy a náklady pro českou ekonomiku [online]. 2009 [cit. 2009-02-03]. Dostupný z WWW: <<http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/ckta120208.doc>>

JURAJDA, Štěpán. Lákadlo, nebo bonus? *Euro*, 2008, roč. 10, č. 18, s. 74.

KAREŠ, Ondřej. *Multinacionální korporace – analýza vlivu jejich přítomnosti na české podniky skrze spillover efekty*. Praha, 2007. 85 s. Rigorózní práce. Univerzita Karlova v Praze. Fakulta sociálních věd.

Kolínská automobilka je z pohledu mateřských firem unikát. *Český rozhlas*. [online]. [cit. 2009-02-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.radio.cz/cz/clanek/76896>>

Kolínsští podnikatelé propásli šanci. *Profit*, 2007, roč. 9, č. 1, s. 15.

KRÁL, Petr. PZI a jejich vliv na tempo dlouhodobého růstu v ČR [online]. 2004 [cit. 2008-10-15]. Dostupný z WWW: <http://www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/clanky_rozhovory/media_2004/cl_04_040219b.html>

LUX, Martin a kol. *Analýza opatření bytové politiky směřujících k podpoře flexibility práce v ČR, 2. díl*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2006. 79 s.

MACHÁČEK, Jaroslav. *Ekonomické souvislosti migrace*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2008. 7 s.

MACHÁČEK, Jaroslav. *Úvod do prostorové ekonomie*. 1. vyd. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2008. 83 s. ISBN 978-80-7395-099-6

MMR - Město Kolín získalo stovky nových bytů [online]. 2006 [cit. 2007-02-03]. Dostupný z WWW: <<http://old.mmr.cz/index.php?show=001021517>>

MMR - Zástupci města Kolín převzali 291 bytů [online]. 2006 [cit. 2009-02-03]. Dostupný z WWW: <<http://old.mmr.cz/index.php?show=001021348012>>

MPO - Výroba dopravních prostředků DM [online]. 2008 [cit. 2009-02-27]. Dostupný z WWW: <<download.mpo.cz/get/37689/42044/502837/priloha003.pdf>>

MPSV - Časové řady, Průměrná míra nezaměstnanosti od roku 1997 [online]. 2009 [cit. 2009-02-01]. Dostupný z WWW: <http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/casove_rady>

MPSV - Měsíční statistika nezaměstnanosti [online]. 2009 [cit. 2009-02-10]. Dostupný z WWW: <<http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/mes>>

Nařízení vlády České republiky ze dne 13. října 2003 č. 369, o použití prostředků Státního fondu rozvoje bydlení ke krytí části nákladů spojených s výstavbou bytů určených přednostně pro zaměstnance příjemců investičních pobídek.

Nařízení vlády České republiky ze dne 4. prosince 2000 č. 481, o použití prostředků Státního fondu rozvoje bydlení formou dotace ke krytí části nákladů spojených s výstavbou bytů.

Nejohroženějšími jsou staří lidé. *Kolínský Pres* [online]. 2006 [cit. 2009-02-10]. Dostupný z WWW: <<http://pres.kolin.cz/>>

On-line rozhovor s Vadimem Petrovem, manažerem pro lidské zdroje automobilky TPCA. *Kolínský deník* [online]. 15.1.2009 [cit. 2009-02-30]. Dostupný z WWW: <http://kolinsky.denik.cz/online_rozhovory/online_petrov.html>

Partnerství: informační bulletin společnosti Toyota Peugeot Citroën Automobile Czech, s.r.o. Kolín: TPCA Czech s.r.o. 2006-. Vychází 2x ročně.

Portál Regionálních Informačních Servisů [online]. 2009 [cit. 2009-02-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.risy.cz/>>

PRCHAL, František. Stavba automobilky TPCA je v polovině [online]. 2003 [cit. 2009-01-05]. Dostupný z WWW: <http://www.metrostav.cz/cz/aktuality/aktualni_informace/detail?id=397>

Průmyslová zóna Kolín – Ovčáry: podklady k soutěži Průmyslová zóna roku 2004. Kolín: MěÚ Kolín, 2004. 5 s.

prumyslove-zony.cz. Financování a podpora průmyslových zón [online]. [cit. 2009-02-02]. Dostupný z WWW: <<http://www.prumyslove-zony.cz/blog/financovani-a-podpora-prumyslovych-zon-40>>

Přehled úvěrového zatížení města dle jednotlivých produktů a jejich charakteristika. Kolín: MěÚ Kolín, 2008.

Přehled úvěrového zatížení města Kolín v letech 2003 - 2024. Kolín: MěÚ Kolín, 2008.

PŘÍLOHA Návrhu realizace společenské odpovědnosti pro Toyota Peugeot Citroën Automobile Czech, s. r. o. [online]. 2004 [cit. 2009-01-05]. Dostupný z WWW: <http://www.sedlakjan.cz/data/down/TPCA_problemy_priloha.pdf>

Přímé zahraniční investice 2006. Praha: ČNB, 2008. 60 s.

ROJÍČEK, Marek. Strukturální charakteristiky znalostní konvergence [online]. 2007 [cit. 2009-02-25]. Dostupný z WWW: <www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/Rojicek_CES_VSEM.ppt>

Rozhodnutí Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže č. j. VP/S 107/03-160 ze dne 12. 1. 2004 [online]. 2004 [cit. 2009-03-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.compet.cz/verejna-podpora/sbirky-rozhodnuti/4402/>>

Rozhodnutí Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže č. j. VP/S 114/03-160 ze dne 12. 1. 2004 [online]. 2004 [cit. 2009-03-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.compet.cz/verejna-podpora/sbirky-rozhodnuti/4404/>>

SRHOLEC, Martin. *Přímé zahraniční investice v České republice: teorie a praxe v mezinárodním srovnání*. 1. vyd. Praha: LINDE nakladatelství s.r.o., 2004. 171 s. ISBN 80-86131-52-1.

TPCA - Tiskové zprávy [online]. 2009 [cit. 2009-02-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.tpca.cz/cz/media/tiskove-zpravy>>

TPCA kvůli krizi propouštět nebude. *Finanční noviny* [online]. 17. 12. 2008 [cit. 2009-04-05]. Dostupný z WWW: <http://www.financninoviny.cz/tema/index_view.php?id=350567&id_seznam=1535>. ISSN: 1213-4996.

TPCA pozastavila plány na zrychlení výroby. *Finanční noviny* [online]. 15. 01. 2009 [cit. 2009-04-05]. Dostupný na WWW: <http://www.financninoviny.cz/tema/index_view.php?id=355115&id_seznam=1535>. ISSN: 1213-4996.

TPCA se dočkala bytů, dělníky trápí nájemné. *iDNES.cz* [online]. 2006 [cit. 2009-02-03]. Dostupný z WWW: <http://cenybytu.idnes.cz/tpca-se-dockala-bytu-delniky-trapi-najemne-fia/-cbclanky.asp?c=A060919_121814_cbclanky_ven>. ISSN: 1213-4996.

Usnesení vlády České republiky ze dne 29. května 2002 č. 550, o řešení financování bytové výstavby v souvislosti s realizací projektu společného podniku společnosti Peugeot Citroën Automobiles, S. A. a společnosti Toyota Motor Corporation v Kolíně.

Usnesení vlády České republiky ze dne 9. července 2001 č. 708, k zabezpečení investiční přípravy území průmyslové zóny Kolín – Ovčáry pro strategického investora.

VETEČNÍK, Radek a kol. *Přímé zahraniční investice. Příručka pro místní samosprávu* [online]. 2002 [cit. 2009-02-02]. Dostupný z WWW: <http://www.kr-kralovehradecky.cz/file/uzemni_planovani/studie_prum_zony/manual/manual.pdf>

VITURKA, Milan. *Zahraníční investice a strategie regionálního rozvoje*. 1. vyd. Brno: ESF MU, 2000. 81 s. ISBN 80-210-2297-3.

World Investment Report 2006. New York and Geneva: UNCTAD, 2006. 366 s. ISBN: 92-1-112703-3.

Zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní.

Zákon č. 72/2000 Sb., o investičních pobídkách, ve znění pozdějších předpisů.

ZAMRAZILOVÁ, Eva, ŽDÁREK, Václav. *Přímé zahraniční investice a dopady na ČR – vybrané souvislosti* [online]. 2006 [cit. 2008-10-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/Zdarek.pdf>>

ZAMRAZILOVÁ, Eva. *Přímé zahraniční investice v ČR: makroekonomické souvislosti*. 1. vyd. Praha: Centrum ekonomických studií VŠEM, 2006. 54 s. ISSN: 1801-2728.

Zpráva o situaci na trhu práce v okrese Kolín. Kolín: ÚP v Kolíně, 2004 - 2008.

Zpravodaj města Kolína. Kolín: Městský úřad Kolín 1994- . Vychází měsíčně.

ŽÍŽALOVÁ, Pavla. *TPCA - případová studie*. 1. vyd. Brno: Trast pro ekonomiku a společnost, 2008. 29 s. ISBN 978-80-254-2223-6.

Seznam zkratek

b. c.	údaj v běžných cenách
ČNB	Česká národní banka
ČS	Česká spořitelna
ČSÚ	Český statistický úřad
ČR	Česká republika
EIA	Environmental Impact Assessment
EPS	Ekologický právní servis
EU	Evropská unie
HDP	hrubý domácí produkt
HND	hrubý národní důchod
HPH	hrubá přidaná hodnota
IMF	International Monetary Fund
IPPC	Integrated Pollution Prevention and Control
MěÚ	Městský úřad
MFČR	Ministerstvo financí České republiky
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
NFV	návratná finanční výpomoc
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development
OKEČ	odvětvová klasifikace ekonomických činností
p. b.	procentní bod
PFČR	Pozemkový fond České republiky
PPZK	podniky pod zahraniční kontrolou
PSA	PSA Peugeot Citroën (PSA)
PZI	přímá zahraniční investice
PZKO	Průmyslová zóna Kolín – Ovčáry
R&D	Research and Development

s. c.	údaj ve stálých cenách
SFRB	Státní fond rozvoje bydlení
SLDB	sčítání lidu, domů a bytů
TMC	Toyota Motor Corporation
TPCA	Toyota Peugeot Citroën Automobile Czech, s.r.o.
ÚOHS	Úřad pro ochranu hospodářské soutěže
UNCTAD	United Nations Conference on Trade and Development
ÚP	Úřad práce
VPM	volná pracovní místa

Seznam grafů

Graf 1 - Produktivita práce nefinančních domácích podniků ve vybraných odvětvích.....	29
Graf 2 - Vývoj běžného účtu platební bilance ČR (v mld. Kč).....	30
Graf 3 - PZI: Vývoj objemu dividend a reinvestovaných zisků v ČR (v mld. Kč).....	31
Graf 4 - Zastoupení krajů, odkud se nájemníci v lokalitě Kasárna přistěhovali do Kolína .	71
Graf 5 - Obsazení bytů v lokalitě Kasárna podle složení domácností.....	72
Graf 6 - Vývoj průměrné míry nezaměstnanosti v okrese Kolín (v %).....	84
Graf 7 - Skladba zaměstnanců TPCA podle nejvyššího dosaženého vzdělání	90
Graf 8 - Vývoj míry nezaměstnanosti v okrese Kolín, ve Středočeském kraji a v ČR.....	93
Graf 9 - Vývoj míry nezaměstnanosti v okrese Kolín a v sousedních okresech - srovnání.	94
Graf 10 - Toky nezaměstnanosti v okrese Kolín	95
Graf 11 - Umístění uchazeči o zaměstnání v okrese Kolín, nově přijatí zaměstnanci TPCA	96
Graf 12 - Vývoj počtu VPM a počtu uchazečů o zaměstnání v okrese Kolín.....	98

Seznam obrázků

Obrázek 1 - Rozdělení PZI.....	16
Obrázek 2 - Zásobování TPCA	103

Seznam tabulek

Tabulka 1 - Možné efekty PZI v hostitelské ekonomice.....	17
Tabulka 2 - Podíly nefinančních PPZK na HPH ve vybraných odvětvích národního hospodářství (v b. c., %).....	28
Tabulka 3 - Výše příslibené veřejné podpory PZI TPCA v ČR.....	41
Tabulka 5 - Výkupy pozemků pro PZKO (v tis. Kč).....	50
Tabulka 6 - Stavba PZKO – 1. etapa (v tis. Kč).....	51
Tabulka 7 - Stavba PZKO – 2. etapa (pouze vlastní zdroje, v tis. Kč).....	52
Tabulka 8 - Úvěrové zatížení města Kolín vzniklé ze závazků vůči TPCA	57
Tabulka 9 - Rozpočet města Kolín - druhové třídění (v Kč).....	58
Tabulka 10 - Zadluženost středočeských okresních měst	59
Tabulka 11 - Dokončené byty v okrese Kolín (2000 - 2007).....	75
Tabulka 12 - Nejvýznamnější zaměstnavatelé v okrese Kolín (stav k 31. 12. 2007).....	83
Tabulka 13 - Poptávka po uchazečích o zaměstnání v okrese Kolín dle KZAM.....	86
Tabulka 14 - Cizinci zaměstnaní v okrese Kolín podle země původu.....	86
Tabulka 15 - Korelace mezi relativní zásobou PZI a mírou nezaměstnanosti na úrovni okresů ČR	91
Tabulka 16 - Korelace mezi relativní zásobou PZI a změnou míry nezaměstnanosti na úrovni okresů ČR	92
Tabulka 17 - Korelace mezi zásobou PZI a počtem VPM na úrovni okresů ČR.....	97
Tabulka 18 - Pozitivní a negativní důsledky přílivu PZI TPCA pro region Kolín.....	111

Seznam příloh

Příloha A: PZI v ČR v teritoriální struktuře

Příloha B: PZI v ČR v odvětvové struktuře

Příloha C: Středočeský kraj, okres Kolín – územní členění

Příloha D: Stav PZI a míra nezaměstnanosti v okresech ČR

Příloha E: Mapa PZKO

Příloha F: Obrázky

Příloha A: PZI v ČR v teritoriální struktuře

v mil. Kč

Kód	Název	Základní kapitál	Reinvestovaný zisk	Ostatní kapitál	Celkem
A1	SVĚT CELKEM	1 095 048,4	747 355,8	189 707,0	2 032 111,2
E1	EVROPA	1 004 509,8	719 797,4	162 440,8	1 886 748,0
	<i>z toho</i>				
BE	Belgie	22 913,1	37 508,1	1 538,4	61 959,6
LU	Lucembursko	72 182,4	22 407,2	44 508,7	139 098,3
DK	Dánsko	6 096,9	3 122,5	4 583,9	13 803,3
DE	Německo	152 113,3	148 215,8	18 332,1	318 661,3
ES	Španělsko	56 993,8	28 635,0	6 632,3	92 261,1
FR	Francie	55 766,4	52 905,6	-3 518,7	105 153,3
IE	Irsko	1 742,4	657,4	3 124,2	5 524,0
IT	Itálie	9 555,3	4 253,9	-1 231,4	12 577,8
NL	Nizozemí	346 663,1	226 889,5	45 990,0	619 542,6
GB	Velká Británie	29 970,5	8 504,9	-1 926,4	36 548,9
AT	Rakousko	106 708,3	94 733,0	16 251,7	217 693,0
FI	Finsko	760,2	582,4	338,8	1 681,3
SE	Švédsko	18 700,0	6 545,6	5 557,2	30 802,8
CY	Kypr	41 219,9	7 875,0	-1 530,0	47 564,9
HU	Maďarsko	4 948,0	73,6	709,4	5 731,0
PL	Polsko	14 018,4	18 116,7	2 400,4	34 535,5
SK	Slovensko	15 546,5	21 633,3	-453,3	36 726,5
SI	Slovinsko	812,3	269,9	670,3	1 752,6
LI	Lichtenštejnsko	7 915,7	-838,8	326,9	7 403,8
NO	Norsko	3 427,8	446,7	991,1	4 865,6
CH	Švýcarsko	30 866,2	37 664,6	18 573,1	87 103,9
E2	Ostatní evropské země	4 431,8	-218,1	696,6	4 910,3
	<i>z toho</i>				
RU	Rusko	1 930,3	601,3	244,0	2 775,6
E4	AFRIKA	1 450,7	-1 390,5	63,2	123,4
E7	AMERIKA	42 881,4	32 739,9	11 802,0	87 423,3
E8	Severní Amerika	33 263,9	34 071,9	13 246,7	80 582,5
	<i>z toho</i>				
CA	Kanada	3 999,6	-13,8	258,8	4 244,6
US	Spojené státy americké	29 264,3	34 085,7	12 987,8	76 337,9
E9	Střední Amerika	9 607,5	-1 332,0	-1 436,4	6 839,1
	<i>z toho</i>				
BZ	Belize	1 105,2	555,9	5,9	1 667,0
BM	Bermudy	5 137,9	-432,9	0,0	4 705,0
VG	Britské Panenské ostrovy	1 382,9	-582,2	376,3	1 177,0
KY	Kajmanské ostrovy	1 292,3	-344,2	394,7	1 342,8
F1	Jižní Amerika	10,0	-0,1	-8,2	1,7
F2	ASIE	46 165,1	-3 795,5	15 323,9	57 693,5
F3	Země Blízkého a Středního východu	358,7	209,3	420,8	988,8
F6	Ostatní asijské země	45 806,4	-4 004,9	14 903,2	56 704,7
	<i>z toho</i>				

CN	Čína	271,2	-108,1	1 940,5	2 103,5
IN	Indie	87,9	-39,3	993,4	1 042,1
JP	Japonsko	29 333,4	-1 123,4	7 556,2	35 766,2
KR	Korejská republika	13 858,1	-881,6	3,1	12 979,6
TW	Tchaj-wan	1 726,5	-1 752,9	4 269,5	4 243,1
F7	OCEÁNIE A POLÁRNÍ OBLASTI	41,4	4,7	77,0	123,0
U2	Eurozóna	825 847,1	616 723,2	132 080,4	1 574 650,8
U4	Mimo eurozónu	269 201,3	130 632,6	57 626,5	457 460,4
D3	EU-25	957 744,8	682 740,0	141 939,2	1 782 424,0
D5	Mimo EU-25	137 303,6	64 615,9	47 767,7	249 687,2
D2	EU-15	880 614,4	634 896,2	140 295,1	1 655 805,7
D4	Mimo EU-15	214 434,0	112 459,6	49 411,8	376 305,5
D8	Nové členské země EU 2004	77 130,4	47 843,8	1 644,1	126 618,3
V1	EU-27	957 808,1	682 741,9	141 789,6	1 782 339,6
V2	Extra EU-27	137 240,3	64 613,9	47 917,3	249 771,6
A8	OECD	1 025 954,0	744 914,2	180 815,5	1 951 683,7
A5	EFTA	42 269,9	37 273,6	19 954,5	99 498,0
B1	NAFTA	33 265,2	34 073,1	10 611,2	77 949,5
C4	"Offshore" finanční centra	20 252,4	-3 076,9	2 034,6	19 210,1
A9	Státy střední a východní Evropy	42,2	0,4	-27,8	14,8

Pozn.: Vybrané země.

Zdroj: ČNB - Stav přímých zahraničních investic k 31. 12. 2007 [online]. 2009 [cit. 2009-03-20] Dostupný z WWW: <www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/pzi/pzi_2007_stavy/PZI_Z_Odvetvi_2007_eur.html>

Příloha B: PZI v ČR v odvětvové struktuře

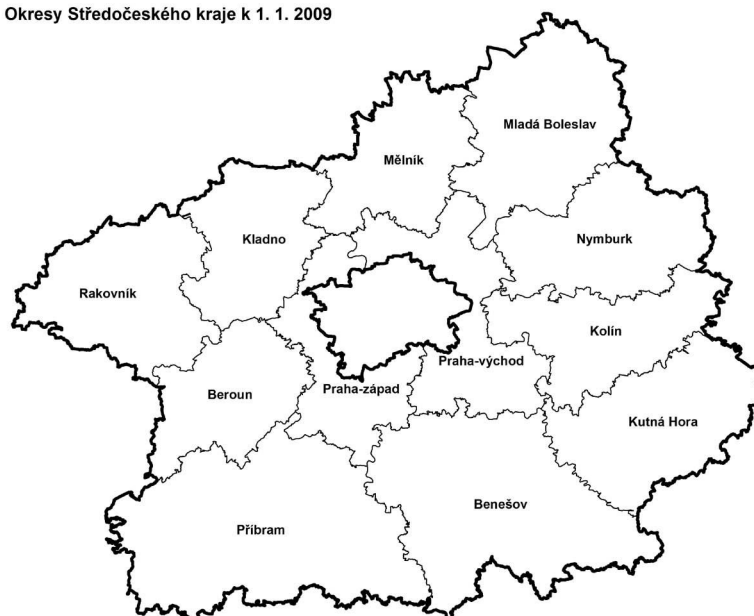
v mil. Kč

Kód	OKEČ	Název	Základní kapitál	Reinvestovaný zisk	Ostatní kapitál	Celkem
0595	01-05	ZEMĚDĚLSTVÍ, LESNICTVÍ, RYBOLOV	3 711,0	270,8	561,7	4 543,5
1495	10-14	DOBÝVÁNÍ NEROSTŮ	35 106,3	23 084,2	-1 691,9	56 498,7
-						
3995	15-37	ZPRACOVATELSKÝ PRŮMYSL	367 786,6	363 990,8	28 008,9	759 786,3
-		<i>z toho</i>				
1605	15-16	Výroba potravin a nápojů, zpracování tabáku	32 492,3	26 921,8	3 375,7	62 789,9
1805	17-18	Textil, oděvy	9 400,7	-186,7	3 074,5	12 288,4
1900	19	Činění a úprava usní, výroba brašnářského, sedlářského zboží a obuvi	80,9	40,7	73,5	195,2
2205	20-22	Dřevařský průmysl, výroba papíru, vydavatelství a tisk	26 025,1	15 055,9	3 851,8	44 932,8
2595	23-25	Rafinérské zpracování ropy, chemické, pryžové a plastové výrobky	54 852,6	65 945,8	-851,1	119 947,3
2600	26	Výroba ostatních nekovových minerálních výrobků	32 562,9	29 962,8	695,8	63 221,4
2805	27-28	Kovy, kovové výrobky	41 198,1	62 331,5	-3 551,2	99 978,4
2900	29	Výroba strojů a zařízení	36 127,8	13 091,4	11 426,0	60 645,2
3100	31	Výroba elektrických strojů a přístrojů jinde neuvedených	17 787,4	16 551,9	9 541,8	43 881,1
3295	30,32	Kancelářské stroje a počítače, radiová, televizní a spojová zařízení	26 782,4	3 982,7	6 478,7	37 243,8
3300	33	Výroba zdravotnických, přesných, optických a časoměrných přístrojů	11 039,2	-356,4	1 572,2	12 255,0
3595	34-35	Výroba motorových vozidel a dopravních zařízení	75 925,7	126 700,8	-10 197,4	192 429,0
3600	36	Výroba nábytku; ostatní zpracovatelský průmysl	2 945,5	3 586,0	2 424,5	8 956,0
3700	37	Zpracování druhotných surovin	566,0	362,7	94,2	1 022,9
-						
4195	40-41	ELEKTŘINA, PLYN, VODA	123 005,6	61 158,1	-17 075,6	167 088,1
4500	45	STAVEBNICTVÍ	8 833,6	11 415,2	425,0	20 673,8
5095	50-99	SLUŽBY CELKEM	556 605,3	287 436,7	179 478,8	1 023 520,8
5295	50-52	OBCHOD A OPRAVY	131 142,6	36 609,8	28 032,6	195 785,0
5500	55	POHOSTINSTVÍ A UBYTOVÁNÍ	8 494,4	1 562,9	1 915,8	11 973,2
6495	60-64	DOPRAVA A TELEKOMUNIKACE	114 334,8	30 820,9	12 339,0	157 494,6
6895	65-67	FINANČNÍ ZPROSTŘEDKOVÁNÍ	117 103,8	176 344,5	40 329,2	333 777,5
7395	70-74	NEMOVITOSTI A SLUŽBY PRO PODNIKY	177 651,1	37 978,1	83 565,3	299 194,5
9995	75-99	OSTATNÍ SLUŽBY	7 878,6	4 120,5	13 296,8	25 295,9
9996	9996	Nezařazeno	0,0	0,0	0,0	0,0
9999	9999	CELKEM	1 095 048,4	747 355,8	189 707,0	2 032 111,2

Zdroj: ČNB - Stav přímých zahraničních investic k 31. 12. 2007 [online]. 2009 [cit. 2009-03-20] Dostupný z WWW: <www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/pzi/pzi_2007_stavy/PZI_Z_Odvetvi_2007_eur.html>

Příloha C: Středočeský kraj, okres Kolín – územní členění

Okresy Středočeského kraje k 1. 1. 2009

Administrativní rozdělení okresu Kolín - stav k 1.1.2007

Zdroj: ČSÚ - INFORMACE O REGIONECH, MĚSTECH A OBCÍCH [online]. 2009 [cit. 2009-01-30]. Dostupný z WWW: <<http://www.czso.cz/xs/edicniplan.nsf/publ/13-2101-08-2008>>

Příloha D: Stav PZI a míra nezaměstnanosti v okresech ČR

Okres	Stav PZI k 31.12. 2006 (tis. Kč)	PZI na pracovníka (tis. Kč)	Pořadí	Míra nezaměstnanosti k 30. 9. 2008 (%)	Pořadí
Benešov	2 463 233	49,84	66	2,67	4
Beroun	19 848 079	435,20	5	3,21	7
Kladno	10 240 233	118,76	32	5,30	34
Kolín	15 291 686	299,78	8	5,37	36
Kutná Hora	7 390 035	193,45	13	5,75	45
Mělník	5 976 389	112,30	35	5,13	31
Mladá Boleslav	81 180 284	1 024,89	1	2,45	3
Nymburk	1 761 546	37,90	69	6,38	53
Praha-východ	17 210 438	223,21	11	1,74	2
Praha-západ	14 979 220	266,07	9	1,71	1
Příbram	3 313 186	55,70	61	5,53	41
Rakovník	4 275 501	159,85	21	5,03	26
České Budějovice	44 696 888	452,60	4	3,20	6
Český Krumlov	3 227 353	89,24	44	5,95	47
Jindřichův Hradec	2 443 628	52,28	63	3,56	11
Písek	3 959 398	106,75	38	3,89	15
Prachatice	896 842	32,92	72	3,93	16
Strakonice	1 765 885	44,89	67	5,30	35
Tábor	3 642 050	65,30	54	4,26	20
Domažlice	922 910	28,36	74	4,88	24
Klatovy	2 754 923	59,01	57	5,60	42
Plzeň-město	36 433 265	329,16	7	3,34	9
Plzeň-jih	4 740 255	150,22	22	3,14	5
Plzeň-sever	1 505 906	36,80	70	3,97	18
Rokycany	1 477 499	59,58	56	4,43	21
Tachov	5 278 221	161,36	20	7,32	61
Cheb	3 388 439	63,09	55	6,06	49
Karlovy Vary	8 031 910	122,05	30	6,78	56
Sokolov	4 902 390	98,32	40	7,99	66
Děčín	6 681 603	90,31	43	9,99	74

Chomutov	7 460 354	118,45	33	8,93	67
Litoměřice	10 121 525	168,07	16	7,44	62
Louny	5 370 938	107,19	37	7,69	64
Most	15 112 418	249,57	10	12,06	76
Teplice	7 543 387	127,64	27	9,77	72
Ústí nad Labem	8 338 507	138,73	23	9,46	70
Česká Lípa	23 048 979	430,12	6	6,93	57
Jablonec nad Nisou	7 497 984	165,58	19	6,01	48
Liberec	10 387 737	115,63	34	6,12	50
Semily	6 238 468	167,66	18	6,33	52
Hradec Králové	5 164 251	58,60	59	3,60	12
Jičín	5 330 258	124,63	29	5,03	27
Náchod	3 174 747	55,30	62	3,66	14
Rychnov nad Kněžnou	3 498 786	88,76	45	3,33	8
Trutnov	4 386 187	67,27	53	5,49	40
Chrudim	3 115 869	58,87	58	5,40	37
Pardubice	16 423 517	169,69	15	3,45	10
Svitavy	6 383 352	121,99	31	7,61	63
Ústí nad Orlicí	12 128 630	167,67	17	5,15	32
Havlíčkův Brod	6 424 946	131,55	26	5,08	28
Jihlava	31 240 752	503,25	3	4,96	25
Pelhřimov	5 129 906	125,68	28	3,64	13
Třebíč	1 989 551	33,67	71	7,26	60
Žďár nad Sázavou	6 272 922	102,04	39	5,44	39
Blansko	4 926 201	95,35	41	5,75	44
Brno-město	39 446 865	189,38	14	5,41	38
Brno-venkov	10 953 199	109,16	36	4,06	19
Břeclav	4 177 213	68,17	52	5,86	46
Hodonín	3 181 693	40,80	68	9,72	71
Vyškov	4 308 660	94,41	42	4,46	23
Znojmo	2 950 667	51,17	64	9,27	68
Jeseník	1 526 923	72,10	51	9,44	69
Olomouc	9 189 693	76,24	48	5,11	30
Prostějov	4 020 279	73,89	50	3,95	17
Přerov	3 330 494	50,38	65	7,23	59
Šumperk	8 476 083	138,67	24	6,96	58
Kroměříž	806 573	14,30	76	6,14	51
Uherské Hradiště	1 953 657	26,17	75	5,10	29

Vsetín	4 263 766	56,31	60	6,51	54
Zlín	22 616 933	221,41	12	4,46	22
Bruntál	3 792 932	75,48	49	9,85	73
Frydek-Místek	9 525 890	88,42	46	5,21	33
Karviná	4 098 120	29,25	73	10,99	75
Nový Jičín	10 579 990	133,72	25	5,61	43
Opava	7 223 389	81,15	47	6,68	55
Ostrava-město	87 599 961	508,29	2	7,96	65

Zdroj: MPSV - Měsíční statistika nezaměstnanosti [online]. 2009 [cit. 2009-02-01].
Dostupný z WWW: <<http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/mes>> a *Přímé zahraniční investice 2006*. Praha: ČNB, 2008. Vlastní úprava.

Příloha E: Mapa PZKO

Zdroj: MěÚ Kolín, Odbor regionálního rozvoje a územního plánování.

Příloha F: Obrázky

Obrázek 1 - Závod TPCA

Zdroj: TPCA - Fotogalerie [online]. Dostupný z WWW: < http://www.tpca.cz/upload/gallery/7_33_image >

Obrázek 2 - Automobily Peugeot 107, Toyota Aygo a Citroën C1

Zdroj: TPCA - Fotogalerie [online]. Dostupný z WWW: < http://www.tpca.cz/upload/gallery/19_184_image_full >

Obrázek 3 - Bytový dům v lokalitě Kasárna

Zdroj: Foto autor.